

**TREBALL
DE
FINAL
DE
GRAU**

LA CONCA TERRA D'ACOLLIDA

CASTELLANO:

En los últimos años se han producido cambios demográficos importantes en el país, el aumento en la entrada de población inmigrante ha propiciado una realidad social cotidiana cada vez más diversa. El resultado, es una integración desigual y con problemas derivados hacia la falta de convivencia. Junto con este proceso se precisan otros que fomentan la integración social en toda su extensión; no sólo en aspectos concretos, sino que detienen su mirada en la acción comunitaria como un camino para mejorar la convivencia y trabajar conjuntamente en la búsqueda del bienestar social. Este trabajo se presenta como un proyecto basado en el Trabajo Social Comunitario para poder crear un espacio de acogida en la comarca de la Conca de Barberà, territorio donde en los últimos años se ha visto un alto aumento de la llegada de personas refugiadas y migrantes y sobre todo, una gran falta de red y tejido social que procure por su integración y real acogida. Desde este proyecto, se pretende crear experiencias de desarrollo comunitario en las que la participación ciudadana se presenta como eje imprescindible para el éxito de un proyecto micro social que pretende crear cambios importantes.

Palabras clave: *Trabajo Social Comunitario, interculturalidad, migraciones, participación ciudadana, Derechos Humanos.*

CATALÀ:

En els últims anys s'han produït canvis demogràfics importants al país, l'augment en l'entrada de població immigrant ha propiciat una realitat social quotidiana cada cop més diversa. El resultat, n'és una integració desigual i amb problemes derivats cap a la falta de convivència. Juntament amb aquest procés se'n precisen d'altres que fomenten la integració social en tota la seva extensió; no tan sols en aspectes concrets, sinó que detenen la seva mirada en l'acció comunitària com a un camí per a millorar la convivència i treballar conjuntament en la recerca del benestar social. Aquest treball es presenta com un projecte basat en el Treball Social Comunitari per tal de poder crear un espai de acollida a la comarca de la Conca de Barberà, territori on en els últims anys s'ha vist un alt augment de l'arribada de persones refugiades i migrades i sobretot, una gran manca de xarxa i teixit social que procuri per la seva integració i real acollida. Des d'aquest projecte, es pretén crear experiències de desenvolupament comunitari en les que la participació ciutadana es presenta com a eix imprescindible per a l'èxit d'un projecte micro social que pretén esdevenir canvis importants.

Paraules claus: *Treball Social Comunitari, interculturalitat, migracions, participació ciutadana, Drets Humans.*

ENGLISH

In recent years there have been important demographic changes in the country, the increase in the influx of immigrant population has led to an increasingly diverse daily social reality. The result is an uneven integration with problems derived from lack of coexistence. Along with this process, others need to promote social integration in all its dimensions; not only in specific aspects, but also stop looking at community actions as a way to improve coexistence and work together in the search for social welfare. This work is presented as a project based on the Community Social Work in order to create a space for the region of Conca de Barberà, territory where in recent years there has been a sharp increase in the arrival of people refugees and migrants, and above all, a great lack of network and social fabric that they seek for their integration and their real host. From this project, it is intended to create experiences of community development in which citizen participation is presented as an essential axis for the success of a micro social project that aims to become important changes.

Keywords: *Community Social Work, migrations, interculturality, citizen participation, Human Rights.*

A LOS DESHARRAPADOS DEL MUNDO

Y A QUIENES,

DESCUBRIÉNDOSE EN ELLOS,

CON ELLOS SUFREN

Y CON ELLOS LUCHAN.

(Freire, 1983)

Índex

1.	Introducció i Justificació	8
2.	Marc teòric.....	12
2.1.	El Treball Social Comunitari	14
2.2.	La Pedagogia Social Comunitària	18
2.3.	La comunitat com a objecte i objectiu	20
2.4.	Dimensions de l'Acció Comunitària	22
2.5.	Beneficis de la Organització Comunitària	26
2.6.	Treball Cooperatiu	27
2.7.	El voluntariat	28
2.8.	Assemblearisme	30
2.9.	Els processos migratoris.....	32
3.	Diagnòstic.....	41
3.1.	Anàlisi de la realitat.....	41
3.1.1.	Conceptualització de les definicions	41
3.1.2.	Marc legal amb el que treballem en el projecte:	46
3.2.	Anàlisi de l'entorn.....	64
3.2.1.	Europa.....	65
3.2.2.	Espanya	67
3.3.	Delimitació del problema	73
3.4.	Detecció de necessitats.....	77
3.4.1.	Detecció de necessitats.....	77
3.4.2.	Les necessitats segons la piràmide de Maslow:	80
3.4.3.	Necessitats normatives i percebudes.....	82
3.5.	Establiment justificat de les prioritats a partir de les necessitats detectades. 83	
3.6.	Pronòstic	85
4.	Formulació del projecte	87
4.1.	Descripció del projecte	87

<i>Títol</i>	87
<i>Marc institucional:</i>	87
<i>Col·lectiu/s destinatari/s:</i>	88
<i>Objectius generals:</i>	88
<i>Objectius específics:</i>	88
<i>Línies d'acció:</i>	89
5. Pla de treball de cada línia d'acció.....	91
5.1. Planificació de les activitats	91
5.1.1. Denominació i descripció	91
5.1.2. Objectius	93
5.1.3. Resultats esperats	93
5.1.4. Públic destinatari.....	94
5.1.5. Desenvolupament i tasques	94
5.1.6. Temporalització.....	95
5.1.7. Recursos	96
5.1.8. Avaluació.....	96
5.2. Metodologia.....	97
5.2.1. Temporalització.....	97
5.2.2. Gestió del projecte	97
6. Recursos i finançament.....	100
7. Avaluació	101
7.1. Avaluació inicial i de procés	101
7.1.1. Avaluació inicial	101
7.1.2. Avaluació de procés.....	102
7.2. Indicadors d'avaluació	104
7.2.1. Eficàcia.....	104
7.2.2. Efectivitat.....	104
7.2.3. Suficiència	105
7.2.4. Assemblearisme	105

7.3.	Instruments d'avaluació i temporalització.....	106
7.4.	Avaluació final i d'impacte	108
8.	Conclusions	109
9.	Índex d'acrònims.....	116
10.	Bibliografia	117

1. Introducció i Justificació

"Som en un món global en el qual la llibertat de moviment s'ha convertit en la norma. Es mouen capitals, informació, productes... En canvi, les persones, bona part de les persones, les immobilitzem. Enlloc de fer caure fronteres, construïm murs. Perquè? Un fantasma recórrer Europa, i no és el fantasma del comunisme com vaticinaven Marx i Engels al 1848, és el fantasma de la xenofòbia.

L'oposició a l'arribada d'immigrants, l'expansió de l'extrema dreta, el triomf de Trump. Tot plegat ens mostra que no estem en una aldea global, oberta i cosmopolita, sinó en un munt d'aldees que s'imaginen tancades, que enlloc de mirar cap a un futur que veuen incert i perillós, miren cap al passat. Estem en un joc violent i preocupant, no de trons, sinó d'identitats.

Les crisis econòmiques sempre han provocat actituds defensives, però el problema és més de fons, és de model de societat. L'hegemonia neoliberal està re mercantilitzant les persones. La gent se sent ofegada enmig d'un tsunami de mercats, la gent busca àncores on fixar-se, certes, i les troba molt sovint en visions essencialistes de la seva pròpia comunitat i en un passat inventat, com tots els passats. Seguir per aquest camí ens portarà a societats cada cop més fracturades, cada cop més dividides, i amb greus perills per a la democràcia.

Per això, i no precisament per cap tipus de "bonisme" és necessari que recuperem una utopia que miri cap a un futur en el qual la llibertat, la igualtat i el reconeixement de la diferència vagin de la mà. Bo és recordar aquest respecte, que si tots som éssers humans, tots som immigrants. Qualsevol comunitat en qualsevol part del planeta és fruit de diversos processos migratoris, més o menys intensos segons el cas, però que fan absurda qualsevol visió d'una comunitat atemporal i essencialista.

A la fi, els processos migratoris ens posen davant d'un a disjuntiva fonamental: quin tipus de societat volem? Volem una societat nostàlgica, tancada i fracturada, o una societat que mira al futur i cohesionada?

En això ens hi va el futur, ens hi va la democràcia, ens hi va poder fer compatibles la llibertat i dret a la diferència.

Si no ho fem així, estem condemnats a la barbàrie.

És el que vols?" (Sabater, 2018)

El nostre país viu en un moment d'actualitat confrontat per diferents valors i ideologies contraposades entre si que vulneren la realització dels Drets Humans de les persones que el conformen.

Les actuals polítiques internacionals segueixen perjudicant a la població dels països en desenvolupament, comportant greus conseqüències en elles i forçant-les a emigrar a països com el nostre, Espanya. I Espanya, es troba en la crisi de l'Estat del Benestar, una crisi que demostra la incapacitat de l'Estat per donar resposta a les problemàtiques socials que es generen degut a les pràctiques individuals i les polítiques de tall neoliberal. Això comporta que els drets i els privilegis són gaudits per un tipus de conjunt de la població, i per tant, s'accelera el creixement de les bosses marginals; aquelles que cada vegada són més visibles en el nostre entorn social i més invisibles en les polítiques socials.

Aquesta actual crisi ens comporta a recuperar elements presents en l'acció social però que actualment es mostren inactius, com n'és exemple el treball comunitari; el qual requereix la millora dels vincles socials on els agents de la comunitat puguin apostar per crear societats més inclusives i solidàries.

El present projecte neix amb la voluntat de poder teixir una xarxa de solidaritat directa com a eina de transformació social, per tal de defensar els drets de les persones refugiades i immigrades i també, per la convivència entre les persones als nostres pobles. D'aquesta manera, poder aportar una acollida socioeducativa integral que sigui capaç d'unificar les diferents xarxes comunitàries que hi conviuen i així, transformar la comunitat a un espai d'incorporació i aprenentatge, capaç de crear vincles i xarxes que apoderin tant a les persones veïnes com, fonamentalment, a les persones refugiades i migrades que hi acaben d'arribar o ja porten un temps a la comarca però tot i així, poden sentir-se no participants en ella.

La Conca Terra d'Acollida pretindrà donar eines i espais a les persones que resideixen al nostre país i que volen acostar-se i formar una xarxa comunitària que acompanyi a uns i altres en un procés de acollida, coneixença, adaptació i integració.

Valorant les possibilitats de poder abastir la problemàtica, he decidit poder posar en marxa un projecte pensat des del Treball Comunitari i realitzat a través de diferents anàlisis, de diferents teories i de diferents models de Treball Social que ajudin i facilitin en la interacció entre persones de diferents nacionalitats.

Basant-nos en la creença de la solidaritat, i contemplant les diferents potencialitats entre la població, es valora el fet de poder donar un pas més enllà i demostrar a les nostres institucions que una altra manera d'actuar és possible, sols quan contemplem a les persones com el que som, persones sense cap tipus d'etiqueta.

Per tant, els objectius que mouen el present treball es fomenten en poder crear un espai de vincle, unió i aprenentatge entre persones nouvingudes i veïnes, treballar per tal d'esser un altaveu de denúncia de vulneració dels Drets Humans en les persones refugiades i migrades a Espanya, i la construcció d'una xarxa i un teixit social solidari i comunitari.

Per a l'assoliment d'aquests objectius, el projecte pretén engegar un grup de conversa, en el qual les persones veïnes i les persones refugiades i migrades compartiran espais d'acollida lingüística, de convivència i aprenentatge on ambdós podran créixer i conèixer de l'altre, acceptant i estimant la diferència i sobretot, apropant-nos a una realitat cada vegada més comú en el nostre país, la interculturalitat. Arrel d'aquest grup de conversa en sorgeix una altra activitat que es conformarà per tal de poder avaluar quinzenalment els Grups de Conversa, com també per comentar i compartir sensacions, establir nous reptes, i procurar esdevenir en altaveu de lluita i reivindicació per a la realització dels Drets Humans de les persones.

Per tant, aquest projecte deixarà enrere la mirada assistencial que fins ara s'està realitzant davant a les persones refugiades i migrades que arriben al país, per tal de posar la mirada en la societat i en la seva capacitat de transformació i millora.

És necessari que la societat actual pugui recuperar i fer seu un espai de participació capaç d'integrar la solidaritat social, l'ajuda mútua, la cooperació i l'estima a la diferència, per tal de poder crear una comunitat capaç de desenvolupar-se integral i íntegrament en tots els seus potencials i ésser així, un grup d'acollida de referència i amb possibilitats d'autodeterminació; apostant per una xarxa de ciutadania participant, capacitadora i esdevenint guies de projecte.

A continuació, s'exposarà el marc teòric, comprès per les diferents corrents teòriques que fonamenten el projecte, i que pretén contextualitzar la forma en la que es vol desenvolupar la visió i missió d'aquest projecte. Juntament, en el diagnòstic, es comprèn el marc jurídic de les persones amb les quals es vol treballar, conjuntament amb el seguit d'etiquetes que les defineixen en la nostra societat. També en el diagnòstic es veuen reflectides el conjunt de necessitats

detectades; les necessitats segons la piràmide de Maslow, les necessitats normatives i percebudes i les avaluades i contrastades en el treball de camp. En aquest mateix apartat del treball també es descriu el context en el qual es pretén actuar i es mostra una justificació de les necessitats prioritzades en el projecte.

Es presenta també, seguidament del diagnòstic, la formulació del projecte; aquest es compon per una Unitat de Programació conformada per 4 Unitats Didàctiques. Les tres primeres suposen l'estructuració del que serà l'activitat principal del projecte, els Grups de Conversa. La quarta Unitat didàctica, es centra en el desenvolupament de les assemblees com a activitat d'avaluació dels Grups de Conversa però també com a espai en el que crear vincles, expressar les pròpies opinions, assolir apoderament individual i col·lectiu, i, com bé es remarca en els objectius del projecte, reivindicar i esdevenir altaveu de lluita a favor de l'execució profitosa dels Drets Humans de les persones.

Per concloure, es desenvolupa en l'apartat de l'avaluació les diferents avaluacions afer, així com els instruments i la temporalització d'aquestes. Per tal de tancar el projecte, s'exposa en les conclusions les línies de futur d'aquest, els motius que m'han conduït a la realització d'un projecte d'acció social comunitària i els punts forts i febles que es denoten en el projecte.

2. Marc teòric

En moments de complexitat social com l'actual calen respostes socioeducatives i culturals integrals que connectin xarxes i que mirin i abordin la comunitat com un espai d'incorporació, de acollida i d'acompanyament a les persones, especialment les que són més vulnerables i fràgils.

El marc teòric del projecte es basa en el Treball Social Comunitari, que és una de les grans estratègies metodològiques en que es situa el Treball Social en l'abordatge de situacions socials col·lectives, i que reflecteix la línia de projecte que es vol desenvolupar.

El Treball Social Comunitari és una acció comunitària que pretén l'assoliment dels seus objectius mitjançant tres processos de caràcter transversal que serien **la conscienciació, la organització i la mobilització**. La conscienciació es desenvoluparia fomentant la identificació col·lectiva, la organització reforçant els vincles de cooperació i la mobilització a través de la construcció de relacions fortes i de negociacions amb actors institucionals (Bourque, 2007). En el marc del nostre projecte, procurarem desenvolupar les nostres accions a través d'aquests tres eixos i adaptant-los a les necessitats i voluntats de les persones que el conformaran, ja que com anirem veient més endavant, el Treball Social Comunitari, la seva teoria i la seva metodologia ajuda a poder treballar des de la acollida i la comunitat amb les persones refugiades i migrades que actualment es troben en una situació d'inestabilitat i d'exclusió social en un territori nou.

Des de la perspectiva del Treball Comunitari no només cal millorar les competències i habilitats en la persona exclosa, sinó que s'han de crear sistemes i comunitats sensibles, fortes i compromeses amb la protecció dels seus membres, mitjançant accions que contribueixin al desenvolupament de la participació social i al foment de la cohesió social. Una cohesió que ajudi a millorar les xarxes i eviti processos excloents, amb la creació de sistemes de suport eficaços i sistemes legals que no rebutgin sinó que incorporin, i fomentant actituds integradores i acollidores per part de la ciutadania. (Morata, *Pedagogia Social Comunitària: un model d'intervenció socioeducativa integral*, 2014)

Dins d'aquest, he volgut assenyalar la necessitat de parlar de diferents conceptes que engloben i conformen el Treball Social Comunitari; tals com la *Pedagogia Social Comunitària*, model pedagògic que el que pretén és poder millorar la qualitat de vida i

el benestar de les persones, com també poder fomentar la cohesió social per part dels diversos agents en els quals es conforma la comunitat.

Remarcant la necessitat de parlar de la comunitat com a objecte i objectiu, ja que treballar amb i des de la *comunitat* és una oportunitat i a l'hora una exigència per tal de poder pensar de nou en aquest espai social que és fonamental per al Treball Social Comunitari. (Ballester, 2009)

Determinar l'*acció comunitària* com a processos organitzatius que impliquen als subjectes individuals i col·lectius (als que concebem com a actors socials), que mostren algun tipus d'ancoratge emocional amb el territori i que prenen consciència i decisió per poder transformar i millorar les seves condicions de vida; i els beneficis de la *organització comunitària*, on una comunitat identifica les necessitats i els objectius, els ordena i classifica, fa recerca i troba els recursos interns i externs per tal d'afrontar-los i actua; al realitzar-ho així desenvolupa en la comunitat actituds cooperadores, col·laboradores i maneres d'actuar. (Barbero J. i., 2005)

Així com determinar el treball cooperatiu, el voluntariat i l'assemblearisme, que són i seran tres pilars fonamentals en l'eix metodològic del projecte, ja que la organització interna i externa d'aquest es basarà i comptarà amb una línia cooperativa, assembleària i sobretot formada per persones voluntàries.

Per tal de concloure el marc teòric, he cregut necessari poder definir també en aquest, els processos migratoris així com els factors que intervenen en la integració intercultural i els que la possibiliten, definint també el dol migratori en les persones migrades.

Serà necessari per tant, entendre la necessitat de la utilització del Treball Social Comunitari i el termes que el conformen per poder abordar uns objectius inclusius en un context de diversitat cultural en el qual es creen o es poden crear conflictes dins de la pròpia comunitat, essent el resultat d'aquests un context d'exclusió per aquelles que en són novingudes; amb el Treball Social Comunitari, abordem la transformació d'una situació col·lectiva mitjançant la organització l'acció associativa, una tasca que encara en aquest projecte amb el repte de constituir i sostenir a un grup entorn a l'elaboració i aplicació de projectes de desenvolupament social i de acollida.

2.1.El Treball Social Comunitari

En el llibre "Individualization: Institutionalized Individualism and its Social and Political Consequences" es considera que l'actual context de globalització segons provoca una extensió dels riscos, perills, incertesa i de la por. Segurament, els perills i els riscos han existit sempre, però les contradiccions que es generen enfront a aquests, actualment, s'expressen de forma més extrema i aguda degut a que s'han individualitzat els conceptes i la manera de sentir-los i treballar-los, creant així un procés de debilitament de les estructures de suport i protecció existents com serien l'Estat del Benestar, la desregularització del mercat de treball o la transformació de la família que s'ha vist en els últims anys (Beck, 2002).

És en aquest sentit, on podem valorar que les propostes neoliberals que s'estan executant incrementen els contextos de desigualtat i de polarització social en termes econòmics, ocupacionals, així com també l'accentuació de les condicions de dependència econòmiques polítiques, ideològiques culturals i científic tècniques.

Degut a aquests canvis en la nostra societat, el treball comunitari ha ressorgit com a forma d'intervenció social en molts debats acadèmics i en l'orientació de les polítiques de benestar dels últims anys a Catalunya, en general, i a Barcelona, en particular (Frago, 2018).

Tal i com afirma Carmona "el canvi de segle ha suposat un retorn a l'àmbit comunitari dins de les polítiques socials". (Carmona M. R., 2009),

Cortès i Llobet consideren que partim d'un escenari complex en els diferents àmbits i espais de la vida, on moltes de les situacions que vivim en termes de problemes socials, conflictes i noves necessitats són difícilment resoltes si no es treballen a partir de l'estimulació del Treball Social amb una consciència social basada en un nou paradigma; per tant, donem pas a una nova manera de pensar, de veure, i actuar en la realitat social a través del Treball Social Comunitari. (Cortès F. L., 2006)

El Treball Comunitari està en l'essència i els orígens del Treball Social, es tracta d'una estratègia que ens pot ajudar a construir una nova societat del benestar dins d'aquest context de vulnerabilitat de l'Estat del Benestar en el que ens trobem.

Per començar, cal remarcar que la naturalesa i els objectius del Treball Social Comunitari estan incardinats a aquells que són propis del Treball Social (A, 1988).

Així doncs, el Treball Social Comunitari seria una de les grans estratègies metodològiques en les quals el Treball Social es serveix per tal de poder abordar situacions socials col·lectives, ja que, dins del Treball Social trobaríem diferents mètodes per abordar diferents situacions socials a treballar, com serien el Treball Social individual o el Treball Social familiar. (Barbero J. i., 2005)

Des d'aquest projecte, i específicament des d'aquest marc teòric, crec convenient utilitzar el Treball Social Comunitari ja que aquest s'entén com un tipus d'activitat que pretén la organització de poblacions, és a dir, transformar situacions col·lectives mitjançant la organització i l'acció associativa, a través de la constitució o sosteniment d'un grup entorn a l'elaboració i aplicació de projectes de desenvolupament social (Josep Manuel Barbero, 2005); les línies teòriques del Treball Social Comunitari reflecteixen i a l'hora defineixen el context i la metodologia amb la qual es vol treballar en el projecte, donant un exercici professional de acollida a través de la solidaritat directa per part dels i les veïnes de la comarca a les persones refugiades i migrades que actualment resideixen al territori.

El Treball Social Comunitari organitza a les persones per dur a terme un conjunt d'accions ben plantejades i coherents amb les situacions socials que es volen treballar (Barcelona, 2017). D'aquesta manera, estenem així a l'acció col·lectiva les formes de fer sistemàtiques de planificació racional i estratègica, difonent els procediments i metodologies que permeten realitzar accions científicament orientades i dur-les a terme de forma dinàmica.

Aquest, és una pràctica que persegueix accions participatives i per tant ha d'incorporar la organització de poblacions, aquesta organització de poblacions seria un dels tres processos de caràcter transversal en el que es basa l'acció comunitària, com veure'm més endavant citat per (Bourque, 2007).

El Treball Social Comunitari s'entén com a una gestió relacional, és a dir, que ens serveix per tal d'enfortir les relacions personals i institucionals en una comunitat (Cortès F. L., 2006), que en aquest cas seria en la comarca de la Conca de Barberà, per tal de poder donar resposta als principals reptes socials que en el territori es plantegen, i així aconseguir un entorn de serveis i de solidaritat que pugui facilitar la integració social de les persones i així millori la seva qualitat de vida; en el marc del projecte, no tan sols milloraria la qualitat de vida de les persones refugiades i migrades, sinó que també de les veïnes i veïns que conformarien el projecte.

Com a reptes professionals, el Treball Social Comunitari pretén descobrir necessitats i potencialitats de l'espai social que es tracti; prendre contacte amb les persones, desenvolupar la voluntat de treballar per a satisfer les necessitats, reunir-la, establir les estructures col·lectives, repartir tasques, ajudar a establir objectius, mantenir la organització activa, cuidar les relacions.

Per tant, l'objectiu pilar d'aquest, és la realització de canvis concrets en l'entorn social, ajudar a les persones a adquirir confiança i habilitats per tal d'afrontar altres problemes, densificar la vida social i contribuir a la dinamització sociopolítica.

Com bé he anomenat anteriorment, el Treball Social Comunitari és una acció comunitària que pretén l'assoliment dels seus objectius mitjançant tres processos de caràcter transversal, tres processos que guiaran en el desenvolupament i realització del projecte i que considero necessaris poder definir en aquest marc teòric.

Procés de conscienciació:

En aquest procés, es realitza una identificació de l'actor o dels actors, els quals permetran la col·lectiva identificació dels membres del grup i es denota la necessitat de poder construir una comprensió comuna dels problemes i de les solucions.

S'entenen els processos d'organització comunitària com a escoles d'aprenentatge de la participació social i al treball comunitari com a un procés educatiu.

Per tant, la conscienciació es desenvoluparia fomentant la identificació col·lectiva. (Freire, 1983)

Procés de mobilització :

En aquest procés es dóna una construcció de la relació de forces i de negociació sobre els reptes col·lectius i socials amb els actors institucionals. Es refereix al poder acumulat en el procés i en la capacitat que les persones tenen en la resolució de problemes i que van més enllà dels propis interessos.

En aquest procés de mobilització dins del Treball Comunitari, es basa en fomentar l'apoderament de les poblacions mitjançant la mobilització cap a la organització.

La mobilització es desenvoluparia a través de la construcció de relacions fortes i de negociacions amb actors institucionals. (Alinsky, 1976)

Procés d'organització :

En aquest procés es realitza un reforç dels vincles de cooperació tan interns com externs, i fa referència a l'economia de l'acció, és a dir, a la seva racionalitat interna i les seves expectatives d'eficàcia.

En la organització, el seu desenvolupament es basa en el reforç dels vincles de cooperació.

A través de la implicació i la participació en els processos socials es produeix la construcció de noves formes de consciència i mobilització, que es dona quan el grup i les persones que el conformen estan organitzats.

La fracció de la població que conforma el grup ha de compartir uns interessos comuns i ser capaç de transformar-se en un grup organitzat per tal de poder promoure els seus interessos. (Henderson & Thomas, 1992)

2.2. La Pedagogia Social Comunitària

La Pedagogia Social Comunitària és un model de caràcter pedagògic que pretén millorar la qualitat de vida i el benestar de les persones, com també poder fomentar la cohesió social per part dels diversos agents en els quals es conforma la comunitat a través de l'apoderament individual, organitzacional i comunitari, i la seva participació. (Morata, Pedagogia Social Comunitària: un model d'intervenció socioeducativa integral, 2014)

La Pedagogia Social Comunitària és un model d'intervenció socioeducativa de caràcter pedagògic i integral que dirigeix la seva mirada cap a les persones excloses, i, d'aquesta manera les fa protagonistes dels seus canvis i les considera subjectes de drets, basant-se en la estimulació de confiança i la reciprocitat entre professionals, institucions públiques, organitzacions socials i la mateixa ciutadania per tal de poder generar canvis en les persones, especialment a les més oprimides i desfavorides; centra per tant, la seva mirada i els seus objectius en la comunitat com a part referent d'aquest canvi (Morata, Pedagogia Social Comunitària: un model d'intervenció socioeducativa integral, 2014).

El model es basa en donar vida i en posar en acció, i per tant, es sustenta en que la corresponsabilitat en tot el procés educatiu esdevé clau per a poder aconseguir una reinserció social, un desenvolupament d'accions de sensibilització i de prevenció en la comunitat. La corresponsabilitat comportarà per tant, la interacció entre els diferents participants i beneficiaris del projecte, basant-se des del respecte mutu i a través de l'adquisició i implementació dels rols i responsabilitats de cadascú, com l'autonomia, el respecte i el reconeixement. (Lillo, 2004)

Dins de la Pedagogia Social Comunitària, en sorgeixen diferents conceptes que engloben la necessitat de treballar a través d'una xarxa comunitària, que promogui la construcció de ciutadania, la participació social, l'apoderament comunitari, la cohesió social i la igualtat d'oportunitats; d'aquesta manera, podríem enfrontar-nos i respondre davant del gran problema que se'ns presenta: l'exclusió social, i serà necessari per a l'eradicació d'aquesta, l'apoderament comunitari i la sensibilització social que procuri pel benestar conjunt de la comunitat. (Zimmerman M. , 1995)

Per tant, a través de la teoria d'aquesta, podem sustentar la necessitat de poder posar en marxa un projecte d'acollida a la comarca de la Conca de Barberà, comarca que, com bé he anomenat i seguiré explicant, s'ha vist immersa en una nova realitat

d'interculturalitat on les organitzacions i estaments públics, no estan donant la resposta adequada i per tant, els i les veïnes del territori poden promoure la creació d'un nou grup que procuri per establir unes mínimes bases per tal de lluitar en contra l'exclusió social, a través d'eines tan importants com les que ens proporcionen teories com la de la Pedagogia Social Comunitària.

2.3. La comunitat com a objecte i objectiu

Un concepte que hem de destacar quan parlem del Treball Social Comunitari és el de comunitat, ja que és amb aquesta des de on es treballarà i on es focalitzarà la nostra tasca i atenció.

Treballar amb i des de la comunitat és una oportunitat i a l'hora una exigència per tal de poder pensar de nou en aquest espai social que és fonamental per al Treball Social Comunitari, i en l'escenari a treballar, encara pren més importància, ja que el context a treballar ha canviat en els últims temps i ara, estem davant d'un context de diversitat cultural.

Per tal de dur-ho a terme, ens cal una mirada analítica i crítica respecte a les bases teòriques, conceptuals, epistemològiques i metodològiques construïdes des d'aquesta disciplina, al mateix temps que ens ha de permetre una aproximació necessària de forma interdisciplinària, com a base de diàleg i de retroalimentació mútua.

Diversos són els autors que han intentat definir el concepte de comunitat, per tal de clarificar les diferents connotacions i significats que la paraula pot esdevenir en l'àmbit social de les persones.

Segons Marco Marchioni (Marchioni, 2010), "la comunitat és sempre un territori en el qual viu una determinada població que té determinades demandes i que compta amb determinats recursos", mentre que Ezequiel Ander-Egg (Ander-Egg, 2003), que exposa que "la comunitat és una agrupació o conjunt de persones que habiten un espai geogràfic delimitat i delimitable, els quals membres tenen consciència de pertinença o identificació a algun símbol local amb el propòsit d'assolir determinats objectius, satisfer necessitats, resoldre problemes...". La diferència entre ambdós autors és que el primer considera a comunitat com al conjunt de persones que conviuen en un espai territorial definit, i el segon, coincideix en aquesta primera definició però l'hi afegeix el fet de que juntament amb aquesta coincidència, les persones d'una mateixa comunitat comparteixen també certs valors i per tant, poden tenir o tenen un sentiment de pertinença en aquesta que els fa progressar i procurar no de forma individual, sinó col·lectivament.

Dins del concepte de comunitat, crec necessari poder destacar la ambigüitat que comporta el propi concepte. Es tracta d'un concepte polisèmic i complex del qual depenen molts altres conceptes que s'utilitzen com a sinònims. Tal complexitat

conceptual, es mostra d'una banda com a unitat simbòlica discursiva i formalitzadora d'un espai professional, però, a l'hora, també s'identifica com a poc operativa.

Podríem dir que el concepte de comunitat no representa per tant cap realitat objectiva, sinó que obté el seu significat a través de l'ús en un entorn social concret. En realitat, la comunitat ens remet a un model ideal de societat inexistent, i per tant alberga un significat entre paradisiac i utòpic. (Aristu, 2009)

D'altra banda, també fa referència al interès i a la intenció per recuperar un món, que en la majoria de casos es viu com a procés de desintegració, ja que el model actual que tenim de societat es basa en un sistema capitalista, mercantilista i consumista per excel·lència que comporta a un sentiment d'amenaça i de possible destrucció dels vincles socials. Per tant, és important reivindicar el concepte de comunitat en contraposició als fets que s'estan produint, i establir el concepte com a estratègia conscient que pot permetre la potenciació i enfortiment de les relacions socials com a via per a poder fer emergir noves subjectivitats i reconstruir identitats que han estat no visibilitzades i deteriorades; per tant, suposa la oportunitat d'aprendre a poder decidir sobre els aspectes fonamentals de les nostres vides. (Canals, J, 1997).

A través dels diversos punts de vista, podem concloure que la comunitat es compon de quatre elements fonamentals i estructurals, que esdevenen també en elements de coneixement de la comunitat i elements que participen directament en l'acció comunitària: **el territori, la població, la demanda i els recursos.** (Lillo, 2004)

Tenint en compte que el que més importància té en el concepte de comunitat és la seva dimensió relacional, l'actual realitat ens demostra que els interessos i relacions en un territori cada vegada són més variats i independents del propi territori degut a un procés de fragmentació social que s'ha anat donant.

La comunitat suposa doncs, la oportunitat d'aprendre a poder decidir sobre els aspectes fonamentals de les nostres vides, de poder emergir noves subjectivitats i de reconstruir identitats que han estat invisibilitzades.

D'aquesta manera, la comunitat és el pilar del projecte ja que a partir del desenvolupament del treball, se'n pretén crear una de nova; aquest cop, que sigui acollidora, educativa, responsable, solidària i apoderant.

2.4. Dimensions de l'Acció Comunitària

Quan al concepte comunitat li anteposem el concepte d'acció, aquest ens apropa a la idea d'una realitat que s'activa, i es posa en marxa amb la intenció de poder transformar-se. A partir d'aquí és on podem arribar a aproximar-nos a una idea del que entenem per acció comunitària.

L'acció comunitària tracta de processos organitzatius que impliquen als subjectes individuals i col·lectius (als que concebem com a actors socials), que mostren algun tipus d'ancoratge emocional amb el territori i que prenen consciència i decisió per poder transformar i millorar les seves condicions de vida. (Seller, 2013)

Aquest tipus d'iniciatives i experiències, sovint es poden desenvolupar en la mesura que es constitueixen al voltant d'un o varis projectes de desenvolupament i transformació social, que pretenen implicar al major nombre d'actors socials possible dins d'un context concret i determinat, com podria ser un barri, un poble o un municipi; en el nostre cas, de la comarca de la Conca de Barberà.

Els objectius en que es fonamenta aquesta acció comunitària passen per posar en marxa i també mantenir, processos en els que s'implica un ampli sortit d'aspectes socials i personals. La intervenció social s'ha de concebre doncs, com a un instrument de potenciació personal i social de les poblacions destinatàries, ja que els processos de desenvolupament social només poden iniciar-se i realitzar-se si es considera a la dinamització personal i social com a condició fonamental, tal i com es cita al llibre de Barbero y Cortés "Trabajo Comunitario, organización y desarrollo social." (Barbero J. i., 2005).

L'acció comunitària es un procés social que pot ser liderat per diversos actors socials, i es considera el Treball Comunitari com la tasca d'impulsar l'acció comunitària des de l'àmbit de la intervenció social. Es presenta així, com a un repte de constituir i sostenir un grup o intergrup entorn de l'elaboració i aplicació d'un projecte de desenvolupament social.

Per tant, podríem dir que l'acció comunitària tracta de desenvolupar la capacitat de les persones per tal de poder establir un projecte, que permeti incrementar i potenciar la interacció social i una estructura en forma de xarxa de relacions noves (Ross, 1967), d'aquesta forma, el procés d'organització col·lectiva pot esdevenir un procés de conscienciació, politització i apoderament del grup o intergrups que es poden anar implicant al llarg del procés.

L'aposta per afavorir el desenvolupament social a través d'un procés participatiu es basa en la convicció de que les situacions socials i problemàtiques complexes s'han d'afrontar mitjançant processos i experiències lo suficientment rics i duradors que permetin canvis significatius en diversos aspectes de la vida de les persones, col·lectivitats, grups o institucions socials; convertint així cada un dels moments del procés d'intervenció en una oportunitat de participació de les poblacions. (Cortés, 2009)

Diversos autors han procurat establir algunes definicions sobre l'acció comunitària, ja que aquesta, es pot interpretar des de diferents visions.

D'una banda, Úcar i Llena (Úcar, 2006) interpreten l'acció comunitària com "un marc conceptual ampli, polisèmic i diversificat. Ni l'acció comunitària és l'àmbit d'especialització d'un professional en exclusiva ni és l'objecte o subjecte d'estudi d'una ciència o d'una disciplina en concret".

En contraposada, l'autor Ander-Egg defineix el concepte de desenvolupament comunitari com a un mètode d'actuació sobre la realitat, és a dir, com a forma d'intervenció social. Segons l'autor, l'objectiu principal del qual es fonamenta "la promoció i mobilització de recursos humans i institucionals mitjançant la participació activa i democràtica de la població, en l'estudi, programació, execució i avaluació de programes que es desenvolupen a nivell de comunitats de base, destinats a millorar el nivell i la qualitat de vida." (Ander-Egg, 2003)

Per tant, podríem dir que es concep l'Acció Comunitària i el Treball Comunitari com a un procés de caràcter social i educatiu que pretén millorar el benestar i la qualitat de vida de la població, amb la seva participació directa i activa davant l'anàlisi, conscienciació i resolució dels problemes que els afecten, partint sempre de la pròpia comunitat i utilitzant, potenciant o creant els seus propis recursos.

L'essència del treball comunitari, mostra un afany de desenvolupament de la comunitat, on ha de diferenciar-se d'altres tipus d'intervencions socials que no tenen com a eix central l'organització de la població o la constitució de grups entorn a projectes.

Les intervencions basades en el Treball Comunitari busquen que els actors socials directament implicats siguin els subjectes d'acció i persegueixin accions participatives, remetent-nos a la potenciació i desenvolupament de les persones i la comunitat.

Bourque, Comeau, Favreau i Fréchette (Bourque, 2007) diferencien dins de les accions comunitàries tres processos de caràcter transversal definits anteriorment en l'apartat de Treball Social Comunitari, que serien els següents:

En un primer lloc tindriem la *conscienciació*, que es basaria en el foment de la identificació col·lectiva dels membres del grup, treballant i permetent la identificació de l'actor social.

En un segon terme tindriem la *organització*, que seria el fet de poder reforçar vincles de cooperació internes i externes. Aquest procés seria el més important segons els autors i també des del meu punt de vista, ja que el Treball Social Comunitari comporta un procés organitzatiu dins l'àmbit de la intervenció social, i que per tant implica tan a les poblacions destinatàries de la intervenció social com a altres agents socials que conformen la situació social que es consideri com a problema o que es pot contribuir a canviar-la. En definitiva, el Treball Comunitari és entès com a una tasca organitzativa en l'àmbit de la intervenció social.

I en un tercer lloc trobaríem la *mobilització*, basada en construir relacions fortes i també el fet de poder negociar amb actors institucionals.

Seguint la línia dels mateixos autors citats al principi, aquests defineixen unes estratègies d'organització comunitària en base a l'acció comunitària, que ens ajuden a treballar i a definir les línies d'acció que emprarem.

A més, descriuen unes estratègies de sosteniment dels abordatges col·lectius on la intervenció prima la mobilització i organització dels actors socials com les poblacions afectades per la situació, i també prima en la intervenció els mecanismes de liderat interns al medi. En aquestes intervencions, els entrevinents procuren que els actors implicats esdevinguin subjectes de l'acció. (Bourque, 2007)

Hi han diverses aproximacions de l'Acció Comunitària segons (Bourque, 2007), en el marc del projecte, emprarem la sociopolítica i la sociocomunitària, aquestes es basen en:

L'acció sociopolítica que comporta l'acció social, seria la resolució de problemes socials a través de la defensa i de la promoció dels drets socials a través de la organització de grups de lluita i reivindicació. En el marc del projecte, els problemes a tractar serien els detectats en el diagnòstic i que comporten conseqüències de desintegració a les persones refugiades i migrades que viuen actualment a la comarca.

L'acció sociocomunitària comporta l'ajuda mútua i serveis de proximitat, que per tant es basaria en la organització de l'ajuda mútua entre persones i grups en situació de fragilitat dins de la comunitat. Aquestes persones i grups serien les veïnes de la comarca amb les persones refugiades i migrades que hi viuen actualment.

2.5. Beneficis de la Organització Comunitària

Després de les lectures i els anàlisis sobre el què comprèn el Treball Social Comunitari, arribem a la conclusió de que aquest és una pràctica organitzativa per tal d'implicar a les poblacions en la millora de les seves condicions de vida, i per tant, aquests són els objectius que persegueix; la implicació de les persones en la millora de les seves condicions de vida, la participació de les mateixes per tal d'elaborar, posar en marxa i aplicar un projecte comunitari i social a través de la creació d'un grup.

Tal i com diu l'autor Murray Ross, la organització comunitària és el procés mitjançant el qual una comunitat identifica les necessitats i els objectius, els ordena i classifica, fa recerca i troba els recursos interns i externs per tal d'afrontar-los i actua; al realitzar-ho d'aquesta manera desenvolupa en la comunitat actituds cooperadores, col·laboradores i noves maneres d'actuar. (Ross, 1967)

Podríem dir llavors, que dins de l'organització comunitària hi han certs objectius que cal destacar, com seria el fet de voler ésser un procés de capacitació, aprenentatge i teràpia social.

Pretén ésser una iniciació d'un procés mitjançant el qual la població es cohesionava i es capacita a través de mètodes com l'autodeterminació i el pla de participació.

Així com també, poder construir una relació de forces i negociar sobre els reptes col·lectius i socials amb els actors institucionals a través del procés de mobilització, com afirma (Bourque, 2007) .

2.6. Treball Cooperatiu

La cooperació és un acte que implica compartir; des d'experiències, a responsabilitats, habilitats i coneixements, i aquest acte sorgeix per tal de fer front a les necessitats i als conflictes. D'aquesta manera, tothom pot contribuir d'una manera o d'una altra, ja que la cooperació exigeix donar suport mutu i rebre i intercanviar ajudes.

El treball cooperatiu és una metodologia dins de la Pedagogia Social Comunitària que es situa dins del Treball Social Comunitari.

Cal conceptualitzar-lo per tal de poder entendre la metodologia que s'emprarà en el projecte, ja que aquest determinarà el seu desenvolupament.

El treball cooperatiu és un treball conjunt en el que es comparteix equitativament la càrrega de treball mentre es progressa cap a resultats d'aprenentatge previst.

Aquest, desenvolupa una triple funció: eleva el rendiment de tots els membres del grup, estableix relacions positives entre ells i estableix les condicions per aconseguir un desenvolupament social, psicològic i cognitiu saludable (Johnson, 1999).

Un mètode de treball dins del treball cooperatiu és la cogestió, aquest mètode és el més adequat a través del qual es corresponsabilitza la gestió d'un espai, projecte, dinàmiques i normes en les que les participants són les principals protagonistes. Alguns exemples d'aquestes pràctiques seran les assemblees, en què es decideixen horitzontalment projectes i accions; també es pot parlar de cogestió quan un espai es gestionat i dinamitzat conjuntament entre els professionals i els destinataris. Com més s'impliquin de manera directa els participants en la gestió i l'ús dels espais i les accions, més s'hi vincularan i més pertanyents es sentiran, de la mateixa manera, quan es creen espais de relació horitzontal, on la gestió es compartida i es corresponsabilitza tots els agents que intervenen en l'acció o programa, s'aconsegueix un augment de la motivació cap a la participació i es pot arribar a construir un major grau de ciutadania. (assembleàries, 2017)

Utilitzar el treball cooperatiu dins del Treball Comunitari ens permetrà activar les relacions dins d'aquest entorn social que actualment es mostra fragmentat, i aquest treball es basarà en la coordinació i en la integració dels esforços i de les accions per tal d'obtenir resultats efectius, a través de la constitució i el manteniment d'un grup al voltant d'un projecte col·lectiu de millora com el que es mostra en el present Treball de Fi de Grau.

2.7.El voluntariat

El terme voluntariat respon a una lògica de la ciutadania per tal d'actuar solidàriament enfront a certes desigualtats i/o injustícies que es donen per les quals es creu que el sistema no actua, o no de la manera necessària. Degut a que el projecte es desenvoluparà de manera voluntària, crec necessari poder definir en poques línies el que el voluntariat pot aportar en qualsevol projecte de Treball Social a realitzar, ja que la seva implicació i activitat esdevé clau en el bon funcionament d'aquest.

Diversos autors parlen de la importància del voluntariat i del que aquest comporta i genera en la nostra societat.

Segons la legislació catalana, "el voluntariat és el conjunt d'accions i activitats d'interès general motivades per l'altruisme i la voluntat de transformació social que compleixen persones físiques, denominades voluntaris, que participen en projectes en el marc d'una activitat associativa o bé en programes específics de voluntariat d'una entitat sense ànim de lucre, d'acord amb el que estableix aquesta llei."

Teresa Montagut es llança al repte de que totes les persones som responsables del bé comú, i per tant, situa el concepte voluntariat com a acció que totes les persones realitzem, inconscient o conscientment en la nostra vida diària. També podríem entendre-ho com el deure que tenim amb la humanitat de poder contribuir en ella i fer-la millor; més justa, més solidària i més humana.

Imanol Zubero considera que el voluntariat suposa una emanació evident de la presa de consciència de la ciutadania que es realitza individual i col·lectivament. La característica del voluntariat per la que es pren en un fenomen diferent és la seva adopció d'institucionalització de la gratuïtat, la solidaritat i l'amor al pròxim. És un avenç d'un voluntariat que en la seva forma d'acció col·lectiva reclama justícia amb eficàcia.

Antoni Petrus considera que en plena crisi de la democràcia es necessita una ciutadania representativa, participativa, competent i no competitiva. El voluntariat suposa un espai en el que es poden i haurien d'ensenyar aquests valors, ja que s'aprenen vivint-los.

Gabriel Orduna descriu que el voluntariat és una acció sinèrgica que potencia totes les qualitats humanes i constitueix un desenvolupament educatiu i una comunicació interpersonal. En definitiva, considera al voluntariat com a un agent educador.

Andrés García Inda diu "són moltes les paradoxes que es manifesten al llarg de tot el procés de regulació del voluntariat i que deriven a la seva vegada de la paradoxa bàsica i fonamental de tot el dret: la de que per a promoure i garantir la llibertat es restringeix també la mateixa llibertat." (Montagut, Zubero, Petrus, Orduna, & Roca, 2003)

Per al bon desenvolupament d'aquest projecte, crec necessari emmarcar certes conclusions tan personals com d'altres autors en les quals es fa referència al que és el voluntariat, el que comporta i al que pot arribar assolir. Com bé he explicat i seguiré explicant, els agents o implicats en el marc del projecte hi participaran i treballaran de forma voluntària, i per tant, promulgaran tals valors esmentats en les diferents definicions assenyalades, des de la promoció i garantia de llibertats, a la potenciació de les qualitats de les persones, creant així una ciutadania més responsable i compromesa en la comunitat i entorn que la rodeja, facilitant eines educatives i treballant cooperativament cap a un bé comú.

2.8.Assemblearisme

L'assemblearisme consisteix en la discussió directa en peu d'igualtat entre un grup de persones per tal de prendre decisions al voltant d'algun tema (assembleàries, 2017).

Tal i com assegura Roger Castellanos (Castellanos, 2016), a l'hora de defensar l'assemblearisme es solen produir certes confusions que poden ser de persona idealista o de petitburgès, i aquestes, caldria combatre-les per tal de poder assegurar l'èxit del model assembleari de presa de decisions.

El model assembleari s'escull perquè les persones que el volen utilitzar creuen que és el millor sistema de presa de decisions per a poder arribar millor a les decisions. D'una banda, es considera que les persones voluntàries i militants tenen el dret i la capacitat de participar en tots els nivells de l'estructura organitzativa. D'altra banda, el model assembleari creu en la participació de la majoria de persones possibles com a necessària, ja que una decisió que està presa des de diversos punts de vista esdevé també en una decisió més legítima i representativa de la voluntat majoritària, que comptaria amb més possibilitats d'èxit ja que seria fruit d'un debat entre persones diferents.

Tot i així, cal remarcar i contrastar que l'assemblearisme necessita també que la decisió presa sigui executada de forma efectiva, i també de que la majoria de persones que formen part d'aquesta presa de decisions també puguin formar part del procés deliberatiu.

Un model assembleari ha d'estar dotat d'una estructura centralitzada i que disposa al capdamunt d'aquesta d'una direcció política que executi i posseeixi una discrecionalitat necessària en el desplegament d'acció política. (Castellanos, 2016)

Podríem afirmar que l'assemblearisme, és per tant un model horitzontal i democràtic que requereix d'una estructura forta i complexa per tal de fer possible el procés de presa de decisions i la seva execució. Ens basarem en el model horitzontal i democràtic en la elaboració, construcció i desenvolupament del projecte igual que també emprarem l'assemblearisme com a eina imprescindible per tal de que les persones que conformen el projecte es puguin sentir partícips en ell.

Dins del marc del projecte, entenem el model assembleari com a una eina necessària i imprescindible amb la que poder començar a crear relacions horitzontals i transversals,

lluitant de forma organitzada per tal d'aconseguir una societat on totes les persones siguem més lliures.

La capacitat tècnica de les assemblees ha de respondre a objectius de tres nivells diferenciats (assembleàries, 2017):

- Eficàcia: compliment dels objectius polítics o tècnics de la reunió.
- Participació democràtica: transparència informativa, recollida de totes les opinions i organització de la presa de decisions democràtica.
- La construcció i/o manteniment de relacions personals: basades en la cordialitat i la cooperació.

Aquests objectius es veuran reflectits en molts apartats del projecte, però singularment en l'avaluació, ja que ens ajudaran a valorar de quina manera, i si són efectius, els objectius generals i específics d'aquest.

2.9. Els processos migratoris

El fenomen migratori és un fenomen molt antic i que es vincula a l'evolució humana i al seu desenvolupament. Tot i així, vivim actualment un moviment migratori que és el resultat d'una gran distància que és la que separaria els països rics dels pobres, en conseqüència del context geopolític internacional i el model de globalització econòmica. Un model que només serveix per a augmentar els recursos d'una minoria i perpetuar la vulneració dels Drets Humans de les grans majories, de forma estructural, sistemàtica i quotidiana degut a la lògica capitalista i patriarcal des de la qual s'imposa.

El fet d'emigrar, és doncs, ara per ara, una necessitat i un acte que té greus conseqüències en l'individu, la família, l'entorn i les societats, tan la emissora com la receptora. L'emigració, implica a nivell individual i familiar i també a nivell social (a les dues societats) que implica canvis estructurals en els àmbits socioeconòmic i polític. El definiríem com a un fenomen complex i multifacètic on es veuen implicats factors econòmics, polítics, psicològics, socials i culturals. (Sayed-Ahmad Beirutí, 2013)

Per poder parlar dels processos migratoris primer hauríem de clarificar com es defineix l'acció de migrar; segons el Diccionari de la Llengua Catalana, el fet de migrar és "Anar d'un lloc a un altre, especialment d'una regió a una altra, per residir-hi." (Catalana, 2013) Per tant, l'objectiu principal del procés migratori és poder canviar el lloc de residència.

Dins dels processos migratoris, trobem que hi han diferents causes que el propicien (Sánchez Molina, 2005):

- **La distància:** existeixen les migracions exteriors i les interiors. Les migracions interiors són aquelles les quals tan la residència d'origen com la del destí estan dins la mateixa frontera del país. Les migracions exteriors són aquelles en les que la residència d'origen i la de destí es troben en Estats diferents, i per tant, estan dividides per, com a mínim, una frontera. Dins de les migracions exteriors podríem trobar les continentals i les intercontinentals, depenen si la frontera a creuar comporta un canvi de continent o no.
- **Causes:** Les migracions poden ser voluntàries o forçoses, tot i la fina línia que pugui separar ambdós paraules. Quan la migració és voluntària, les persones emprenen el viatge per voluntat pròpia i per respondre a un desig de millora de vida, poden ser fundades per causes econòmiques o bé socials. En la migració forçada les persones han d'establir una nova residència degut a que la seva

vida es troba en perill, i dins d'aquestes trobaríem dos categoritzacions; persones refugiades i persones esclaves. En el diagnòstic podem trobar al definició de persones refugiades segons La Convenció de Ginebra sobre l'Estatut dels Refugiats (ACNUR, Convención sobre el Estatuto de los Refugiados, 1951)

- **Durada:** depenent del temps que estiguin al país de acollida podríem dir que existeixen les migracions temporals i permanents. En les migracions temporals la persona migrant es quedaria a la nova residència en un període de temps determinat, amb intenció de retorn o nou procés migratori; i en el cas de les migracions permanents la persona migrant té la intenció de romandre a la nova residència un període de temps llarg i sense previsions de tornada.
- **Flux migratori:** depenent del recorregut que facin, podem trobar-ne de tres tipus segons el desenvolupament del país d'origen i del país de destí:
  - *Entre països poc desenvolupats:* els dos països es troben en situació de desenvolupament.
  - *Entre països desenvolupats:* per qüestions laborals.
  - *De països en via de desenvolupament a països desenvolupats:* En aquest cas es situarien la gran majoria de persones refugiades i migrades que arriben a Espanya i que resideixen, concretament a la Conca de Barberà, comarca on volem desenvolupar el nostre projecte.
- **Situació legal:** depenent de la situació legal en la que es trobin les persones migrades si refugiades serà decisiva per al seu futur al país d'arribada; si estan nacionalitzats, si es troben en situació de regularitat o irregularitat.
- **Moment:** podríem determinar que hi han dos tipus de migracions segons el moment, les històriques, és a dir, les que han tingut un final, i les actuals, que són aquelles que encara estan vigents o que s'han iniciat recentment, com la del col·lectiu de joves adolescents no acompanyats que provenen del Marroc.

Les migracions es veuen motivades per dos tipus de factors: els macro estructurals i els micro estructurals; els macro estructurals serien els econòmics, polítics, conflictes bèl·lics, la globalització, la influència dels mitjans de comunicació, etc. ; i els micro estructurals serien l'entorn familiar (economia familiar precària) i l'existència de les xarxes sociofamiliars al país destí de l'emigració, que sovint actuen com a un efecte de crida, ja que disminueixen el cost dels desplaçaments i també comporten la

incorporació dels nous immigrants procedents del mateix lloc d'origen. (Sánchez Molina, 2005).

L'emigració és un fenomen que acostuma a viures com a problema i no com a solució a les necessitats socials i econòmiques, tan per una part les persones que emigren, com de les societats emissores i receptores. El fet de viures com a problema sovint provoca actituds i sentiments de rebuig, por i discriminació, creant així tot tipus de prejudicis i estereotips negatius, que poden derivar a situacions conflictives i que generin comportaments de segregació, violència, auto marginació, desintegrament, i dificultant així l'adaptació, la acollida, la convivència i el diàleg intercultural.

Des del meu punt de vista però, considero que la immigració podria esser una gran oportunitat d'intercanvi de coneixements, de costums, valors culturals i per tant a un reconeixement recíproc i l'acceptació, el respecte i l'estima a la diversitat i a la diferència.

La integració intercultural:

Els éssers humans es caracteritzen per la seva capacitat per poder acomodar-se i integrar-se en l'entorn físic i cultural que el rodeja, degut a que està en un canvi continu que ha hagut d'afrontar i de superar al llarg de tota la seva història; un d'aquests canvis és el fenomen migratori.

L'adaptació i el seu procés comporten un seguit de situacions que generen estrès, semblants al dol i es fan ambivalents al llarg de tot el procés migratori. Aquesta mateixa ambivalència definiran el nivell d'adaptació i/o integració vincular tan per a la persona immigrant com per a la comunitat receptora i d'origen. Aquesta adaptació és bio psicosocial.

Aquest procés migratori produeix uns canvis en l'individu i en la societat emissora i receptora. En l'individu, trobaríem canvis en la estructura de la identitat mostrant angoixa, depressió, dols, degut a una ruptura de tots els vincles creats anteriorment. Per part de la societat emissora i receptora es mostra una necessitat de modificar conceptes, valors i actituds, i que podrien beneficiar-les millorant el clima social, el desenvolupament de la solidaritat, la millora de la convivència, de l'autoestima, augment en estabilitat emocional i més rendiment social i productiu per tal de superar les ambivalències, la por a la pèrdua de la identitat social i la por a la pèrdua de la puresa cultural. (Grinberg L., 1980)

"Com més suport social i èxit en la consecució dels objectius del projecte migratori, millor és l'elaboració del dol migratori i, per tant, hi haurà una millor adaptació a la nova situació, i a la inversa" (Chueca y Olmos F., 2009).

La integració intercultural es caracteritza per dos vessants; la seva heterogènia, que vindria condicionada per les diferències culturals, lingüístiques, religioses, de gènere, d'edat, de factors econòmics, etc. I d'altra banda per ser bilateral, és a dir, bidireccional; que significa que dependrà de la interacció que es doni entre immigrants i societat acollidora, i entre immigrants i el seu entorn sociofamiliar. Això explicaria que tant la persona com la societat s'han d'adaptar a la nova situació i així afrontar i elaborar el dol degut als canvis, pèrdues, mestissatges i guanys que genera el procés migratori.

"Totes les cultures estan en relació les unes amb les altres, no n'hi ha cap que sigui única i pura, totes són híbrides, heterogènies, extraordinàriament diferenciades i no monolítiques" (Said, 2001).

Com diu (Barudy, 2006), “només un diàleg intercultural basat en converses que facilitin llaços emocionals positius permet la construcció conjunta de noves creences, més adaptades, amb la finalitat d’assegurar el benestar i el desenvolupament dels nens”. Això també és aplicable als adults i al subjecte en general.

Factors que faciliten la integració

Per a la integració intercultural, cal tenir en compte aquells factors que poden afavorir l'adaptació de les persones immigrants, aquests podrien ser: les actituds pro actives de suport i solidaritat per part de la societat acollidora, l'accés a un habitatge sa, a una feina digna, a una educació i una salut en condicions, l'agrupació familiar, la realització d'activitats interculturals, la possibilitat de retorn o millora a la família i entorn que s'ha deixat al país emigrat. (Sayed-Ahmad Beiruti, 2013)

Des d'aquest punt de vista, podríem considerar que cal impulsar més mesures que afavoreixin i beneficiïn a les persones immigrants a poder recuperar la seva posició social, per tal de facilitar la seva participació activa en totes les activitats productives, culturals, socials i polítiques, per ésser així considerats ciutadans amb drets i deures. Cal potenciar l'acció en la creació de xarxes de suport, de solidaritat i d'intercanvi per ambdós parts de la societat, la immigrant i l'acollidora, i anar més enllà del discurs benestarista que els governs pretenen donar. Cal apoderar a la població i crear així un nou terme de comunitat.

I és per això, degut a que cal apoderar a la població acollidora i a les persones immigrants per tal de crear un teixit associatiu i que apoderi a les persones, que considero necessària l'aplicació de les teories del Treball Social Comunitari, ja que en aquestes, hi són recollides diferents metodologies necessàries i imprescindibles per començar a treballar des d'una mirada més crítica, però a l'hora més solidària i cooperant.

Més endavant, en el diagnòstic, analitzaré de quina manera les migracions tenen repercussions, tan en països emissors i receptors, com les lleis governamentals, europees i mundials que defineixen conceptes com persona estrangera, immigrant o refugiada.

El dol migratori

El procés migratori és un canvi en la vida de qualsevol persona, un canvi, que com bé he explicat pot venir motivat per diferents circumstàncies i que l'objectiu sempre es resum en aconseguir una vida millor. Tot i així, i malgrat que la necessitat és la recerca d'una millora de les oportunitats i per tant de la qualitat de vida, la migració suposa també un risc per a la salut mental de les persones que emigren, ja que comporta elaborar un procés de dol migratori.

El dol migratori es podria definir com al període en el qual una persona que ha migrat duu a sobre un procés d'intent de superació dels sentiments negatius que sorgeixen arran de la separació de l'entorn conegut, així com a l'adaptació del nou país de acollida. Les persones emigrants es troben que constantment han d'estar adaptant-se a la nova societat amb la qual conviuen, i, sovint, pot ésser una càrrega. (Sayed-Ahmad Beiruti, 2013)

El dol migratori esdevé a causa d'un procés d'acceptació de la nova realitat i de la pèrdua de vincles, inclou aquest també, la frustració que es genera quan les expectatives no compleixen la realitat

Respecte a un empitjorament de salut mental degut al procés migratori identifiquem diversos factors de risc; els externs que venen condicionats per l'entorn, i els interns que venen condicionats per la vulnerabilitat. Actualment, el procés migratori no està considerat com a una causa d'un trastorn mental, però si es pot considerar com a un factor de risc ja que comporta el procés de dol.

El dol migratori genera una sèrie de conseqüències simptomàtiques a les persones com són; tristesa, plor, ansietat, irritabilitat, por, confusió, preocupació, culpabilitat, cansament, pèrdua de fam, migranya, idees de mort i suïcidi, soledat, alteracions de la son, pèrdues de memòria, desajustaments fisiològics varis com hipertensió, dermatitis, pèrdua de cabell...etc.

Aquest, comporta un procés en la seva elaboració, i en aquest procés s'utilitzen una sèrie de mecanismes de defensa que podrien ser la negació, la projecció, la idealització o la racionalització de la situació.

Cal remarcar que en el dol migratori no només pateix la persona que emigra, sinó també l'entorn que s'hi acomiada i es queda al país d'origen.

Diversos autors proposen una classificació per descriure les etapes del dol migratori, i entre d'elles la més adequada crec que seria la que es proposa des de l'autor Valentín G. Aquest, argumenta que hi havien quatre etapes; etapa de la lluna de mel on les expectatives estan molt elevades, l'etapa depressiva on la persona se n'adona de que la realitat no s'acompleix amb el que esperava, l'etapa d'adaptació on les persones han d'adaptar-se a una cultura i costums nous i la etapa de rebuig de la cultura original. . (Calvo, 2005).

Existeixen diferents tipus de dol pel qual passen les persones emigrants. Primer de tot, trobem el dol normal, que és aquell que va evolucionant seguint les etapes i no es queda bloquejat. Seguidament, trobaríem el dol crònic, que té un període més llarg i per tant el sentiment de dolor arriba a certs punts d'ancoratge que poden arribar a incapacitar a la persona a l'hora de reconduir la situació. Un altre tipus de dol seria el dol congelat, que seria quan aquest dol no s'expressa, que s'evita i que es reprimeix. Tanmateix, diríem que podem trobar el dol exagerat, que és quan la persona migrant ha passat el procés de dol però no el vol acceptar, i per tant, torna enrere per adoptar un dol permanent. Com a penúltim, tindríem el dol retardat en el temps, que es quan s'aplaça durant un temps d'inhibició. Finalment, trobem el dol anticipat, és aquell que s'elabora abans de que hi hagi una pèrdua, aquest, tot i que pugui semblar alarmant, ajuda ja que és un dol preventiu i per tant permet un procés emocional més favorable durant el dol posterior.

En tots els dols migratoris hi ha diferents característiques comuns, i és que es tracta de dol parcial, recurrent i múltiple. És un dol parcial ja que cap la possibilitat de poder retornar, és un dol recurrent ja que es podria reactivar en diferents moments de la vida de la persona, i és un dol múltiple ja que no només hi ha la pèrdua d'un únic lligam, sinó que engloba la pèrdua de molts aspectes significatius de la vida de la persona. Atxotegui proposa una classificació sobre quin tipus de dolor pot englobar el dol migratori (Atxotegui, 1999):

- **El dol per la família i les amistats:** Explica que el procés migratori suposa una pèrdua de la xarxa de suport de referència, que es recuperable, però es perden lligams i vivències.
- **El dol per la llengua:** No poder parlar la mateixa llengua dificulta l'expressió de les persones, sobretot en referència als sentiments i a les emocions, per tant, dificulta que es pugui donar una bona atenció en la part emocional i psicològica de les persones emigrants i refugiades al no poder compartir el mateix llenguatge. Dins del dol per la llengua entraria també la pèrdua o canvi de

cultura, tradicions, ja que representen l'entorn en el que les persones emigrants desenvolupen la seva intel·ligència i la seva capacitat emocional. És un dol per la identitat i la pertinença com a persones del món.

- **El dol per la cultura:** La cultura engloba els horaris, els valors, les rutines, el menjar... etc. Inclou una determinada forma de veure el món i de sentir-s'hi part. La confrontació entre ambdues societats produeix dificultats i agreuja el procés migratori.
- **El dol per la terra:** Suposa el canvi dels paisatges, del clima, i de l'espai que pot arribar a generar sensacions de claustrofòbia.
- **El dol per d'estatus:** Les persones que emigren ho fan majoritàriament amb perspectiva de millora de les seves vides, i, per tant, millorar el seu estatus social i/o personal al país d'arribada. Tot i aquesta perspectiva, la gran majoria es troben en un principi més baix del qual provenien, i aquest sentiment suposa una desmotivació important per a aquestes persones.
- **El dol pel contacte amb el grup ètnic:** El fet de no estar en un grup d'iguals pot esdevenir en sentiments d'aïllament i exclusió.
- **El dol pels riscos físics:** En aquest s'inclou qualsevol risc físic que s'hagi pogut viure des del inici i durant tota l'estança al nou país de acollida. Des de maltractaments físics a violacions i abusos sexuals.
- **Dol per la pèrdua del projecte migratori:** Aquest es produeix quan no es poden arribar a assolir les expectatives proposades i idealitzades en un principi. Genera una desestabilització emocional, sentiments de culpabilitat i situacions prolongades de estrés al no saber afrontar les noves situacions.
- **Dol per no poder tornar:** Moltes de les persones que decideixen realitzar un procés migratori consideren el retorn com a un fracàs, però alhora tenen el desig de poder tornar a casa seva. Es produeix un conflicte intern al sentir que al lloc d'arribada no s'estan assolint els objectius proposats i alhora voler tornar a casa però entenent que no és possible perquè llavors, tot el procés hauria estat un fracàs.

3. Diagnòstic

3.1. Anàlisi de la realitat

3.1.1. Conceptualització de les definicions

Per tal de poder treballar en aquest projecte, crec necessari englobar dins del diagnòstic, el conjunt de definicions i conceptes que es mostren per tal de parlar de les persones emigrades i refugiades, i d'aquesta manera, entendre fins a quin punt aquests mots ajuden dins del camp Social per treballar des d'una manera ecològica, o repercuteixen en les persones refugiades i emigrades condicionant-les en un mot, i no tractant-les com el que són: persones.

Dins de la meua recerca en les diferents fonts analitzades per poder clarificar el concepte de persona emigrada i refugiada, m'he trobat amb la mancança de poder distingir amb claredat els termes degut a les diferents contradiccions que pot arribar a produir quan treballes amb persones refugiades i emigrades i no les veus com el sistema et pretén definir. Més endavant, en la detecció de necessitats parlaré de dos necessitats molt importants com serien la de l'auto realització i l'auto coneixement, i aquestes dos necessitats resulten complicades de poder entendre i/o assolir degut a com el nostre sistema i seguidament la nostra societat, es veu condicionada en aquests termes que sovint, impedeixen poder arribar més enllà amb les persones, tractant-nos nosaltres com a éssers superiors sols pel mer fet d'haver nascut en una "democràcia". És per tant, més que necessari en el marc d'aquest projecte, poder detallar els següents conceptes per arribar a entendre els sentiments de rebuig i exclusió que poden arribar a sentir les persones destinatàries del projecte.

Primer de tot, volia començar a parlar dels conceptes que seguidament, acaben determinant la nostra concepció com a ciutadans i ciutadanes de l'Estat de Dret en el qual residim, per així, començar a entendre les diferències i similituds que podríem trobar entre les persones veïnes i les persones emigrades i refugiades.

Per tant, començaré per clarificar el terme d'**Estat**, el qual si rellegim en els apunts de l'assignatura de Dret aplicat al Treball Social (veure a ANNEX), el podem trobar definit com a "*unitat político-administrativa independent, establerta en un territori delimitat, habitada per una població i amb un poder jurídic institucionalitzat*". Seria per tant equivalent dir que un Estat és una **nació**? Si seguim rellegint en l'assignatura de Dret aplicat al Treball Social, trobarem que aquesta seria el conjunt de persones que comparteixen una història i una cultura en comú; d'altra banda, si busquem en altres

fonts, trobarem certes confrontacions en quan a la seva definició ja que Estat i nació presenten certes similituds però també certes diferències. Marc Sanjaume (Sanjaume, 2011) exposa que la definició majoritària de definició seria de caire estatalista, per tant, una nació esdevindria a un Estat. Tot i així, exposa també que des de l'acadèmia no hi figura un consens clar sobre el que seria una nació, però si es deixa clar que una nació no és un Estat, i que tampoc un Estat és sempre una nació. Es fa referència a que una nació tampoc és un grup ètnic específic, ja que dins d'una nació i poden haver diferents grups ètnics. L'autor en context, ajusta el terme de nació com a un grup humà amb cultura, història i territori comuns, que comparteixen una identitat col·lectiva diferenciada i posseeix voluntat d'autogovern.

Seguidament, és necessari conèixer que la **nacionalitat** és una condició i caràcter peculiar dels pobles i habitants d'un Estat. Per tant, la pertinença d'una persona a una comunitat política suprema (Estat), fet que genera drets i obligacions jurídiques mútues. (Veure Annex: Apunts Dret Aplicat al Treball Social)

Tot seguit, després de desenvolupar el concepte de nacionalitat crec necessari argumentar el terme de **ciutadania**. Segons el Dret aplicat al Treball Social, un ciutadà és tota aquella persona que viu en un territori concret, i que disposa d'uns drets i unes obligacions jurídiques.

I tot i ser ciutadans i ciutadanes, hi han persones estrangeres, que aquestes serien les que no gaudeixen, en el cas del nostre país, de la nacionalitat espanyola (Estado A. E., 2000)

Segons (Laqueur, Aragall, Roman, & al, 2015) trobaríem 5 termes que podrien definir a les persones que decideixen emprendre un procés migratori.

- **Persona refugiada:** és tota aquella persona que es veu obligada a buscar un refugi fora del seu país degut a una situació de guerra, revolució o persecució política. Dins de l'espai de la Unió Europea, l'estat membre del tractat de Schengen que rep la petició d'asil és l'únic responsable de decidir si atorga o no un permís de residència o un visat.
- **Persona migrant:** és aquella persona que acuitada per problemes econòmics o situacions complexes, es trasllada del seu propi país cap a un altre amb l'objectiu d'establir-se en ell d'una manera estable o temporal i millorar així la seva qualitat de vida.
- **Persona emigrant:** Aquesta definició es conceptualitza des del punt de vista del país d'origen. Es tracta d'aquelles persones que per motius econòmics o

circumstàncies complexes, es trasllada a un altre país per millorar-ne la seva vida.

- **Persona immigrant:** Aquesta definició es conceptualitza des del punt de vista del país d'arribada. Serien aquelles persones que deguts a problemes econòmics o situacions complexes, acudeixen per tal d'establir-se al país d'arribada de forma temporal o definitiva i millorar la seva vida.
- **Persona desplaçada:** tècnicament podríem referir-nos en persones desplaçades internes, i són persones que deixen la seva llar per millorar la seva vida però dins de les fronteres del seu país.
- **Persona sol·licitant d'asil:** la persona perseguida es dirigeix a un Estat sol·licitant protecció. L'asil seria la pràctica d'algunes nacions d'acceptar al seu territori a persones migrants que s'han vist obligats a abandonar el seu país d'origen pels motius esmentats anteriorment en la definició de persones refugiada. Sense aquesta protecció la persona refugiada no pot establir-se legalment en un país ni desenvolupar el seu projecte de vida.
- **Persona apàtrida:** és tota aquella persona que no sigui considerada com nacional seu per cap Estat, conforma a la seva legislació. Per tant, parlem de persones que no tenen nacionalitat. Espanya és un dels pocs països europeus que té un procediment per al reconeixement de la condició d'apàtrida, tot i que, la protecció social de les persones que demanen o obtenen aquest estatut és inferior al dels sol·licitants d'asil.

Fins ara, la majoria de definicions per parlar de persones refugiades i emigrades eren aquestes, però com veurem més endavant en l'anàlisi de la realitat, podem veure que en la demografia actual del país ha aparegut de forma més notòria que abans, el terme de MENA, i aquest, es tracta dels menors estrangers no acompanyats que cada cop en major escala estan arribant al país i amb els que pretenem treballar des del nostre projecte.

Segons la Resolució del Consell de 26 de juny del 1997, es defineixen com a "menors de divuit anys, originaris de països tercermundistes que arriben a Espanya sense un adult que en sigui responsable, de manera legal i de curatela (Lázaro, 2007)

Segons el Glossari 2.0 Sobre Migració i Asil, un Menor Estranger no Acompanyat és:

“Nacional d'un tercer país que és menor de 18 anys, que arriba al territori sense anar acompanyat d'un adult responsable del mateix, ja sigui legalment o d'acord amb els usos i costums, en la mesura que no estigui efectivament sota

la cura d'un adult, responsable d'ells, o el menor que es quedi sense companyia després de la seva arribada al territori". (Europea C. , 2012)

Tot i així, considero que ACNUR (ACNUR, Directrices del ACNUR para la determinación del interés superior del niño, 2008) ofereix una definició més completa sobre el terme de Menor Estranger No Acompanyat:

“Els nens i adolescents menors de 18 anys que emigren fora del país d'origen sols i/o separats, d'ambdós pares o tutor legal o persona que per llei o costum els tingués a càrrec; o acompanyats d'alguna persona de la família extensa o persona a la qual el tutor legal encarregat per llei o per costum del país, i que per alguna circumstància acaben sols o no són atesos adequadament, o que sorgeix algun dubte sobre la relació entre el menor i l'adult. Tots, com a nens, són nens separats i amb dret a rebre la protecció internacional sota una ampla gama d'instruments internacionals i regionals”.

Podem extreure per tant d'aquest conjunt de definicions, certes pinzellades que ens ajudaran i alhora en remarcaran la necessitat de treballar des d'una mirada ecològica i global, ja que aquest col·lectiu serà present en el projecte i presenta major vulnerabilitat que les persones majors d'edat, degut a que són menors i això comporta en l'afegit de les conseqüències del procés migratori, el estar passant per una època de transició, canvis i ruptura, afegint-hi que arriben sense referències i acompanyaments de persones adultes pro socials, i afegint que realitzen una migració internacional, assumint així una doble identitat de persona emigrant i immigrant.

Vivim en un món i en un sistema que ens demana etiquetar a les persones per tal de poder, primerament, tractar-les amb l'equitat que mereixen, i seguidament, per donar-los-hi els Drets i Deures que els hi pertoquen. Tot i així, en la meua opinió, resulta contradictori el fet de que necessitem emprar aquestes definicions per tal de poder col·locar cada persona al seu lloc; són persones, amb històries i vides que les conformen, i mereixedores de dignitat i humanitat. El resum de les definicions anteriorment exposades, corresponen a la situació en la que es troben quan arriben a Europa, ja que, depenen de quina connotació segons els sistema tinguin, seran rebudes d'una manera o una altra.

Aquest fet comporta molts problemes, des de la mirada dels professionals envers a elles, al sentiment de pertinença de la comunitat de les pròpies persones quan arriben a Europa, a múltiples discussions i baralles formades entre les persones que són refugiades i immigrants; ja que, entre elles neix una rivalitat per tal de poder ser

mereixedores de més ajudes humanitàries; aquest fet comporta un re establiment de les definicions com a professionals si volem treballar en el context actual; aquest re establiment, suposa ajustar la nostra mirada, acceptant cada etiqueta que el sistema posa, per tal d'adonar-nos-en de les diferents sortides i ajudes que aquests tindran, igual que així serem coneixedores dels seus Drets, Deures i el tractament que rebran en la societat i en el sistema judicial i policial; també, amb aquesta mirada crítica, replantejarem aquesta etiqueta i procurarem treballar els termes que la defineixen per arribar a un terme: totes som persones mereixedores de Drets i Deures, siguin quins siguin els nostres orígens i la nostra forma d'arribar a Europa. (Camps Mirabel, 2005).

3.1.2. Marc legal amb el que treballem en el projecte:

Vivim en un Estat, sistema i país organitzat per un conjunt de lleis i normes que en faciliten la convivència entre persones i que, també, segons aquestes mateixes, se'n condicionen la vida a qui les ha de seguir. En el context del marc jurídic del projecte, específicament en el diagnòstic, cal incidir de nou en que les principals persones destinatàries són catalogades per aquest mateix sistema i conjunt de normes com a persones refugiades, immigrades, demandants d'asil o Menors Estrangers No Acompanyats.

Per tal d'evitar el volum de normes jurídiques que parlen sobre les persones destinatàries del projecte, crec necessari poder incidir en aquest marc jurídic en les principals i en la forma que estan regulades les normes per tal de que sigui més clara la forma de treballar-hi i també per constatar com aquestes condicionen la vida de les persones i per tant, sovint, en dificulten la seva qualitat de vida minvant en les necessitats més bàsiques.

En aquest preàmbul, especifico que diferenciaré entre les normatives que parlen sobre persones refugiades i demandants d'asil, persones estrangeres i Menors Estrangers No Acompanyats; tot i que en relació a la normativa mundial i europea, es podrien englobar els tres col·lectius.

Declaració Universal dels Drets Humans 1948

“ La Declaración Universal de Derechos Humanos enuncia una concepción común a todos los pueblos de los derechos iguales e inalienables de todos los miembros de la familia humana y la declara obligatoria para la comunidad internacional” (Unides A. G., 1948)

En aquesta declaració hi forma part un preàmbul en el que s'explica la causa de la seva realització, i es consta de 30 articles que intenten establir què són els Drets Humans; aquests, serien aquelles llibertats i facultats bàsiques que té una persona per la seva condició humana per tal de garantir una vida digna, i aquests mateixos drets es tenen independentment de la situació legal o jurídica del país en el que es visqui. (veure Annex).

Tot i així, som conscients de que aquests termes no s'acompleixen i acaben essent meres paraules sense credibilitat ja que la realitat és ben diferent, els Estats es neguen a acomplir i a tractar a totes les persones acceptant les seves singularitats i diferències i, per tant, no es treballa per a respectar els Drets Humans de totes les

persones. Des d'aquesta perspectiva, cal destacar que les persones que conformem el projecte serem conscients d'aquest aspecte i assumim la irresponsabilitat per part dels Estats, així com també entenem que el respecte als Drets humans de les persones és protocol indispensable en la missió de crear un projecte de Treball Social Comunitari, i establirem així les lleis que el conformen en el nostre camp, reivindicant el Dret de totes les persones i la no resposta acurada per part de tots els Estats. Aquesta reivindicació es pot veure reflectida en els objectius i metodologia del projecte.

Convenció de Ginebra 1951

Aquesta va tenir la seva entrada en vigor l'any 1954 i defineix el concepte de persona refugiada i els seus drets fonamentals. en aquesta s'estableix la necessitat de cooperació internacional i les obligacions per part dels estats acollidors. Es dictamina el principi de non-refoulement, es a dir, que els Estats no poden retornar o expulsar a les persones refugiades a un altre Estat en el que pugui ser perseguit (Camps Mirabel, 2005).

Seguint amb l'Estat de la convenció de Ginebra del 1951, una persona és considerada refugiada quan compleix els següents ítems (ACNUR, Convención sobre el Estatuto de los Refugiados, 1951).

- La persona es troba fora del seu país.
- La persona no es pot acollir a la protecció de l'Estat al qual pertany.
- La persona busca protecció en un altre Estat.
- La persona té temors fundats de persecució per motius de raça, nacionalitat, religió, pertinença a un determinat grup social o per opinions polítiques.

Cal remarcar que aquesta es va desenvolupar en un moment històric totalment diferent de l'actual, ja que es va adoptar en el marc de les Nacions Unides per poder pal·liar les conseqüències de les dos guerres mundials; comporta que les necessitats actuals de les persones refugiades no es veuen reflectides en aquesta i per tant, no hi ha un reconeixement total per part dels Estats en quan a les persones refugiades.

Seguidament es valoraran altres tractats que contradiuen aquest principi de non-refoulement, com el tractat de Turquia exposat en l'apartat El tractat de Dublín.

L'any 1967 es va realitzar el Protocol sobre l'Estatut del Refugiat a Nova York, essent una mera ampliació de l'Estatut de Ginebra ja que es va considerar que hi havia noves situacions de refugiats diferents a les provocades per la Segona Guerra Mundial, i

aquesta pretén trencar amb els límits temporals i geogràfics que s'establien en la Convenció de l'any 1951. (Camps Mirabel, 2005).

Convenció de Dublín l'any 1990

Aquesta Convenció explica la necessitat per part de la comunitat Europea en tenir un control més exhaustiu per tal d'evitar els abusos de sol·licituds i establint així un determinat Estat com a responsable de poder examinar les sol·licituds d'asil, proporcionant així seguretat jurídica al sol·licitant. S'acorda llavors realitzar un examen per part de l'Estat acollidor i així aquest proporcioni asil i seguretat a la persona sol·licitant (EUR-Lex).

Espai Schenguen

Schenguenland és la denominació que es dona al territori que inclou aquells estats de la Unió Europea que han acordat la creació d'un espai comú. (Elecciones 2019, 2019)

El territori Schenguen està conformat pels següents 26 països: Alemanya, Àustria, Bèlgica, Dinamarca, Eslovènia, Finlàndia, França, Grècia, Holanda, Hongria, Islàndia, Letònia, Liechtenstein, Lituània, Luxemburg, Malta, Noruega, Polònia, Portugal, República Txeca, República Eslovaca, Suècia i Suïssa.

Els objectius fonamentals d'aquest espai són la supressió de fronteres entre aquests països, la seguretat, la immigració i la lliure circulació de persones.

Reglament de Dublín

Reglament (UE) n° 604/2013 del Parlament Europeu i del Consell de 26 de juny del 2013 (Europea C. d., 2013) on s'estableixen criteris i mecanismes de determinació de l'estat membre responsable de l'examen d'una sol·licitud de protecció internacional presentada en un dels estats membres per un nacional d'un tercer país. Aquest comporta un anàlisi exhaustiu en el qual les persones refugiades que arriben al seu primer país Europeu tenen la oportunitat de ser re ubicats en un altre Estat membre que no sigui en el primer d'arribada.

Reglament EURODAC

Reglament (UE) n° 603/2013 del Parlament europeu i del Consell, del 26 de juny de 2013 (Europea C. d., 2013), relatiu a la creació del sistema «Eurodac», per a la comparació de les empremtes dactilars (EUR-Lex).

El tractat de Dublín

El 20 de març del 2016 la Unió Europea va signar amb Turquia (Cáñovas, 2016) el anomenat acord de la vergonya. Aquest acord comporta la devolució de les persones refugiades que entrin a Europa cap a Turquia, a través de grans quantitats econòmiques que la comunitat Europea es compromet a donar a Turquia per tal de que sigui aquest últim qui se'n faci càrrec. Aquest, és un Tractat Internacional contrari a la Convenció de Ginebra, a la Directiva del Procediment per a la concessió o retirada de la protecció internacional. Així mateix, contrari al Tractat de Funcionament de la Unió Europea per als "Acords Internacionals", vulnerant també el Conveni Europeu de Drets Humans, que prohibeix les expulsions col·lectives. La causa fonamental de la violació de la llei internacional per l'Acord és que Turquia no és un "país segur" per als refugiats provinents de Síria i altres països en conflicte.

Acord de lliure circulació entre UE i Marroc

El juny del 2013 Marroc i la Unió Europea signen l'Acord de Lliure Circulació; un dels objectius d'aquest tractat és poder retornar a les persones nacionals de països tercers que arribin a les costes andaluses des del Marroc. Aquesta pràctica s'exerceix per part de l'Estat espanyol des del Acord de Bona veïnatet del 1992. El resultat d'aquesta han estat les devolucions il·legals que es donen en les tanques i aigües pròximes entre Ceuta i Melilla. Aquestes pràctiques s'acompanyen de polítiques repressives en els països socis que assumeixen el servei d'externalització. (fronteras, 2017)

Legislació internacional d'asil

1. Declaració Universal dels Drets Humans, del 10 de desembre del 1948. (Veure Annex)

Tota persona té dret a cercar asil, i a gaudir de ell, en qualsevol país, en cas de persecució.

2. Convenció sobre l'Estatut dels Refugiats, aprovada a Ginebra l'any 1951 (ACNUR, Convención sobre el Estatuto de los Refugiados, 1951)

3. Convenció de Dublín III Reglament (UE) nre. 604/2013. (EUR-Lex)

4. Convenció contra la tortura i altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants. (Unidas, 1987)

Adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides del 10 de desembre de 1984. Va entrar en vigor el 26 de juny de 1986. És el tractat més complet contra la tortura. El Comitè contra la Tortura supervisa l'aplicació de la convenció per part dels Estats.

5. Protocolo de Palermo (Interior, 2003)

Per a prevenir, reprimir i sancionar la TSH en menors i dones.

Legislació nacional d'asil

1. Article 13.4 de la Constitució Espanyola: (Catalunya P. d., 2012)

"La llei establirà la fora en què els ciutadans d'altres països i els apàtrides podran gaudir del dret d'asil a Espanya".

2. Llei 12/2009 del 30 d'octubre: (Estado B. O., 2009)

Reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària. Va entrar en vigor el 20 de novembre del 2009. Estableix els termes en què les persones nacionals de països no comunitàries i les apàtrides podran gaudir a Espanya de la protecció internacional així com el contingut d'aquesta protecció.

3. Llei orgànica d'estrangeria 4/2000 (Estado A. E., 2000)

Sobre els drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social. Reformada per les lleis 8/2000, 14/2003 i la 2/2009 de l'11 de desembre. (Veure més endavant)

Tipus de protecció

Reconeixement de la condició de persona refugiada o apàtrida:

Segons la llei 12/2009 reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària (Estado B. O., 2009):

- **Article 2. El dret d'asil** és la protecció dispensada als nacionals no comunitaris o als apàtrides als que se'ls reconegui la condició de refugiats en els termes definits a l'article 3 de la llei.

- **Article 3. La condició de refugiat** es reconeix a tota persona que degut a fundats temors de ser perseguida per motius de raça, religió, nacionalitat, opinions polítiques, pertinença a determinat grup social, de gènere o orientació sexual, es troba fora del país de la seva nacionalitat y no pot o, a causa d'aquests temors, no vulgui acollir-se a la protecció de tal país, o al apàtrida que, no tenint nacionalitat i trobant-se fora del país on abans tingués la seva residència habitual, pels mateixos motius no pot, a causa d'aquests temors o no vol tornar a ell, i no estigui incurs en alguna de les causes d'exclusió o revocació.

- Dret a la protecció subsidiària:

Segons la llei 12/2009 reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària:

Article 4. El dret a la protecció subsidiària és aquell dispensat a les persones d'altres països i als apàtrides, que sense reunir els requisits per obtenir l'asil o ser reconeguts com refugiats, però respecte als quals es donen motius fundats per creure que si retornen al seu país d'origen s'enfrontarien a un risc real de patir algun del danys greus previstos a l'article 10. (Sabadí Brugués & Marzo Cabero, 2007)

Article 10. Danys greus que donen lloc a la protecció subsidiària: (Estado B. O., 2009)

- La condemna a pena de mort.
- La tortura i altres tractes inhumans o degradants en el país d'origen del sol·licitant.
- Les amenaces greus contra la vida o la integritat dels civils motivades per una violència indiscriminada en situacions de conflicte.

Raons humanitàries:

Segons la **Ilei 12/2009** reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària (Estado B. O., 2009):

- **Article 46.3 Per raons humanitàries** diferents de les assenyalades en l'estatut de protecció subsidiària, es podrà autoritzar la permanència de la persona sol·licitant de protecció internacional a Espanya en els termes previstos per la normativa vigent en matèria d'estrangeria i immigració.
- Tenir en compte la situació d'especial vulnerabilitat (menors, dones embarassades, persones amb discapacitat o edat avançada, persones que hagin patit tortures, violacions o altres formes greus de violència psicològica o física o sexual i víctimes de tracta d'éssers humans, malalties greus, etc. Ho determina la instrucció directament.
- Aplicació de la legislació d'estrangeria.
- No hi ha reglament de protecció internacional que desenvolupi aquesta figura a dia d'avui, i a dia d'avui hi han molts pocs casos concedits.

Drets de les persones sol·licitants d'asil

- Dret a romandre a Espanya fins que es resolgui la sol·licitud, excepte per reclamació d'un altre país de la Unió Europea o d'un Tribunal Penal Internacional.
- Dret a assistència lletrada, de manera gratuïta si no pot pagar-ho.
- Dret a l'assistència d'intèrpret en una llengua en la que la persona sol·licitant pugui explicar-se amb facilitat.
- Dret a que la sol·licitud sigui comunicada a ACNUR a Espanya.
- Dret a conèixer el contingut de l'expedient en qualsevol moment.
- Dret a ser documentat com a persona sol·licitant de protecció internacional
- Dret a la confidencialitat de tot el procés.

Drets socials de les persones sol·licitants de protecció

- **Educació**
  - Menors de 18 anys: dret a l'ensenyament bàsic, gratuït i obligatori i al post obligatori, independentment de la situació documental.
  - Majors de 18 anys: dret a l'ensenyament obligatori, a la titulació corresponent i al sistema públic de beques.

- Majors de 18 anys no residents: segons el que estableixi la legislació educativa.
- Ensenyament post obligatori: segons els preus públics o privats i pendent d'obtenir el títol oficial si regularitza la seva situació de forma definitiva.
- **Assistència sanitària**
  - Rebran assistència sanitària amb l'extensió prevista a la cartera comú bàsica de serveis assistencials de SNS, regulada per l'article 8bis de la llei 16/2003, de 28 de maig. La competència pel reconeixement del dret a l'assistència sanitària correspon a les Comunitats Autònomes; a Catalunya és necessari acreditar ser sol·licitant de protecció internacional i tenir realitzat l'empadronament.
- **Treball**
  - Als sis mesos de realitzar la sol·licitud.
  - Els sol·licitants d'apatrídia no tenen autorització de treball durant tot el procediment.
- **Empadronament**
  - Per a fer-ho cal disposar de passaport o NIE, no és indispensable tenir adreça.
- **Serveis Socials**
  - Es proporcionaran els serveis socials i de acollida necessaris per a garantir la satisfacció de les necessitats bàsiques en condicions de dignitat, recollit a l'article 30 de la Llei 12/2009, del 30 d'octubre, reguladora del dret d'asil i a la protecció subsidiària. (Estado B. O., 2009).

Deures dels sol·licitants d'asil

- Col·laboració amb les autoritats en la comprovació de la identitat, fets i al·legacions.
- Presentar, el més aviat possible tot els elements en els que es recolzi la sol·licitud.
- Informar o comparèixer davant les autoritats quan sigui requerit en relació a la sol·licitud, renovació de documents, etc.
- Informar sobre qualsevol canvi de domicili. Si no s'informen els canvis de domicili no podrà rebre les comunicacions relatives a la sol·licitud de protecció internacional i podrà donar lloc a l'arxiu de la sol·licitud.

- Proporcionar les empremtes dactilars, permetre ser fotografiat i donar consentiment a la gravació de les seves declaracions.

Evolució de la normativa estatal sobre estrangeria

- LO 7/85, 1 de juliol:

Aquesta llei és un document parcial que se centra en les fases inicials de la immigració i on s'opta per un règim d'alta discrecionalitat per part de l'Administració, amb la mirada posada en la capacitat de control i contenció dels fluxos migratoris. Com veurem més endavant en la detecció de necessitats, cal remarcar que l'Estat Espanyol s'ubica com a "frontera d'Europa" i en el marc dels tractats de Schenguen (1985), destinats a consolidar un espai de ciutadania europea i de limitar alhora la circulació dels no comunitaris.

L'any 1996 es reforma el reglament i s'hi incorporen millores com el permís de treball permanent, l'establiment de la universalització del dret a l'ensenyament bàsic, obligatori i gratuït i el dret a rebre atenció mèdica urgent en igualtat de condicions que els nacionals. Es segueix sense regular el dret a l'habitatge. (Sabadí Brugués & Marzo Cabero, 2007).

- LO 4/2000, 11 de gener del 2000:

En aquesta, les autoritats es plantegen com a objectiu bàsic la integració social de les persones immigrants. El nou text incorpora una sèrie de drets que anteriorment eren ignorats per la llei anterior i que tan sols es poden exercitar amb l'empadronament municipal. Alguns d'aquests nous drets són el dret de reunió i de manifestació, el dret d'associació, el dret de sindicació i de vaga, el dret d'assistència sanitària i el dret als serveis i a les prestacions socials. Aquests drets es veuen explicats més endavant. (Sabadí Brugués & Marzo Cabero, 2007).

- LO 8/2000, 22 de desembre

En aquest, es recupera la residència legal com a requisit indispensable per a la concessió de determinats drets excepte l'assistència sanitària, de manera que l'empadronament deixa de ser suficient per poder tenir-hi accés. La nova normativa també amplia de dos a cinc anys el període de residència necessari per a obtenir el permís de residència. A més, tot i que se segueix reconeixent el dret al reagrupament familiar, se suprimeix el dret al familiar re agrupat per obtenir permís de residència independent, de manera que la seva situació administrativa seguirà dependent de la

persona re agrupant. D'altra banda, s'incrementen les sancions en quan al tràfic il·legal d'immigrants i a la contractació de treballadors/es estrangers sense permís. (Sabadí Brugués & Marzo Cabero, 2007).

- LO 14/2003, 20 de novembre

Suposa un enduriment de la normativa sobre immigració, intenta facilitar i simplificar els tràmits per entrar a treballar legalment a l'Estat Espanyol, alhora que endureix el control sobre la immigració irregular i promou les expulsions. (Sabadí Brugués & Marzo Cabero, 2007).

- LO 2/2009, 11 de desembre

- **Dret a la Documentació. Art. 4**

Dret i deure de conservar la documentació que acrediti la identitat de la persona, emesa per les autoritats espanyoles o les del país d'origen.

Les persones ciutadanes estrangeres que hagin obtingut un visat o una autorització per estar a l'Estat Espanyol més de 6 mesos tenen el deure de sol·licitar el TIE.

Deure de sol·licitar la Targeta d'identitat de l'estranger en el termini d'un mes des de l'entrada o des de la concessió de l'autorització. (Sabadí Brugués & Marzo Cabero, 2007).

- **Dret a la lliure circulació. Art. 5**

Els estrangers que es troben en situació regular podran circular pel territori Schenguen sense necessitat de sol·licitar visats sempre i quan disposin d'un passaport vàlid i en vigor. (Sabadí Brugués & Marzo Cabero, 2007)

- **Dret a la participació pública. Art. 6**

Els estrangers residents de llarga durada amb dret a sufragi a les eleccions municipals: Bolívia, Cabo Verde, Xile, Colòmbia, Corea, Equador, Islàndia, Nova Zelanda, Paraguai, Perú, Trinidad i Tobago i Noruega.

Els estrangers de la Unió Europea poden totes i tots.

En aquest article es recull també que els Ajuntaments incorporaran al padró als estrangers/es que tinguin el seu domicili habitual en el seu municipi i mantindran actualitzada la informació relativa als mateixos. (Sabadí Brugués & Marzo Cabero, 2007)

- **Dret a la llibertat d'associació i reunió. Art. 7 i 8**

- **Dret a la educació. Art. 9**

Els poders públics promouran que les persones estrangeres puguin rebre ensenyament per a la seva integració social. (Sabadí Brugués & Marzo Cabero, 2007).

– **Dret al Treball i a la Seguretat Social. Art. 10**

"Los extranjeros residentes que reúnan los requisitos previstos en esta Ley Orgánica y en las disposiciones que la desarrollen tienen derecho a ejercer una actividad remunerada por cuenta propia o ajena, así como a acceder al sistema de la Seguridad Social, de conformidad con la legislación vigente." (Catalunya P. d., 2012)

– **Dret al treball. Art. 35**

– **Dret a la llibertat de sindicació i de vaga. Art. 11**

Les persones estrangeres tenen dret a sindicar-se lliurement o a afiliar-se a una organització professional en les mateixes condicions que les persones treballadores espanyoles. També podran exercir el dret a la vaga en les mateixes condicions que les persones espanyoles, amb independència de la situació administrativa. (Sabadí Brugués & Marzo Cabero, 2007).

– **Dret a l'Assistència Sanitària. Art. 12**

A Catalunya, des del 1/09/2012 es manté l'atenció sanitària a les persones en situació irregular, els requisits són mínim 3 mesos de padró amb el qual s'accedeix a l'Atenció primària de nivell 1. Amb un any de padró s'adquireix el nivell 2 amb Atenció especialitzada.

– Dret a les ajudes en matèria d'habitatge. Art. 13

– Dret a les prestacions i serveis socials de la Seguretat Social. Art. 14

Prestacions i serveis socials bàsics:

- Servei bàsic d'atenció social.
- Servei d'atenció domiciliària.
- Servei d'ajuda a domicili.
- Servei de les tecnologies de suport i cura.
- Serveis residencials d'estada limitada.
- Servei d'acolliment residencial d'urgència.
- Servei de residència temporal per a persones adultes en situació de marginació.
- Servei de menjador social.
- Servei d'assessorament tècnic d'atenció social.
- Servei d'intervenció socioeducativa no residencial per a infants i adolescents.

(Veure Annex Apunts Dret Aplicat al Treball Social)

- **Dret a l'assistència jurídica gratuïta. Art.22**
- RD 2393/2004 30 de desembre

Pretén prioritzar la immigració legal i continuar la persecució de la immigració irregular a través de la lluita contra l'economia submergida, per tant, es pretén incidir en l'ordenació del mercat laboral per tal d'evitar la perpetuació de relacions laborals irregulars. (Sabadí Brugués & Marzo Cabero, 2007)

Marc legal sobre Menors Estrangers No Acompanyats

El col·lectiu de Menors Estrangers no Acompanyats no disposa actualment d'un marc legal específic, sinó que es pot trobar dins de la llei de protecció i la regulació dels drets de les persones estrangeres i en les lleis orgàniques que aquests formen.

Anteriorment s'ha exposat les diferents definicions per emmarcar a aquest col·lectiu, uns joves immigrants els quals la seva situació cada cop és més complicada i al llarg d'aquest últim any, s'ha vist una gran arribada massiva d'aquests; es veurà reflectit en els següents apartats. Aquest fet ha comportat una manca greu de control per part de les administracions, tan per part del govern central com per part del govern català, i el resultat ha estat la visibilitat externa de les mancances que el nostre govern té; la conseqüència és evident: la vulneració dels drets d'aquests infants.

Segons la Llei 14/2007, dels drets i oportunitats de la infància i l'adolescència (Presidència, Llei 14/2010 del 27 de maig dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, 2010), la DGAIA hauria de fer-se càrrec directament de la seva tutela, però la realitat no és aquesta, ja que han de seguir una sèrie de passos fins que això succeeixi, i aquí és on es trenca el compliment de la normativa.

Si ens centrem en la Normativa Internacional, segons la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets dels infants aprovada a l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre del 1989 (Unides N. , 1989). En aquesta normativa es contemplen de forma general els drets que ha de tenir cada infant, promovent com a fonament bàsics que tots els estats membres assegurin al nen la protecció i les cures necessàries segons la seva edat.

Exposaré certs punts que es parlen en alguns dels articles que la configuren i que actualment tan a Espanya com a Catalunya no s'estan acomplint. En l'Article 2 (Unides N. , 1989) es parla sobre la no discriminació dels infants segons la seva condició, ja sigui raça, color o sexe entre d'altres. Crec molt important que es segueixin respectant aquests drets i que es segueixin considerant als menors estrangers no acompanyats com el que són, infants desprotegits en un Estat i un sistema diferent al seu i amb la gran necessitat de ser acollits i acollides per part dels governs i de la societat.

En l'Article 3 (Unides N. , 1989), s'exposa que els Estats membres han d'assegurar que tan les institucions, els serveis i els equipaments responsables de l'atenció i protecció dels infants compleixin les normes establertes per l'autoritat competents i també que hi hagi una supervisió professional; DGAIA que és l'entitat responsable de procurar pel benestar d'aquests menors, s'ha vist desbordada i sense disposició dels recursos necessaris per cobrir-los-hi aquestes necessitats; aquest fet s'ha denunciat des de fiscalia de Catalunya.

En el nivell estatal, podríem valorar la Llei Orgànica 1/1996 del 15 de gener de protecció jurídica al menor (Estado A. E., 1996) que aborda el concepte de desemparament, de manera que proposa que el marc d'actuació s'emmarca en el interès primordial d'aquest, atenent a que l'Estat ha de fer-se'n càrrec i protegir-lo.

Seguidament, trobaríem la Llei Orgànica 4/2000 sobre els drets i llibertats dels estrangers a Espanya (Estado A. E., 2000), que posteriorment va ser reformada per la Llei orgànica 8/2000, concretament l'article 35 el qual regula la residència dels menors a l'Estat Espanyol.

La majoria dels punts exposats en aquest article fan més referència a la repatriació del menor que a la seva protecció, per tant, l'Estat Espanyol mostra una gran despreocupació enfront aquest col·lectiu que mereix ésser tractat primer, com a infants i segon, com a persones humanes mereixedores de drets i deures.

D'altra banda, també en aquest article es recull com l'entitat pública pot derivar les seves funcions a entitats privades del tercer sector dedicades a la protecció dels menors, com s'especifica en la Llei de desembre 2009, art. 35 (art 189 al 198) (Presidència, Llei orgànica 6/2006, 2006), que estableix que aquestes entitats privades es fan càrrec del control i protecció dels menors.

Per concloure, en el Codi Civil, Capítol V Article 172 sobre l'adopció i altres formes de protecció del menor: De la guarda i acolliment de menors (l'Estat, 2007),

s'estableix el deure de la tutela per part de l'administració pública quan un menor es troba en una situació de desemparament.

Procediments legals

Dins de la Constitució Espanyola, es recullen certs termes per tal de poder contextualitzar la nacionalitat; en aquesta trobaríem que la nacionalitat és la pertinença d'una persona a una comunitat política suprema (Estat), i aquest fet fa que es generin drets i obligacions jurídiques mútues. També exposa que cada Estat determina quines persones seran considerades nacionals i les seves conseqüències. Existeix dins del terme de nacionalitat un principi de legalitat; i és que la nacionalitat espanyola s'adquireix, es perd i es recupera únicament conforme fixi la llei (Catalunya P. d., 2012). També en la Constitució es recull que cap espanyol d'origen podrà ésser privat de la nacionalitat espanyola (Catalunya P. d., 2012).

En el Codi Civil, s'hi recullen les diferents formes d'adquisició, que vindrien donades en 4 categories; per origen, per opció, per Carta de naturalesa o per residència a Espanya.

- Per origen (art. 17 CC)
  - Nascuts de pare o mare espanyols.
  - Nascuts a Espanya de pares estrangers si, almenys, un d'ells hagués nascut també a Espanya.
  - Els nascuts a Espanya de pares estrangers, si ambdós manquen de nacionalitat o si la legislació d'ells no atribueix al fill cap nacionalitat.
  - Els nascuts a Espanya que la seva filiació no resulti determinada. Menors d'edat que el seu primer lloc conegut sigui territori espanyol.
  - L'adopció de menors d'edat per espanyols determina la nacionalitat espanyola d'origen.
- Per opció (art. 18 i 19 CC)
  - Els subjectes amb pàtria potestat d'un espanyol.
  - Els que tinguin pare o mare originàriament espanyols i nascuts a Espanya.
  - Els adoptats majors d'edat per un espanyol.

- Per Carta de naturalesa (art. 21 CC): Quan aquesta sigui atorgada per Reial Decret (Ministre de Justícia) per motius excepcionals.
- Per residència a Espanya (art. 22 CC)
  - Regla general: es requereix que la residència hagi durat 10 anys.
  - Hi han certes excepcions com serien la de 5 anys per a persones refugiades, 2 anys per a persones nacionals de països especialment vinculats amb Espanya i d'un any per a persones nascudes a Espanya, o que no hagin exercit el Dret d'opció, que estiguin o hagin estat subjectes legalment a tutela/guarda/acolliment espanyol durant dos anys consecutius, persones que portin un any casats amb una persona de nacionalitat espanyola, una persona vidu/a de persona amb nacionalitat espanyola i persones nascudes fora d'Espanya amb pares/mares o avis/es de nacionalitat espanyola.

En tots els casos, la residència haurà de ser legal i continuada, s'haurà de provar una bona conducta cívica i el suficient grau d'integració en la societat espanyola.

En la majoria dels casos, i la majoria de les persones destinatàries del projecte, són considerades persones estrangeres per part de l'Estat; Estat que diu garantir que aquestes gaudeixen dels mateixos drets civils que les persones espanyoles. En el codi civil trobaríem recollides les quatre categories de persones estrangeres en el nostre país:

- Estrangers Comunitaris: Estrangers comunitaris (RD 240/2007, sobre entrada, lliure circulació i residència a Espanya de ciutadans dels Estats membres de la UE). Dret a entrar, sortir, circular i residir lliurement en territori espanyol i a accedir a qualsevol activitat econòmica, per compte aliè o propi o propi, estudis, en igual condicions que els espanyols. (Sabadí Brugués & Marzo Cabero, 2007).
- Estrangers Extracomunitaris
  - En situació regular
  - En situació irregular

Tota persona estrangera que arriba al país ha de realitzar i passar per certs tràmits administratius i burocràtics per tal de regular la seva situació ja sigui temporal o permanent a Espanya, que són els següents.

- Visats: es pot concedir per estància o per estudis. En el cas d'estància la màxima seria de 90 dies, i en el cas de realitzar un visat d'estudis, aquests serien pel temps que els estudis duressin i s'hauria d'aportar la matriculació i acreditació de mitjans econòmics suficients, així com la realització de la renovació anual; en aquest cas, hi hauria dret a poder treballar si resultés compatible amb els estudis que s'estan cursant.
- Permís de residència: Trobaríem dos categories, la temporal que no implica dret a treballar i que seria d'un any, dos anys més dos anys amb un màxim de fins a 5 anys; i la permanent que seria de cinc anys i prorrogables fins a indefinit, comptaria amb dret a treballar.

La regularització d'estrangers sense permís de residència és a través de la possibilitat legal per accedir a un permís de residència temporal, aquest es basaria en els següent supòsits:

- o *Per raons d'arrelament laboral o social.*
  - o **Arrelament laboral**: si ha romàs a Espanya almenys dos anys i pot acreditar una relació laboral de durada no inferior als sis mesos.
  - o **Arrelament social**: Si ha romàs a Espanya almenys tres anys, compta amb un contracte de treball i acreditati vincles familiars amb altres estrangers residents o presenti un informe d'inserció social.
  - o **Arrelament familiar**: Si és fill/a de pare o mare originàriament espanyols o bé siguin pare o mare d'un menor de nacionalitat espanyola.
- o *Per raons de protecció internacional.*
- o *Per raons humanitàries.*
- o *Per col·laborar amb la Justícia o autoritats o per raons d'ordre públic o seguretat nacional.*
- Permís de treball: O bé per compte propi o bé per compte aliè. En cas de ser per compte propi o activitats econòmiques a Espanya caldria autorització, titulació i col·legiació si cal, així com poder acreditar que es disposa d'una inversió econòmica suficient i no tenir antecedents penals. en cas d'esser per compte aliè caldria que les persones estrangeres des del seu país d'origen tinguessin tramitat per part de l'empresa contractant un visat d'entrada a través de l'ambaixada, amb una durada inicial d'un any que pot ser limitada i una vegada a Espanya ha d'estar donat d'alta d'ela Seguretat Social.

- Reagrupament familiar: Seria a partir de 4 condicions o característiques; la primera per als residents legals amb un any de residència i autorització per un any més com a mínim. La segona seria que poden re agrupar cònjuge o parella (no divorciats ni separats), fills menors d'edat o tutelats o incapacitats i pares/mares majors de 65 anys que depenguin econòmicament; cal un mutu acord per part dels majors d'edat. En la tercera, seria que aquestes persones gaudirien del mateix permís de residència que la persona re agrupant, i per finalitzar, caldria que aquestes persones o persona re agrupant acreditati que disposa dels mitjans econòmics suficients per sostenir tota la família juntament amb un document acreditatiu d'habitatge adequat per a acollir.
- Empadronament: Aquest és un dret i un deure de totes les persones que resideixen de forma habitual a Espanya, sigui quina sigui la seva nacionalitat i la seva situació jurídica. Suposa l'adquisició de condició de veí/ina del municipi i garanteix l'accés a serveis públics, per tant, és prova irrefutable d'estada a Espanya i és confidencial i només es pot utilitzar amb dades estadístiques. Aquest però, no legalitza a la persona, i per tant genera certs conflictes en certes poblacions degut a que alguns municipis no cedeixen a l'hora de realitzar l'empadronament a persones il·legals.

A través de l'empadronament es quan s'adquireix el Dret als Serveis Socials, que per a les persones que estan en situació regular suposaria poder accedir a ajudes econòmiques puntuals, ajudes per a la realització d'activitats escolars, serveis d'atenció domiciliària, centres de dia per a gent gran, residències d'estada limitada o cases de acollida, etc. En el cas de les persones en condició irregular suposaria el Dret a accedir a serveis i prestacions socials bàsiques.

També gràcies a l'empadronament s'adquireix el Dret a la sanitat, un Dret on està molt categoritzat el tipus d'intervenció segons el tipus de condició de la persona estrangera. En el cas de ser persona estrangera amb situació legal, suposaria l'accés als drets sanitaris reconeguts igual que a les persones nacionals. En el cas de ser persona estrangera en condició irregular però amb l'empadronament realitzat (supòsits de ingressos inferiors a la renda bàsica per a la inclusió i protecció social – RD 1192/12) es dotaria d'assistència sanitària integral en el cas de que portés més de tres mesos empadronada, en cas de que portes menys temps se li faria entrega d'un document d'accés a l'assistència que seria renovable anualment amb dret a l'atenció primària, prestació farmacèutica (copagament del 40%), als programes de salut pública i urgències. En el cas de no estar empadronada la persona, només tindria dret a

una assistència sanitària d'urgència.(Veure Annex Apunts Dret aplicat al Treball Social).

Certament, cal també explicar com burocràticament i des del govern, s'actua amb persones estrangeres en situació irregular, i és que, legalment, aquestes persones s'atenen a poder ser sancionades des de una multa administrativa, a, en el pitjor dels casos l'expulsió; en aquest cas, l'expulsió hauria d'estar acordada per la Subdelegació del Govern després de realitzar una tramitació de l'expedient. En el procés de tramitació, les persones estrangeres en condició irregular poden ser retingudes de manera preventiva fins a 60 dies en un Centre d'Internament per a Estrangers (CIE), suposadament no penitenciari i a través de resolució judicial dins de les 72 hores des de la detenció.

3.2. Anàlisi de l'entorn

Ens trobem en el moment de la història amb més persones desplaçades. No és una crisi d'Europa, és una crisi del món, un món d'èxodes que s'està enfonsant; un món de globalització, de multiculturalitat i de integració.

Estem vivint com a societat un conjunt de canvis íntims, sentimentals, polítics, econòmics. La imatge de persones migrades i refugiades està esdevenint en la cara més pública d'aquest gir històric: el terreny simbòlic en el que es discuteix sobre el futur comú.

Actualment, hi han desenes de milions de persones que no són refugiades perquè no els hi concedim l'asil, que no són migrades perquè no marxen de enlloc ni arriben enlloc tampoc; en unes dècades, potser totes les persones acabem sent migrades, de nosaltres mateixes.

Per poder contextualitzar la realitat, cal realitzar una mirada en Europa, Espanya i Catalunya, per tal de conèixer el fenomen que s'està produint i per tal de poder treballar amb total coneixença del gran drama que està esdevenint, ja que, com bé cita CEAR, ens trobem davant de l'èxode humà més gran en la història de la humanitat. (CEAR, Resum Executiu; Informe 2017: Les persones refugiades a Espanya i Europa, 2017).

3.2.1. Europa

En el quinzè Informe anual de la Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat (CEAR) analitza la situació de les persones refugiades al món, a la UE i a Espanya en el any 2016, tres anys enrere. (CEAR, Informe 2017: Les persones refugiades a Espanya i a Europa, 2017)

En aquesta, es representen dades com les que mostraré per tal de perfilar el context d'emergència social en el que es troba el món, Europa i Espanya.

A finals del 2015 hi havia 21.3 milions de persones refugiades, 40.8 milions de persones desplaçades dins les fronteres dels seus propis països i 3.2 milions de persones que havien sol·licitat protecció internacional. Sis mesos després d'aquesta data, 1.5 milions de persones més havien decidit emprendre rutes d'exili, i 1.7 milions seguien als seus països però allunyades dels seus llocs d'origen.

En l'any 2016, es van registrar un total de 5.098 persones mortes al mar Mediterrani al intentar arribar a costes europees des de Turquia, Líbia, Egipte o el Marroc. Aquesta, es tracta de la xifra més elevada registrada fins al moment i un drama que no cessa, ja que entre gener i maig de l'any 2017 al voltant de 1.650 persones van perdre la vida en la Mediterrània.

El 30 de juny de 2016, ACNUR estima en les seves dades que gairebé setanta milions de persones havien hagut d'abandonar les seves llars a causa dels conflictes, la violència, la persecució i la pobresa. (CEAR, Informe 2017: Les persones refugiades a Espanya i a Europa, 2017).

Un any més, Europa pretén tancar les seves fronteres a les persones refugiades i migrants, convertint el Mediterrani en la ruta més perillosa del planeta, i essent responsables de la mort de més de cinc mil persones. Si li afegim la subscripció de la UE en un acord amb Turquia que vulnera el dret d'asil i tots els Drets Humans nomenats anteriorment en el marc legal. (Cáñovas, 2016)

Aquesta tragèdia i la seva responsabilitat recau i ha de recaure en la Unió Europea, on al llarg del 2016 els governs dels 28 Estats membres van signar l'acord amb Turquia, esdevenint doncs en un fracàs en la reubicació i re-assentament de les persones refugiades a la Unió Europea.

La Unió Europea, té per tant la capacitat i deure establert pel dret internacional, de poder absorbir i acollir els fluxos migratoris actuals, el problema és que els

responsables polítics de la UE i els seus estats membres no volen assumir la seva responsabilitat i per tant, han convertit les fronteres en espais d'impunitat on es vulneren els drets humans i a la ciutadania europea en còmplice dels crims que s'hi cometen.

Ens trobem davant de milers de persones que han perdut i segueixen perdent la vida intentant arribar a una Europa on els Drets Humans s'esvaeixen.

3.2.2. Espanya

Espanya està patint una gran pèrdua natural de la seva població en els últims anys a conseqüència de que cada vegada es produeixen més defuncions que naixements. Un dels punts que ha fet que vagi en augment ha estat la crisi econòmica, ja que ha propiciat un deteriorament demogràfic cada vegada més accelerat, essent l'any 2017 com el pitjor en quan a caiguda de naixements i a augment de població envellida. (Estadística, 2017)

Aquesta crisi econòmica en la que es va veure submergida Espanya, ha causat moltes conseqüències a l'economia del país, però també caldria incidir en les conseqüències socials que han vist reduïdes les ajudes a les persones en situació de vulnerabilitat, les subvencions per als recursos enfocats a l'atenció d'aquestes persones, i als serveis que s'oferien.

Tot i així, Espanya i Catalunya està en un moment d'augment de població degut a la gran arribada de persones refugiades i emigrades, fins a tal punt de que les autoritats haurien de començar a treballar enfocant la diversitat com a eix principal de caràcter social, fent especial èmfasi en la integració d'aquests col·lectius, en la seva acollida i treballar així per a l'acceptació i l'estima a la diferència.

Per tant, la immigració esdevé a Espanya com a factor clau per poder equilibrar la balança de la seva població, i proporcionar al sistema públic una millora en el seu funcionament sense que els ciutadans i ciutadanes es vegin perjudicats.

Tot i la positivitat que podria esdevenir-se el fet de l'arribada de persones emigrades i refugiades, aquestes arriben a un país el qual arrossega encara una crisi econòmica greu, i en conseqüència, amb menys capital per poder destinar a l'atenció de les persones nouvingudes, trobant-se així tan les persones arribades com les entitats i serveis que procuren per a elles, desbordades i sobre ocupades.

Actualment, el col·lectiu de persones migrades i refugiades es troba en el punt de mira per part de la població, del govern i dels medis de comunicació, que jutja i posa en dubte la necessitat d'aquestes de poder assolir una millor vida, més justa i més equitativa cap a un futur millor.

Les arribades per mar i terra a les nostres fronteres s'han convertit en el focus informatiu actual. El nostre país, Espanya, s'ha convertit en el país pel qual arribar-hi suposa realitzar la ruta més curta, i si li sumem les mesures polítiques adoptades fins ara per la UE, Itàlia, Malta, el tancament de la ruta grega amb l'acord amb Turquia i el

recent conflicte al Rif han convertit la frontera sud espanyola en la principal via d'entrada. (fronteras, 2017)

Aquesta frontera sud, es troba vallada per la famosa tanca de Melilla, construïda l'any 1998, des d'aleshores s'hi ha anat invertit molts recursos econòmics per tal de millorar la seva impermeabilitat; uns recursos que segurament podrien haver estat destinats en projectes de acollida i cooperació per tal de millorar la vida de les persones que es troben en la necessitat d'arribar a Espanya per millorar les seves vides. Actualment, són dos tanques de sis metres d'alçada les que pretenen dissuadir a les persones migrants, i parlem de dissuadir per no dir que realment el que fan es posar en perill les vides de qui pretén saltar-la. La zona fronterera compta també amb sensors de moviment i soroll, videocàmeres de vigilància, llums d'alta intensitat i equips de visió nocturna. Estem parlant de tecnologia fronterera punta.

Tot el conjunt de polítiques basades en crear una tanca cada vegada més perillosa no ha impedit que les persones migrants segueixin arriscant-se la vida saltant-la, ja sigui de forma individual o realitzant els famosos "salts massius" que tan sovint es reflecteixen en la premsa.

Espanya és un país pioner en la externalització del control fronterer que actualment duu a terme la UE. La externalització de les fronteres es basa en exercir un control fronterer més enllà de les fronteres geogràfiques que dictamina el mapa, i aquest fet s'aconsegueix implicant als països d'origen i trànsit en el control dels processos migratoris. La conseqüència d'aquest procés, és que la seguretat de les persones migrants queda en mans de països que sistemàticament violen els Drets humans. (Camps Mirabel, 2005)

El govern espanyol té acords amb països com Marroc, on els fons que es podrien haver destinat a l'admissió d'immigrants s'han invertit en l'augment de la presència policial i militar a la tanca de Melilla. (fronteras, 2017)

En el cas de la frontera sud, són moltes les organitzacions i mitjans de documentació els que han estat monitoritzant la violació sistemàtica de Drets Humans per part de les forces de seguretat marroquines i espanyoles. En el cas de les forces de seguretat marroquines, desenvolupen pràctiques com la crema de campaments d'immigrants propers a la tanca o els desplaçaments forçosos. En el cas de les forces de seguretat espanyoles, la pràctica més utilitzada són les devolucions en calent, l'Estat Espanyol empara així les devolucions de persones migrants al costat marroquí sense que se'ls

hi hagi proporcionat assistència legal, sense comprovar si són menors, persones refugiades o si estan malaltes.

Si parlem de xifres, segons la OIM, l'any 2018 es van superar els rècords d'arribades de persones migrants en pastera, essent 57.250 les persones que van arribar a Espanya creuant el Mediterrani, és a dir, gairebé 160 persones al dia. (OIM, 2018)

Dins d'aquestes xifres, cal destacar que en l'any 2018 van arribar més de 7000 menors estrangers no acompanyats, una xifra que sembla que anirà creixent a mesura del 2019 i que ha reflectit la insuficiència per part de l'Estat en una bona gestió, acollida i integració cap a aquests menors. (Viúdez, 2019).

3.2.3. La Conca de Barberà

La Conca de Barberà és una comarca de 650'2 km² de la província de Tarragona compresa per 22 municipis força petits, on hi resideixen un total de 20.482 habitants. Es podria dir que es tracta d'una comarca de caràcter rural, tot i que alhora té una localització geogràfica estratègica com a punt de pas entre la zona central del camp de Tarragona, la plana de Lleida i la connexió amb les comarques centrals de Catalunya a través d'Igualada. Aquesta estratègica localització ha propiciat que la comarca esdevingui en àrea d'atracció de determinats establiments industrials.

En els darrers anys, la comarca ha mostrat una estabilitat demogràfica dins de la dinàmica general d'una major concentració relativa en els municipis més grans; tot i que l'envelliment de la població constitueix com a factor de dificultat per a la viabilitat d'una part de la població. (Bové M.A., 2016)

Població	Conca de Barberà	Catalunya
Població. Per grups d'edat. 2018		
De 0 a 14 anys	2.905	1.177.134
De 15 a 64 anys	12.776	5.001.510
De 65 a 84 anys	3.465	1.185.318
De 85 anys i més	957	236.103
Total	20.103	7.600.065
Població. Per nacionalitat. 2018		
Espanyola	17.891	6.517.966
Estrangera	2.212	1.082.099
Total	20.103	7.600.065

Extret de (Catalunya G. d.)

Si ens fixem en les xifres que ens mostra l' IDESCAT, podem valorar com hi ha un alt percentatge de gent jove i també com dos mil persones del total de la població són de nacionalitat estrangera. Tot i així, no es veu reflectit l'arribada de 26 Menors Estrangers No Acompanyats que actualment resideixen a l'Alberg Jaume I de l'Espluga de Francolí des del setembre del passat 2018, i els altres 25 que resideixen a Santa Coloma de Queralt. Aquests, han demostrat esser persones mereixedores i dignes de acollida, i tot i que al principi es van causar certs rebutjos per part de la societat, actualment es comença a treballar per tal de que la seva acollida i integració sigui el més acurada possible, i beneficiï a la població del territori. (Andrés, 2019)

Pel que fa a la vida social i comunitària de la comarca, es mostra com a una comarca on la població es mou i preocupa per la comunitat, essent una mostra les diverses organitzacions, entitats i fundacions que procuren per treballar en la educació, la promoció de la cultura, la participació ciutadana l'associacionisme i el voluntariat.

En el que respecta l'àmbit cultural, trobaríem la Fundació Martí l'Humà, entitat privada amb l'objectiu de contribuir a la promoció de la cultura i en la defensa del patrimoni, i els Amics dels Gegants, en el municipi de Montblanc.

La comarca disposa d'una Coordinadora d'Entitats i Grups Joves de la Conca, que és una plataforma que agrupa i coordina les entitats juvenils que existeixen actualment als municipis de la comarca, i on hi són representades al voltant de 15 associacions i/o grups de joves.

En l'àmbit comunitari, la comarca disposa de dos Agrupaments Escolta i Guia, el de l'Espluga de Francolí i el de Montblanc, dos agrupament que pertanyen a Minyons Escoltes i guies de Catalunya i que defenen l'educació en el lleure per a infants i joves, essent el seu objectiu formar als minyons com a persones solidàries i compromeses amb la societat. També, cada poble de la comarca disposa de Casal d'Avis on es realitzen diferents activitats pels seus socis, promocionant així la seva autonomia, la seva llibertat i en homenatge a la vellesa. Cal anomenar també l'Associació de Joves de l'Espluga de Francolí "Auvengüen", una entitat juvenil que es mostra implicada en el moviment social i cultural de l'Espluga de Francolí i que es mou per tal d'organitzar activitats i tallers de diverses temàtiques per a joves; el seu objectiu principal és el de potenciar els valors de l'educació, la tolerància i la correcció amb una visió modernitzada cap al futur. També a la capital e comarca, a Montblanc, trobem una Associació juvenil anomenada Barjaula, amb els mateixos objectius i característiques que la de l'Espluga de Francolí.

En l'àmbit social en trobaríem quatre a destacar. Per començar la Creu Roja, institució de caràcter no lucratiu i de presència internacional que es dedica a ajudar a persones en situació de precarietat, exclusió social i vulnerabilitat, situada a Montblanc. Seguidament, cal nombrar l'Associació Pro persones amb Disminució Psíquica que es diu "Aprodisca", i es tracta d'una entitat social creada l'any 1983 especialitzada en generar, gestionar i mantenir serveis i dispositius per a persones que es troben en situacions amb necessitats d'atenció especial, promovent la seva qualitat de vida i la integració social i laboral. També es troba en el Consell Comarcal una delegació de l'entitat Lliga contra el Càncer, organització no governamental que té com a objectiu general realitzar activitats que millorin el control i la prevenció del càncer a la població. Com a entitat destacable en l'àmbit social, cal remarcar el naixement de l'Ateneu l'Empelt; un nou espai cultural i alternatiu que va obrir les seves portes l'any 2017, amb l'objectiu d'esdevenir en un nou punt de trobada i una eina per tal de poder començar a dinamitzar de forma cooperativa l'activitat cultural i social de la comarca.

Aquest, va néixer des de la inquietud de diferents persones de la comarca per a disposar d'un nou espai de trobada i de reflexió crítica, multidisciplinar i intergeneracional, integrador i no exclouent, que esdevingui en una eina per col·laborar en la dinamització social de la comarca i enriquir-ne així l'esperit cultural crític en l'àmbit local.

En l'àmbit internacional, trobem l'Associació d'immigrants del Senegal i amics de la Conca, una associació de participació ciutadana i de nousvinguts situada al municipi de Montblanc, que té com a objectiu ensenyar als ciutadans els trets més característics sobre la cultura del Senegal.

En l'àmbit ambiental trobem el Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà, el Centre d'Estudis de la Conca de Barberà i l'Associació Forestal de les Comarques de Tarragona.

Per concloure, la Conca de Barberà disposa de tres punts de voluntariat que són al parc Natural d'Interès Nacional de Poblet, el Consell Comarcal de la Conca de Barberà que ofereix diferents possibilitats per col·laborar voluntàriament en diverses recollides de material que algunes entitats i organitzacions realitzen durant l'any i que està dins del Pla Local d'Inclusió Social de la comarca. Finalment, es disposa de l'Oficina Jove de la Conca de Barberà, recurs útil per trobar punts de voluntariat dins de la comarca.

3.3. Delimitació del problema

La problemàtica que es pretén treballar des del present projecte està relacionada amb totes les conseqüències negatives i desfavorables que reben les persones migrades un cop arriben a Espanya, i també, en totes les oportunitats desaprofitades per part dels governs i de les comunitats que conformem l'Estat, de poder conèixer, acceptar i estimar la diferència, creixent amb ella i aprenent a ésser solidaris entenent que aquesta solidaritat ens alimenta a uns i a altres.

Primerament, cal nombrar les conseqüències que generen les diferents polítiques migratòries que han adoptat els Estats membres de la Unió Europea, i el nostre, més concretament.

La Unió Europea es fa ressò arreu del món com a un conjunt de països líders en la democràcia i defensa dels Drets Humans. Com bé he anomenat en el marc jurídic, la Declaració Universal dels Drets Humans que es va proclamar l'any 1948 que "enuncia una concepció comú a todos los pueblos de los derechos iguales e inalienables de todos los miembros de la familia humana y la declara obligatoria para la comunidad internacional." (Unides A. G., 1948).

Es declara així el Dret Universal de les persones a ser contemplades com a persones més enllà de la categorització que els Estats vulguin o hagin de donar-li, i com bé s'ha anomenat i es seguirà fent al llarg d'aquest projecte, queda més que demostrat que no tothom té el Dret a ser reconegut com a persona, ja que no tothom és contemplat com a subjecte d'aquests, si més no, en dependrà la nacionalitat i la disposició de recursos econòmics que es tinguin.

Seguidament, la Unió Europea va realitzar la Convenció de Ginebra l'any 1951 (ACNUR, Convención sobre el Estatuto de los Refugiados, 1951) , on es declaraven els drets d'aquelles persones anomenades refugiades, persones que fugien dels seus països a altres en recerca ja no d'una millora de les seves vides, sinó en la recerca de poder viure una vida. Aquesta convenció, es va signar com he comentat anteriorment en un moment històric totalment diferent a l'actual, i es veu corrompuda pels diferents tractats que l'han anat seguint i que contribueixen a la vulnerabilitat i exclusió de les persones refugiades actuals; un dels tractats més polèmics i també més contradictoris amb aquesta, seria el Tractat de Dublín, on es va firmar un acord entre UE i Turquia (International, 2017) per tal de que aquest país, rebés una quantitat econòmica a canvi de mantenir les persones refugiades en les seves fronteres. Destacaríem per tant, una

altra problemàtica que se'n deriva dels processos migratoris en l'espai europeu, espai que ha volgut també crear el que se'n diu Espai Schenguen (EUR-Lex), compost per un seguit de països europeus amb l'objectiu de suprimir les fronteres entre aquests països i declarar així la lliure circulació de persones. Aquest espai, es veu contradit entre les seves lleis i els procediments legals que les persones refugiades i migrades han de seguir, ja que difícilment podem parlar de lliure circulació de persones quan les persones migrades arribades a Europa quasi bé no poden demostrar la seva identitat, exercir els seus drets de ciutadania, o simplement ser considerades com a persones subjectes de drets com el de poder votar, viatjar, tenir una pròpia vivenda o un treball digne. És a dir, aquest espai és un espai per a la lliure circulació de persones que o bé són nascudes en els països conformadors de l'espai, o bé disposen de suficients recursos econòmics per poder demostrar que tenen el estatus social necessari per a ser considerades persones subjectes de drets.

D'aquest conjunt de lleis, normes i tractats que queden recollits en el marc jurídic, cal destacar la manca de humanitat entre les persones que conformen i defensen el poble al capdavant d'Europa, ja que la seva preocupació en donar resposta als fenòmens migratoris actuals ha esdevingut en una securització de les fronteres dels països europeus a través de la contractació d'empreses com Frontex (Camps Mirabel, 2005), empresa que actualment es dedica a vulnerar els tan preuats Drets Humans, i també, els drets d'estrangeria, els drets de persones refugiades, els Drets dels infants i adolescents i de totes aquelles persones demandants d'asil i apàtrides que amb moltes dificultats arriben a les nostres fronteres en la recerca, finalment, d'una vida.

Dins del marc jurídic estatal, es detallen un conjunt de lleis que reclamen i garanteixen els drets humans que els hi pertocuen a les persones migrants, a les persones refugiades, a les persones apàtrides i als menors estrangers no acompanyats que arriben al nostre Estat. Tot i així, i rellegint els procediments a seguir com a persona destinatària d'aquests drets, suposa complicat entendre com des d'una banda es pretén garantir uns drets mínims d'humanitat, quan per l'altra, es reclama que les persones migrants hagin d'estar empadronades un mínim de tres mesos per tenir garantits els mínims drets sanitaris; o bé hagin d'esperar tres anys d'estada al nostre país per poder regular la seva situació a través de l'arrelament; o bé hagin de sol·licitar ajuda a estaments públics en els quals les llistes d'espera poden determinar seguir pernoctant al carrer durant mesos fins a poder tenir cita i començar així el llarg procés de regularització en l'Estat espanyol, el mateix Estat que disposa de cossos policials encarregats de procurar per la legalitat de les persones migrants, de manera que si

aquestes no disposessin dels seus papers, podrien esser sancionades, aïllades en CIE o fins i tot deportades.

A tot aquest marc jurídic que defensa l'estat espanyol i la UE, cal afegir-hi el conjunt de definicions que aquests han posat a disposició dels seus òrgans i també de la ciutadania per poder definir al conjunt de la població migrada que arriba al nostre país. Segons aquests, la nacionalitat és doncs la condició i caràcter peculiar dels pobles i habitant d'un Estat, per tant, la pertinença d'una persona a un propi Estat. D'aquesta manera, totes les persones que arriben tan a la Unió Europea com a Espanya i que no disposen de la nacionalitat del país europeu, se les exclou a poder gaudir els drets mínims que aquests estats haurien de garantir-los-hi, ja que com no són ciutadans d'aquí, no són mereixedors de res. Seria per tant, la contraposició a la definició de ciutadania, ja que entenem, que totes les persones som ciutadanes d'un mateix Estat, el món. Tal i com aquesta definició limita a les persones migrades, també ho serien les definicions que intenten separar, diferenciar i categoritzar entre el conjunt de població que arriba a l'estat Europeu i Espanyol en recerca d'una vida digna; una persona apàtrida no és ningú en cap estat, no disposa de documentació i per tant no pot demostrar ni tan sols qui és, els procediments que ha de realitzar una vegada arriba a Espanya són de caràcter lent i sovint, no poden demostrar o solucionar aquesta situació fins al cap d'uns anys. Seguidament, hi ha una petita franja que delimita entre persona refugiada i persona immigrant, doncs bé ambdós vénen en la recerca d'una millor vida, i tan gran és el perill de morir per una bomba, com per morir de fam, i és que, sovint els immigrants acaben convertint-se en refugiats tan sols per la duresa del camí que han hagut d'emprendre per arribar fins aquí. Finalment, en el conjunt de categoritzacions que condicionen a les persones migrants, tindríem la més famosa d'aquests últims dos anys: MENA. Són Menors Estrangers no acompanyats i mereixen esser tractats com a infants i adolescents subjectes de tots els drets i deures que tindrien si fossin nascuts aquí; per tant, cal que des dels Estats i governs s'apliquin noves formes de realitzar una acollida i integració de qualitat que garanteixi la seva integritat en el nostre país i, sobretot, una assegurança de millora de vida.

Una altra problemàtica que es desencadena fruit dels processos migratoris en l'estat espanyol i en tots els estats, és la anomenada anteriorment en el marc teòric del projecte. Les persones que emigren realitzen un procés migratori que en conseqüència, major o menor, desencadena en un dol migratori, de caire intern i extern; i tot i que segurament, la societat no pugui actuar directament en aquest dol migratori intern, sí que pot fer-ho en l'extern, proporcionant les eines, estaments,

serveis i actituds necessàries per a realitzar una acollida integradora i de qualitat, que garanteixi una seguretat emocional i d'estima a les persones migrades.

Com a últim punt a destacar en el conjunt de problemàtiques a treballar en relació a l'acceptació i respecte a la diferència, voldria afegir-li en aquest un caire polític i per que no reivindicatiu. En els últims mesos, per no parlar dels últims anys, hem vist créixer una corrent política d'extrema dreta en tot el territori europeu, una corrent que pretenia i pretén eradicar la immigració (la que no disposa de recursos econòmics) i desencadenar així una situació de vulnerabilitat en totes aquelles persones que volien arribar als nostres estats per aconseguir els Drets Humans que se li han negat en els seus països d'origen. Aquesta forta onada d'extrema dreta també s'ha instaurat en els partits polítics espanyols i catalans, i d'aquesta manera, ha desencadenat en el conjunt de la població espanyola i catalana un increment del racisme i la xenofòbia per part de la ciutadania, que es transforma en actes discriminatoris que han estat visibles en els medis de comunicació i en les xarxes socials. Des de les violentes manifestacions en diferents poblacions al voltant de Barcelona per persones veïnes que no volien que en les seves poblacions s'hi instaressin recursos destinats a la acollida de menors estrangers no acompanyats, a discursos d'odi en vers a persones migrades que viuen a Catalunya i Espanya defenent que si aquí vivim en una precarització laboral és en conseqüència de que les persones migrades ens han pres la feina, a diferents intervencions que individualment la ciutadania ha emprés en forma de violència física i verbal i que s'ha vist reflectida en un seguit de vídeos que han anat circulant i segueixen encara en les xarxes socials.

N'és prova la segregació escolar en algunes zones, la segregació en molts barris, l'augment de delinqüència des del meu punt de vista legítim, en mans de persones migrades per poder viure, ja no dignament, sinó de manera que un sostre els cobreixi els caps a l'hora d'anar a dormir. Estem davant d'una vulnerabilitat extrema per part del nostre país i també per part de la nostra societat, que es manté alerta davant d'aquest fenomen migratori en comptes d'agraïda de veure com gràcies a aquest conjunt de població migrada, el nostre país pot créixer demogràfica, econòmica, social i qualitativament.

3.4. Detecció de necessitats

3.4.1. Detecció de necessitats

El conjunt de població migrada que arriba a l'estat espanyol és una població que ha patit moltes desigualtats al llarg de tot el recorregut que ha empleat per arribar fins al nostre territori, i també, que ha de patir una vegada arriba aquí, sigui quina sigui la categorització que els nostres governs vulguin atorgar-los-hi.

Les persones migrades i refugiades es troben davant d'una Europa que no acaben d'entendre, i que sembla que els hi tanca les portes al futur que tan buscaven. Aquestes persones, arriben amb molt de dolor i patiment en conseqüència de la seva llarga travessa, i amb un dol migratori intern propiciat pel fet d'abandonar el seu país, la seva família, els seus coneguts i, en gran part, la seva cultura. També aquestes, denoten molta por i inseguretat degut al tracte amb màfies establert per tal de poder sortir dels seus països i arribar a Europa, i aquest fet comporta certa negació davant de l'ajuda oferta tan per institucions, com per organitzacions del tercer sector, i inclús per persones voluntàries i activistes.

En aquesta etapa d'arribada i coneixença del país, s'experimenta una recerca i alhora una crisi de la identitat, que reviurà els conflictes de cadascuna de les etapes viscudes abans d'arribar a Espanya. Les principals necessitats de les persones migrades i refugiades a Espanya són:

- Dret a una vivenda digna: El dret a la vivenda és un dret garantit tan per la Unió europea com per l'estat espanyol, tot i així, moltes persones migrades i refugiades no veuen aquesta necessitat coberta. O bé es troben amotinats en centres que no recullen ni contempen la seva situació, com són els Centres de Acollida d'urgència que s'han anat creant de manera instantània i espontània per part de l'Estat i de fundacions i organitzacions del tercer sector; o bé en Centres d'Acolliment Temporal per a persones estrangeres amb situació irregular que no poden accedir a les garanties socials ja que no són considerades mereixedores de drets fins demostrar un arrelament que comporta un mínim de 3 anys d'inseguretat; o bé tenen la opció d'ocupar o viure al carrer, o de contribuir en la segregació dels barris adquirint lloguers d'alt cost si es compara amb la situació de la vivenda i en la localització d'aquesta. Ens trobem per tant, en una precarietat extrema del dret a la vivenda digna per part de persones migrades i refugiades.

- Tractament de la salut: la gran majoria de persones refugiades i migrades que actualment resideixen a Espanya, veuen afectada la condició del tractament de la seva salut degut a que els procediments legals que han de realitzar per tal de que se'ls reconegui aquest dret, sovint és lent i difícil en quan al seu desenvolupament. D'aquesta manera, si bé poden ésser tractades en l'atenció primària una vegada porten tres mesos empadronades o bé, degut a que tenen protecció internacional; la salut mental es veu afectada i no atesa en aquest àmbit que hauria de procurar per realitzar un tractament de la salut global i exhaustiu, que pugui destinar dels recursos materials i humans necessaris i acords en la situació d'aquestes.
- Accés a la educació o a recursos educatius: El dret a la educació és un dels drets que es veu reflectit en la llei d'estrangeria, i també en la de protecció i dret a asil així com les que contempen als menors estrangers no acompanyats. Tot i així, la qualitat d'aquesta no potencia el desenvolupament d'aquestes persones, empenyent-les a una educació sovint basada en la segregació, en la no integració i en la marca de la diferència entre persones nacionals i estrangeres. Aquest fet, comporta un dels eixos principals de la desintegració que pateixen les persones destinatàries d'aquest projecte.
- Seguretat: els fets produïts al llarg de l'any, per part dels estaments polítics i de la societat en quan als diversos discursos d'odi, racisme i xenofòbia, han propiciat que les persones migrades i refugiades generin en elles mateixes una inseguretat envers a la comunitat acollidora i també, envers el país i la Unió Europea.
- Suport logístic, jurídic, governamental, comunitari i social: La manca de suport en tots aquests àmbits és molt gran. D'una banda, els responsables públics i polítics de generar respostes adequades i beneficioses proposen un seguit de procediments que sovint, semblen un laberint per a les persones migrades i refugiades. Tot seguit de la manca de recursos logístics dels quals disposen per a poder defensar-se i poder dir així el que aquestes creuen, propiciant un ambient d'ambigüitat que vulnera de nou els drets de les persones migrades i refugiades.
- Reconeixement de les persones migrades i refugiades com a persones: com bé he anomenat al llarg del desenvolupament del projecte, sovint la societat i els governs es perden davant de tanta categorització i definició de noms que, al cap i a la fi, només fan que condicionar i limitar a les persones novingudes a

desenvolupar-se i a sentir-se com el que són, Persones subjectes de drets i deures que actualment, no se'ls hi estan reconeixent.

- Espais de acollida i integració: Són molts els procediments burocràtics, moltes les organitzacions del tercer sector que destinen els seus medis i atenció en treballar per a les persones refugiades i migrades, però trobem una manca d'agents en la comunitat que propiciïn per una acollida i integració real, que deixi de segregar a les persones per la procedència d'aquestes i procuri en estimar i acceptar la diferència com a una nova oportunitat d'enriquiment i aprenentatge. Cal deixar enrere el benestarisme i assistencialisme per donar la benvinguda a noves formes d'acció social que potenciïn la solidaritat en la nostra comunitat.

Poder detectar les necessitats ens ajuda a millorar en les àrees que es troben poc o mal desenvolupades. La finalitat, és disminuir i prevenir una determinada problemàtica social i per tant, analitzar la realitat i els canvis necessaris per a millorar-la.

Reprenent el marc teòric del projecte basat en el Treball Social comunitari i en la Pedagogia Social Comunitària, tal i com denota Morata (Morata, Pedagogia Social Comunitària: un model d'intervenció socioeducativa integral, 2014) el fet de considerar la qualitat de vida com a una funció conjunta entre l'entorn material i l'entorn psicosocial de les persones, podem diferenciar les necessitats segons les dimensions d'aquestes: una, de caràcter objectiu que inclou els béns materials i els serveis bàsics als que qualsevol persona hauria de poder accedir; i la segona, de caràcter subjectiu i que fa referència a les valoracions que una mateixa persona ha de realitzar sobre la seva pròpia vida i el seu context.

Les necessitats observables segons la Pedagogia Social Comunitària són l'exclusió social, l'apatia cultural, la manca de mobilització ciutadana enfront a la vulnerabilitat social que viuen les persones refugiades i migrades, la falta d'autonomia de les persones destinatàries del projecte, els conflictes que s'han generat i segueixen generant-ne en la societat envers la xenofòbia i la discriminació, la baixa qualitat de vida que tenen les persones migrades i refugiades i l'aïllament social que se'n deriva i que pateixen. Tot aquest conjunt de necessitats serien considerades de caràcter subjectiu, i per tant afecten al benestar subjectiu de les persones amb les quals volem treballar en el projecte, i que propicien una fractura i aïllament social notable.

3.4.2. Les necessitats segons la piràmide de Maslow:

Seguint la Teoria de Maslow (Maslow, 2013) es contempen les següents necessitats:

Necessitats fisiològiques:

Són aquelles necessitats imprescindibles per a poder sobreviure i bàsiques per a l'equilibri fisiològic, com menjar, beure, dormir, netejar-se o el sexe, entrarien part d'aquest primer nivell exigit per el instint de supervivència de l'espècie. L'objectiu és assolir l'homeòstasi, és a dir, l'equilibri del cos. Totes aquestes són d'origen biològic. Des d'aquest criteri, les persones refugiades i migrades sovint es troben en una carència en quan a aquestes necessitat biològiques degut a la malnutrició que han de tenir, la possible manca de son a conseqüència de la precarietat en la que viuen o del dol migratori que afronten, i també per la manca de vivenda digna com he anomenat anteriorment, que pot dificultar els hàbits d'higiene. (Maslow, 2013)

Necessitat de seguretat i protecció

És la necessitat que es té de tenir una bona valoració personal, tenint i mantenint una relació satisfactòria amb els altres i que així aquestes reconeixin la nostra competència. Disposar de seguretat, de feina, sentir-se a gust en l'entorn i context. Si les necessitats fisiològiques no estan cobertes no es pot arribar en aquest segon nivell, i com s'ha anomenat anteriorment, la segregació, la discriminació, la xenofòbia i les polítiques que actuen i treballen per a les persones migrades i refugiades, sovint dificulten que aquestes puguin sentir-se a gust en el context en el que es troben. (Maslow, 2013)

Necessitat d'autorealització i social

És la necessitat que es té de poder prendre decisions de la vida per nosaltres mateixos, propiciant així en el nostre interior un sentiment de desenvolupament dels propis potencials i habilitats, sentint-nos així creatius i originals. Aquesta contempla disposar de bones relacions socials, de participació dins de la societat, d'inclusió del grup i d'acceptació social. Aquesta és una necessitat que caracteritza o determina el camí en el que començar a treballar. La manca de cohesió i integració en la nostra societat dificulta l'acompliment d'aquest nivell en la piràmide de Maslow, i per tant s'ha de treballar de forma que l'assistencialisme quedi enrere i es disposin d'eines i recursos humans que afrontin la solidaritat directa com a eina de transformació social. (Maslow, 2013)

Necessitat de reconeixement

L'auto reconeixement, el respecte envers als altres, quan la persona es sent satisfeta i auto realitzada dins de la societat. Segons Maslow (Maslow 2013) hi ha dos tipus d'auto reconeixement, el propi que seria la dignitat i la reputació; i el que tenen els altres envers la nostra persona, com l'autoconfiança, la llibertat i la independència. Degut a la precarietat del context en el que es troben les persones migrades i refugiades, per a moltes d'elles sembla impossible poder arribar a un auto reconeixement i desenvolupar certs aspectes en elles i ells tals com la llibertat, ja que no es pot ser lliure en un sistema opressor. (Maslow, 2013)

Auto realització o auto actualització

El desenvolupament de les necessitats internes, el desenvolupament espiritual i moral, la recerca d'una missió a la vida. Aquesta, suposa esser la necessitat psicològica més elevada per a les persones, i es troba en la jerarquia més elevada. Quan aquesta es veu satisfeta, la persona troba una justificació i un sentit vàlid a la vida per mitjà del desenvolupament potencial d'una activitat. S'hi arriba quan tots els nivells anteriors ja s'han aconseguit i completat, si mes no fins a cert punt. (Maslow, 2013)

3.4.3. Necessitats normatives i percebudes

Necessitats normatives

Fan referència al conjunt de necessitats considerades de caire social ja que repercuteixen en la vida de les persones degut a que venen imposades pel sistema. És necessari emmarcar-les en el projecte ja que les persones refugiades i migrades es veuen condicionades per la societat i la comunitat alhora de realitzar les seves necessitats.

Aquestes serien la falta de cohesió entre les persones nouvingudes i les persones veïnes, la falta de coneixement de les cultures i de la segregació per guetos, els prejudicis i estereotips presents imposats pel sistema i recreats per la societat, les conductes de control i abusives per part dels governs i les màfies, la clara separació entre persones refugiades i migrades i persones "autòctones", la manca de treball en xarxa per part de les entitats del tercer sector i les entitats públiques, i , en conseqüència, els escassos projectes que treballin a través de l'apoderament comunitari.

Necessitats percebudes

Són aquell conjunt de necessitats que s'identifiquen com a mancances subjectives, i que per tant cal definir-les i ser conscients de que van estretament lligades amb alguns dels conceptes exposats en el marc teòric i jurídic del projecte (conceptualitzacions de les definicions, racisme).

En aquest cas, serien els prejudicis presents que estan estigmatitzats en la nostra societat al voltant del racisme i la xenofòbia; la falta de coneixement de les cultures degut a la segregació que es causa en el territori; la poca cohesió de la comunitat envers a la nefasta resposta per part dels estats en concepte de fenomen migratori; la poca actuació governamental i social ja que molts dels professionals que treballen envers aquest col·lectiu actualment es veuen desbordats i sobre ocupats; la manca de treball i ocupació del temps lliure, la falta total de recursos tan econòmics com socials i familiar i la manca de temps d'intervenció per part dels organismes públics i socials en la comunitat.

3.5. Establiment justificat de les prioritats a partir de les necessitats detectades

Les prioritats bàsiques establertes en el projecte vénen derivades a través de la detecció de necessitats realitzada amb anterioritat.

En la detecció de les necessitats s'ha pogut destacar i incidir en aquelles que es mostren més necessàries a priori, tot i així, es denota un alt nombre de necessitats no cobertes i és per aquest motiu que en el marc d'aquest projecte es vol centrar l'atenció en treballar al voltant de quatre necessitats que actualment es troben poc o mal treballades i que alhora, poden ser assolibles dins del projecte a desenvolupar.

Després de detectar el conjunt de necessitats, he volgut prioritzar segons diferents criteris. Primer, he prioritzat per aquelles segons poden tenir més rendibilitat, és a dir, aquelles que després de ser solucionades poden donar solució a d'altres; també segons el temps que faci que existeix el problema al que volem donar resposta.

D'altra banda, també he volgut tenir en compte el nombre d'afectats (sense tenir una comptabilització exacta) i a repercussió negativa que té la necessitat detectada vers la població, i aquelles necessitats a les que podem donar resposta amb els recursos actuals. Considero que hi ha necessitats que es podrien abordar conjuntament, ja que estan estretament relacionades. Així doncs, les necessitats prioritzades són les següents:

1. Manca d'autonomia i apoderament.
2. Manca de competències lingüístiques de castellà i català.
3. Baixa autoestima.
4. Exclusió social.
5. Manca de mobilització ciutadana.
6. Aïllament social.
7. Falta d'inserció social.
8. Desvincularització.
9. Manca d'un grup d'ajuda mútua.
10. Falta de suport i visibilització governamental i internacional.

Les bases del model d'atenció són les següents:

Qualitat de vida i autonomia

- 1.1. Fomentar el desenvolupament integral de totes les persones.
- 1.2. Afavorir la presa de consciència crítica de totes les persones.
- 1.3. Desenvolupar els mecanismes d'autoavaluació, autoestima i autonomia.
- 1.4. Potenciar el reconeixement cultural, social i ideològic de les persones i de la comunitat per tal d'incidir en contra la desigualtat de tot tipus: social, cultural, racial, sexual, etc.
- 1.5. Promoure un conjunt d'activitats lúdiques i educatives que possibilitin a les persones i un espai de llibertat on cadascú pugui ser si mateix.

Cohesió social i apoderament comunitari

- 1.1. Construcció de xarxes de convivència.
- 1.2. Cor responsabilitat.
- 1.3. Promoure processos de conscienciació i canvi per a la construcció i enfortiment de la identitat individual i col·lectiva, potenciant capacitats de transformació personal i comunitari.

3.6.Pronòstic

En el marc del projecte es volen abastir necessitats molt genèriques i alhora molt necessàries en quan a la millora del benestar subjectiu (Morata, Pedagogia Social Comunitària: un model d'intervenció socioeducativa integral, 2014) de les persones migrades i refugiades que actualment resideixen a la comarca de la Conca de Barberà.

La majoria de necessitats esmentades, podrien desenvolupar-se mitjançant la promoció de la participació vers a un objectiu o projecte comú: la creació d'una xarxa comunitària solidària; d'aquesta manera, crec que si conscienciem a les persones veïnes i a les persones refugiades i migrades de la comarca per tal de que formin un grup que procuri acomplir uns objectius mínims i bàsics en quan a la cooperació i la solidaritat entre les persones a través dels grups de conversa, ambdós col·lectius es veuran més apoderats i capaços de realitzar una petita i alhora gran transformació social que serveixi de pilot a la resta de la província, comunitat autònoma i per que no, del país.

D'aquesta manera, el projecte la Conca Terra d'Acollida pretén proporcionar les eines i alternatives necessàries per a la creació d'una comunitat compromesa, solidària i responsable, capaç d'enfrontar-se a la discriminació i a la xenofòbia abraçant la diferència i aprenent, setmanalment, amb ella.

Com anteriorment hem dit, moltes necessitats van relacionades entre elles. Per exemple, si eduquem per a un apoderament individual i comunitari, l'aïllament social, l'apatia cultural, l'exclusió social i la baixa autoestima s'acabaria o, si més no, baixaria de manera nombrós el nombre de persones migrades i refugiades que pateixen aquestes situacions. Si eduquem i treballem per a la prevenció i detecció de l'exclusió social, les persones que conformen el projecte podran abordar de manera positiva la llarga llista de necessitats detectades, evitant així la deshumanització de les persones i procurant per restablir i reestructurar en base a les potencialitats de les persones.

Seguint els trets d'identitat i ideològics del projecte, es proposen els següents principis d'actuació i els valors que guiaran la línia de treball del projecte:

Principis:

- Obtenció dels nivells màxims de cohesió social i benestar individual.
- Implicació i participació personal i associativa des del reconeixement de l'autonomia dels participants.

- Capacitat de convivència des del reconeixement de les diferències.

Valors de l'acció comunitària:

- Autonomia i responsabilitat.
- Confiança i respecte.
- Deliberació i transparència.
- Conflicte i innovació.
- Complexitat i articulació de xarxes.
- Dinamisme i aprenentatge.
- Proximitat i dinàmiques sostenibles.
- Transmetre coneixements, maneres de fer, habilitats, etc.

4. Formulació del projecte

4.1. Descripció del projecte

Títol

La Conca Terra d'Acollida.

Definició del projecte:

La Conca Terra d'Acollida és un projecte que està format per un pla de treball que pretén abordar 2 grans objectius: la creació d'una xarxa social comunitària d'acollida a les persones refugiades i migrades a la Conca de Barberà i la defensa dels drets de les mateixes persones al nostre país a través d'una mirada local.

Aquests dos objectius es treballaran a través de la creació d'un grup comunitari que treballi des de la acollida lingüística, la solidaritat, el cooperativisme, el compromís i la participació per teixir una nova xarxa que procuri pel benestar i millora de les relacions socials en moments de fragilitat.

Marc institucional:

El col·lectiu la Conca Terra d'Acollida s'ubica dins de l'Ateneu l'Empelt.

L'Ateneu l'Empelt és un Ateneu Popular situat a la capital de la Conca de Barberà. Es presenta com a un nou espai alternatiu i cultural que obre les seves portes a Montblanc amb l'objectiu d'esdevenir un punt de trobada i una eina per tal de dinamitzar l'activitat cultural i social de la comarca.

Aquest va néixer el 4 de novembre del 2017 degut a la inquietud de diferents persones de la comarca per disposar d'un espai de trobada i reflexió crítica, multidisciplinar i intergeneracional, integrador i no exclouent, que esdevingui una eina per a col·laborar en la dinamització social de la comarca i enriquir l'esperit cultural crític en l'àmbit local. Un espai obert de trobada on hi ha lloc per a l'activitat, l'oci i la reflexió. Un espai autogestionat, participatiu i obert.

La sostenibilitat d'aquest Ateneu Popular es basa en les aportacions de les persones sòcies, que actualment en són 40.

Dins d'aquest Ateneu, és on es situa el projecte de "La Conca Terra d'Acollida", aportant dins d'aquest una mirada social, comunitària i acollidora.

Col·lectiu/s destinatari/s:

Les persones destinatàries d'aquest projecte són diverses. Primerament, el projecte està destinat a crear una xarxa solidària d'acollida entre persones veïnes de la comarca i persones refugiades i migrades al territori; per tant, el primer col·lectiu a treballar serien les persones refugiades i migrades que actualment viuen a la comarca o voltants. Concretarem a través del treball al carrer, de la divulgació de la creació del projecte en xarxes socials i també, la divulgació d'aquest en les entitats de la comarca per tal de fer arribar a les persones refugiades i migrades a la comarca l'existència d'aquest nou projecte que pretén treballar en la seva acollida a Catalunya.

Seguidament, degut a que el projecte pretén crear una xarxa social, solidària i comunitària, els destinataris també seran la comunitat de persones veïnes que resideixen a la comarca i que es poden sentir interessades en la participació i col·laboració en aquest, ja sigui de forma esporàdica o concreta.

Objectius generals:

- 1. Crear una xarxa social comunitària d'acollida a les persones refugiades i immigrades a la Conca de Barberà.**
- 2. Defensar els drets de les persones refugiades i immigrades al nostre país a través d'una mirada local.**

Objectius específics:

- Constituir i mantenir un grup d'intercanvi cultural al voltant d'un projecte col·lectiu d'acollida i intercanvi lingüístic.
- Oferir un espai de coneixença i acollida entre persones refugiades, immigrades i veïnes a la Conca de Barberà.
- Afavorir la construcció d'una comunitat democràtica (assemblees).
- Fomentar la participació i implicació de les persones migrades i refugiades en la vida social i cultural de la comarca.
- Promoure la participació de les persones que constitueixen el grup de "La Conca Terra d'Acollida" en la defensa i expressió dels Drets Humans.
- Configurar i impulsar un canal de reivindicació del incompliment dels Drets Humans.

Línies d'acció:

El present projecte pretén desenvolupar-se a través d'un pla de treball que sigui obert i alhora contingui les bases necessàries per ajudar a les persones con formadores d'aquest a entendre la metodologia i la forma en la que es volen assolir els diferents objectius esmentats anteriorment.

La Conca Terra d'Acollida pretén esser un espai d'acollida i integració entre persones refugiades, migrades i veïnes del territori, amb l'objectiu principal de crear una xarxa de solidaritat comunitària.

Basant-nos en el marc teòric d'aquest projecte en el qual nombrem el Treball Social Comunitari i la Pedagogia Social Comunitària, és necessari explicar de nou, que la metodologia d'aquest no serà rígida ni estàtica, ja que pretén que sigui un projecte de totes i per a totes i per tant, que es consolidi i creï en la forma que les persones que el conformen necessitin o vegin més òptimes.

Per tant, les línies d'acció metodològiques es conformen en una Unitat de Programació dividida en quatre Unitats Didàctiques.

Les tres primeres Unitats Didàctiques fan referència a la creació de l'espai "Grups de Conversa", l'activitat clau del projecte i que requereix l'establiment de certes bases per al seu bon desenvolupament a posterior. Aquestes Unitats Didàctiques, serien l'eix en el que giraria el projecte, ja que s'entén que a través de la realització d'aquesta activitat que es realitzarà dos cops per setmana, el projecte de Grups de conversa esdevindrà en l'espai de trobada i convivència en el qual es desencadenaran el seguit de valors i competències marcades com a objectius generals i específics en el projecte. Els Grups de Conversa tenen la finalitat de treballar per a intercanviar experiències i aprenentatges a través de la acollida lingüística entre persones veïnes i novingudes; en definitiva, acollir i obrir les portes a les persones que arriben i oferir la oportunitat de conèixer-nos i conèixer com a grup aquells aspectes que ens caracteritzen i diferencien. Es mostra per tant, en el desenvolupament de les tres primeres Unitats Didàctiques, el possible desenvolupament i estructura de les sessions per tal de que tot i la obertura i llibertat per part de les persones con formadores en quan a la realització d'aquestes, es puguin destacar uns ítems que ajudin en quan a l'assoliment dels objectius destacats en el projecte.

La quarta Unitat Didàctica es basa en la realització de les Assemblees, aquestes es realitzaran quinzenalment i amb la intenció de conformar-se com a eina d'avaluació

dels grups de conversa, i també, activitat que conformarà el nostre projecte i que s'entén que anirà assolint el ritme i forma que les persones del projecte creguin més necessàries i òptimes; es conforma el disseny d'assemblea com a unitat didàctica per tal de poder recollir un seguit d'ítems i conceptes a tenir en compte una vegada l'assemblea es dugui a terme, i també pretén esdevenir en un espai de lluita i reivindicació pacífica a través del debat, el consens i l'aprenentatge constructiu entre les persones con formadores del projecte, treballant així, per a la convivència entre les persones als nostres pobles.

Per tant, exposo seguidament el programa d'acció en el qual es pretén treballar i desenvolupar el projecte.

5. PLA DE TREBALL DE CADA LÍNIA D'ACCIÓ

5.1. Planificació de les activitats

5.1.1. Denominació i descripció

El present projecte pretén desenvolupar-se a partir d'un pla de treball abordat en una Unitat de Programació, la qual pretén abordar els objectius especificats anteriorment i també aquells que es denoten en el marc teòric del projecte.

La Conca Terra d'Acollida neix amb la finalitat de poder crear sistemes i comunitats sensibles, fortes i compromeses amb la protecció dels membres que conforten el projecte mitjançant accions que contribueixin al desenvolupament de la participació social i el foment de la cohesió social. D'aquesta manera, es presenta una Unitat de Programació diferenciada per quatre Unitats Didàctiques, les tres primeres, centrades en crear i compartir un espai de conversa lingüística, i la quarta, centrada en avaluar els espais de Grup de Conversa i també per fomentar la participació democràtica i assembleària dins del projecte per part de tots els seus membres, per tal de que des d'aquí en puguin sorgir diferents objectius i accions que defineixin el conjunt de persones que formaran La Conca Terra d'Acollida. Per tant, des de les Unitats Didàctiques, es pretén abordar la transformació d'una situació col·lectiva a la comarca, que és la de acollir a les persones nouvingudes a través de les eines i la solidaritat de les persones veïnes, mitjançant la organització d'un projecte social i comunitari i l'acció associativa.

Aquest, és un pla de treball adreçat a les persones veïnes de la comarca i territori i també de les persones refugiades i/o migrades que actualment resideixen al territori i tenen la necessitat de poder sentir-se més integrades, i alhora, de fer veure la seva cultura i identitat per així, poder crear una societat més solidària, que estimi i accepti la diferència i que treballi per una integració que no només reconegui la cultura del país acollidor, treballant així per la convivència entre les persones als nostres pobles.

L'origen del present projecte és comunitari i des del teixit associatiu, a través d'un Ateneu Popular anomenat l'Empelt i que compta ja amb una xarxa àmplia d'agents amb diferents nivells d'implicació per part de cadascun d'ells, i tal i com he argumentat en els diferents punts anterior al treball, aquest projecte es centrarà en treballar al territori de la comarca de la Conca de Barberà.

El projecte pretén assolir els dos objectius principals desenvolupats en el anterior apartat seguint també els tres processos de caràcter transversal que defineixen el Treball Social Comunitari; que serien la conscienciació, que través de la identificació col·lectiva; la organització mitjançant el reforç en vincles de cooperació i la mobilització en la construcció de vincles entre les persones. Per tal de que es puguin visualitzar, dins del Pla de Treball del Grup de Conversa, es desenvoluparà una activitat que ens servirà per tal d'avaluar el projecte de forma quinzenal, i també, per realitzar el conjunt d'accions que ens ajudin a assolir els objectius de reivindicació i defensa dels drets de les persones refugiades i migrades al nostre país, ja que gràcies a l'assemblea, que és l'activitat d'avaluació, podrem crear un espai obert, reflexiu i de debat que permeti a les persones con formadores del projecte expressar lliurement les seves opinions, així com expressar desitjos o interessos que puguin acomplir-se en aquesta nova comunitat que crearem.

El Pla de treball es centrarà especialment en la formació i desenvolupament de les primeres cites amb el Grup de Conversa, ja que, tot i que el present projecte pretén ésser realitzat des de la Pedagogia Social Comunitària i el Treball Social Comunitari, i ambdós aposten per la participació, decisió i lliure elecció en el treball per les persones destinatàries, crec necessari poder desenvolupar tres unitats didàctiques que ens ajudin i facin de guia en aquest principi del projecte, per tal d'unificar la teoria i la metodologia i no perdre'ns en l'ambigüitat.

La quarta unitat didàctica, es desenvolupa com a unitat didàctica però formaria part del mateix Pla de Treball, ja que utilitzarem l'assemblea com a eina d'avaluació, però també com a fil conductor en el projecte que ajudi a garantir la llibertat d'opinió de les persones formadores del projecte, així com a la identificació i al sentiment de pertinença al grup. D'aquesta manera, amb el desenvolupament de l'assemblea, no només avaluarem el Grup de Conversa, o planificarem accions determinades a poder fer com a tal, sinó que també conduiran al grup a la reflexió envers a les lleis i polítiques que sovint, separen a la població i instauren la por i el rebuig a la diferència.

Es pretén així, poder arribar al desenvolupament dels objectius esmentats anteriorment, com també a identificar el Treball Social Comunitari com a eina facilitadora i conductora en el marc del projecte.

5.1.2. Objectius

- Constituir i mantenir un grup al voltant d'un projecte col·lectiu de millora.
- Implicar a les persones con formadores del projecte en un projecte solidari i de transformació social.
- Afavorir la participació i la construcció d'una ciutadania responsable amb la comunitat.
- Acollir a les persones migrades i refugiades al territori a través de la pràctica de la llengua catalana i castellana.
- Crear un espai d'intercanvi lingüístic on totes les persones tinguin la oportunitat d'ensenyar, aprendre i compartir idioma.
- Desenvolupar la cor responsabilitat com a xarxa que genera ciutadania.
- Incidir i afavorir en la construcció d'una comunitat democràtica.

5.1.3. Resultats esperats

Tal i com queda recollit en el pronòstic del projecte, els resultats esperats en el desenvolupament del pla de treball, estan relacionats amb els objectius detallats i també en les necessitats a treballar.

Degut a la metodologia d'aquest, basada en el Treball Social Comunitari que defèn, poder treballar lliurement i de manera que tan la persona "usuària" com la que podríem denominar persona "agent" estiguin unides i juntes decideixin de quina forma abordar els continguts, els resultats esperats són genèrics i es basen en els valors i conceptes de la Pedagogia Comunitària.

Aquests, serien la valoració d'un alt grau d'implicació i de participació personal i associativa per part de les persones que conformen el projecte; aquesta implicació conduiria per tant a un dels objectius més bàsics i sòlids del projecte, la creació d'una comunitat compromesa, solidària i responsable, capaç de treballar per a la cohesió social i pel reconeixement i estima de les diferències.

5.1.4. Públic destinatari

El públic destinatari del projecte és el esmentat anteriorment.

Primerament, a totes les persones refugiades, migrades, Menors Estrangers acompanyats o no, apàtrides i nouvingudes; i seguidament com a segon bloc, les persones veïnes de la comarca.

Per tant, el projecte es mostra obert a totes aquelles persones que vulguin formar part d'una nova xarxa social i solidària que pretén donar resposta a les necessitats de acollida i integració que presenten les persones migrades al nostre territori.

5.1.5. Desenvolupament i tasques

El desenvolupament de les accions en el marc del projecte vindrà determinat des del mateix, degut a que és necessari per al seu bon desenvolupament el fet de poder establir uns dies en els quals es realitzarà el Grup de Conversa.

D'aquesta manera, determinarem dos dies a la setmana que es veuran reflectits en la temporalització per a la realització de les trobades en el Grup de Conversa, i un dia quinzenal per a la realització de la Unitat didàctica 4 (Assemblea).

Així, oferim a les persones participants una agenda establerta en la qual puguin comprometre's i alhora, saber de primera mà quan es realitzarà i on, que serà a l'Ateneu Empelt, ubicat a la localitat de Montblanc.

Degut a que el present projecte es basa en el Treball Comunitari, el desenvolupament i les tasques del projecte consideren a les persones des de la seva individualitat i a la comunitat com a interacció per tal de ser els agents protagonistes de les accions i projectes futurs a realitzar. És per això, que es desenvolupen 3 Unitats Didàctiques com a guies referents en quan a les diferents eines a poder utilitzar per al intercanvi lingüístic; tot i que es mostren obertes i a debat per tal de que a mesura que es vagin realitzant les trobades, entre totes les persones es pugui decidir quines utilitzar i quines no, i de quina manera. Per tant, totes les persones formaran part del desenvolupament del projecte i de les tasques, que s'aniran exigint, assolint i considerant a mesura de que aquest vagi avançant i també a mesura de que vagin presentant-se diferents necessitats.

Per tal de determinar de quina manera i quines tasques es creuen necessàries a realitzar al projecte, es realitzarà la Unitat didàctica 4 (Assemblea) quinzenalment, aquesta, ens proporcionarà l'espai necessari per que les persones con formadores del

projecte mostrin les seves inquietuds i propostes en grup de manera assembleària i a través del debat i el consens.

5.1.6. Temporalització

La temporalització del projecte es concreta en els dies de la setmana en els quals es realitzarà.

El present projecte es mostra com a una alternativa al que el sistema està realitzant envers a les persones refugiades i migrades, i des de la Conca Terra d'Acollida, es pretén esdevenir en un projecte capaç de poder crear una comunitat i per tant un grup de persones que siguin capaces de treballar cooperativa i solidàriament envers a la bona convivència entre les persones als nostres pobles.

D'aquesta manera, seria incoherent establir una data d'inici i una final, ja que es pensa el projecte com a un projecte que esdevingui el tret de sortida en una nova forma de poder treballar davant de les desigualtats socials que constantment apareixen en la nostra societat.

El inici del projecte es concretaria a partir d'una trobada amb els socis de l'Ateneu l'Empelt, on s'exposaria el projecte i s'acordaria la promoció i difusió d'aquest, juntament amb la data d'inici del projecte.

La temporalització en quan al Pla de Treball del projecte esdevindria en dos: per una part tindríem els Grups de Conversa (Unitat Didàctica 1) en els dimarts i divendres de cada setmana, en un horari de tarda, pensat en un principi de 19:00 a 20:30, tot i que està subjecte de canvi depenen del que els socis de l'Ateneu Empelt puguin dir una vegada realitzem la trobada per coordinar-nos. I d'altra banda, realitzaríem l'Assemblea dos divendres al mes; també subjecte de canvi o millora per part dels socis de l'Ateneu l'Empelt.

5.1.7. Recursos

Els recursos que necessita el projecte serien principalment d'espai, que vénen garantits per part de l'Ateneu l'Empelt. En aquest mateix Ateneu, es compta amb mobiliari bàsic per al desenvolupament dels Grups de Conversa, així com de material fungible a necessitar puntualment com serien folis i bolígrafs.

En quan als recursos humans, tal i com he comentat anteriorment, en seríem totes les persones con formadores del projecte degut a que el Treball Comunitari contempla a tots els individus del grup com a protagonistes i agents en el projecte comunitari.

5.1.8. Avaluació

El Pla de Treball es mostra dividit en 4 Unitats Didàctiques. Cal incidir en que les tres primeres serien per limitar els continguts i procediments a realitzar en referència a les primeres trobades del Grup de Conversa, activitat en la que gira el projecte. Aquesta activitat, s'avaluarà a través de la realització quinzenal de la Unitat Didàctica 4, l'Assemblea.

Per tant, l'avaluació del projecte recau en la realització de les Assemblees;s'adjunta en l'Annex del Projecte el desenvolupament de les Unitats Didàctiques.

5.2. Metodologia

5.2.1. Temporalització

S'adjunta un calendari de la temporalització en l'Annex del present treball.

5.2.2. Gestió del projecte

Per tal de poder gestionar el present projecte, i abans de la seva aplicació, cal tenir en compte els seus antecedents, compostos per cinc variables en les quals es regirà el treball.

La primera variable recau en la planificació de la primera trobada de Grups de conversa, planificació conjunta amb l'equip de socis de l'Ateneu Empelt, anomenat anteriorment. Per aquesta trobada, caldrà primer planificar les diferents ordres al dia a tractar, així com parlar de la coordinació o possible coordinació amb diferents entitats i organismes de la comarca per a que puguin donar suport en la difusió del projecte.

La segona d'aquestes variables recau en la creació d'un ambient i un marc relacional positiu. Amb això es vol incidir en la presentació de la Conca Terra d'Acollida, els motius que han portat a les persones creadores del projecte a la seva realització, la seva metodologia basada en el Grup de conversa i les Assemblees participatives de reflexió, proposta i avaluació. Aquesta presentació ens ha de permetre crear un clima on regni la igualtat, i denotar la importància en la forma de com treballarem els continguts, és a dir, en la concreció de la pròpia metodologia.

La tercera variable recau en la sensibilització. Amb això em refereixo a que per poder començar a treballar des del Grup de Conversa, és necessari poder informar significativament envers la tasca que es proposa i d'aquesta manera, començar a construir conjuntament les actituds que en són adequades i vincular-les a la realitat que totes les persones conformadores del projecte vivim.

La quarta variable és la cohesió del grup. La Conca Terra d'Acollida neix per tal de formar i conscienciar a un grup entorn a una acollida intercultural entre les persones veïnes i les persones novingudes, deixant enrere la mirada de l'estat assistencialista i benestarista i procurant per a l'autonomia individual i col·lectiva.

Organització interna i externa

Per tal de poder organitzar i gestionar el projecte la Conca Terra d'Acollida, ens caldrà determinar primerament la forma en la que farem difusió del projecte a través de la trobada amb els socis de l'Ateneu Empelt. Com bé he esmentat en l'anàlisi de l'entorn, a la Conca de Barberà existeix ja un teixit solidari i d'associació actiu, teixit que ens facilitarà la promoció i difusió del projecte.

En quan a les relacions internes i externes, cal fer referència primerament a les internes. Aquestes es donaran a través de la creació d'un grup de "Whatsapp" per als membres de la Conca Terra d'Acollida, on es podran anar iniciant converses sobre l'assistència o retard en els Grups de Conversa i Assemblees, així com informar sobre esdeveniments que puguin interessar als integrants o notícies relacionades amb els objectius que el grup pretén abordar.

Seguidament, en quan a les relacions externes, a través de l'Ateneu Empelt ens comunicarem per tal de rebre assessorament i acompanyament en ocasions puntuals en cas de necessitar-ho en el desenvolupament del projecte.

Promoció i difusió

Per tal de fer difusió i promoció del projecte la Conca Terra d'Acollida, es pretenen crear rètols informatius conjuntament amb els socis de l'Ateneu Empelt, ja que a través de la trobada amb aquests determinarem de segur els dies concrets en els que es realitzaran les activitats (Grups de Conversa i Assemblees).

Tot i així, creiem que en els temps actuals, és necessari disosar també de les xarxes socials com a eina comunicativa i divulgativa del projecte.

Presento així el següent pla estratègic de comunicació a les Xarxes Socials.

- Instagram: Crec necessari aposar per aquesta xarxa social degut a que es presenta assequible a tota la població i actualment és de les xarxes socials més utilitzades per la població. Aquesta, permet penjar fotos amb contingut informatiu a l'instant i fer-la arribar als contactes que es tinguin en el canal. És una eina molt visual i que afavoreix a que la gent li presti atenció. L'eina s'utilitzarà com a canal de comunicació, informació, divulgació i reivindicació, i serà gestionada a través d'alguns dels membres que així ho hagin decidit en l'Assemblea 1, en el rol i definició de tasques (Annex).

- Facebook: Aquesta és una eina molt similar a Instagram, la diferència és que Facebook permet compartir articles, vídeos, notícies i informar d'esdeveniments que es poden realitzar així com la concreció de l'assistència en aquests.

6. RECURSOS I FINANÇAMENT

Com bé he esmentat anteriorment, els recursos a disposar seran per part de l'Ateneu Empelt.

El finançament del projecte no suposa cap cost per a l'Ateneu, així com tampoc pels seus socis. És un projecte de cost 0.

7. AVALUACIÓ

7.1. Avaluació inicial i de procés

7.1.1. Avaluació inicial

A través del diagnòstic s'han pogut detectar els impactes socials negatius que es mostren a nivell Europeu, Espanyol, català i comarcal, però també el conjunt de potencialitats a l'hora de poder treballar en xarxa a la comarca. Aquest fet permet poder realitzar una avaluació inicial de la situació a través de la qual s'ha dut a terme la detecció de les necessitat. El present projecte pretén respondre així a les necessitats detectades a l'apartat del diagnòstic.

Algunes de les necessitats detectades en el diagnòstic serien la manca d'autonomia i apoderament, la baixa autoestima, l'exclusió social que viuen i perceben les persones nouvingudes, la manca de mobilització ciutadana, l'aïllament social, la desvincularització, la manca d'un grup d'Ajuda mútua i la falta de suport i de visibilització governamental i internacional.

Seguidament, com bé he comentat anteriorment, el Pla de Treball consta de diferents unitats didàctiques, una d'elles pretén esser l'eina d'avaluació al llarg del desenvolupament del projecte. Des de l'Assemblea, es pretén també determinar diferents comissions per a dinamitzar el projecte i per tant que totes les persones puguin sentir-se'n participants depenen del seu nivell i grau d'implicació i compromís; és a dir, es promourà que les persones con formadores del projecte vulguin establir-se en comissions per a facilitar el funcionament del projecte, degut als valors i teories que el conformen, en cap moment s'obligarà a que es treballi o no en comissions degut a que les persones con formadores d'aquest han de sentir-se lliures i autònomes per a conduir el projecte.

Des d'aquesta primera assemblea es pretén obtenir així dades més detallades envers a les persones con formadores del grup i així poder anar adaptant els continguts i metodologies pensades pel projecte en funció a aquests primers resultats.

7.1.2. Avaluació de procés

Tenint en compte les peculiaritats i singularitats del projecte, crear una avaluació de procés molt estructurada i rígida, no ens permetria defensar les teoria que emmarquen al projecte. Per tant, per tal de no caure en estructuracions, ni tampoc per perdre'ns en la àmplia llibertat, es creu necessari poder desenvolupar un seguit d'ítems que a través de la realització de les Assemblees es valorin a nivell individual i col·lectiu.

En el desenvolupament de la primera Assemblea, es recolliran el conjunt de propostes i millores a realitzar, així com les sensacions de pertinença i apoderament en el grup. Per tal de realitzar-ho, dins el Diari d'Assemblees anotarem els objectius generals i específics, per tal de saber què preteníem treballar al engegar el projecte.

Seguidament, en el marc de l'Assemblea, es passaria a fer una ronda general entre les persones con formadores del projecte en la qual totes poguessin sentir-se lliures per expressar les seves opinions lliurement.

Tot i així, sovint és complicat en un primer contacte assembleari poder desenvolupar-se lliurement i expressar les pròpies opinions sense sentir-se condicionat pel gran grup, és per això, que dividirem a les persones en petits grups (la quantitat de persones que conformaran el petit grup dependrà de la quantitat de persones que conformen el gran) i dins d'aquests petits grups se'ls hi facilitarà en un petit full, els diferents ítems a avaluar per tal de poder créixer i millorar com a comunitat.

Un exemple dels ítems que es facilitaran són:

- Horari i localització de l'activitat Grup de Conversa.
- Estructura de les sessions del Grup de Conversa.
- Dinàmiques lingüístiques en el Grup de Conversa.
- Sentiment d'acollida.
- Sentiment de pertinença.
- Sentiment de consolidació del grup.
- Millora de l'apoderament i autonomia personal i col·lectiva.
- Valoració del projecte com a altaveu de reivindicació.
- 1 aspecte que hauria de canviar-se o eliminar-se en el projecte.
- 1 aspecte que hauria de seguir en el projecte.
- Grau d'implicació i compromís.
- Grau de satisfacció en el grup.

Aquests ítems seran posats a debat en el petit grup, de manera que cada persona pugui sentir-se lliure d'expressar-se, i una vegada en el petit grup es pugui arribar a un consens d'opinions, es compartirà en el gran grup, de manera que aniran afegint les seves opinions en post-its que enganxarem a la paret de l'espai, per així visualitzar les demandes i propostes de les persones que formen el projecte.

Després d'aquesta avaluació sobre els Grups de conversa, caldrà que s'avalui també el procediment de l'Assemblea, el compliment de les normes, del torn de paraula, o la llibertat de les persones en poder expressar-se. Per tal de recollir aquests ítems, es farà una ronda en grup sobre opinió i valoració que quedarà recollida en el Diari d'Assemblees.

També haurem de valorar conjuntament, si els processos de mobilització, conscienciació i organització es desenvolupen correctament. Els processos de mobilització, es traduirien en la línia del projecte com a aquells processos que mobilitzen al grup a realitzar determinades accions. Aquestes, sorgiran una vegada es desenvolupin més Assemblees, ja que en la primera majoritàriament es desenvoluparà per avaluar els Grups de conversa i adquirir hàbits assemblearis. Els processos de conscienciació, a través de la opinió de les persones que formen el grup en quan a la ruptura de prejudicis i estereotips que esdevenen al anar coneixent-nos mútuament. Com a últim, els processos d'organització farien referència a la organització interna del projecte a través del grup de Whatsapp. Es valoraria la eina, igual que les eines de promoció, i es decidiria com seguir amb el seu funcionament.

Els ítems en referència a l'Assemblea es mostren en l'Annex.

7.2. Indicadors d'avaluació

7.2.1. Eficàcia

L'eficàcia és el grau per tal de poder saber si s'han assolit els objectius establerts; d'aquesta manera, el projecte serà eficaç sempre hi quan s'acompleixin els objectius.

L'eficàcia del projecte s'avaluarà en les Assemblees, ja que en aquestes es valorarà l'assoliment individual i col·lectiu dels objectius generals i específics.

En el curs del projecte, valorarem la seva eficàcia a través de la interacció i dels vincles que es vagin conformant en les trobades, així com els objectius de cohesionar un grup, d'afavorir l'apoderament de les persones con formadores del projecte o de la defensa dels seus drets.

Cal destacar que el projecte no pretén avaluar constantment la seva eficàcia, perquè llavors perdríem de vista el procés i només ens fixaríem en els objectius. Degut als trets característics de la Conca Terra d'Acollida, crec necessari remarcar que els objectius ens serviran de guió, però no determinaran expressament la qualitat de les trobades.

7.2.2. Efectivitat

El grau d'efectivitat es relaciona amb els efectes aconseguits amb la realització del projecte, i es consideren els efectes negatius i positius.

D'aquesta manera, valorarem els efectes causats en les persones que conformaran el projecte, abans, durant i després de les sessions, de manera que aquest es contempli a mitjana i llarga durada.

Per tal de recollir les opinions i impressions de les persones, en cada sessió de grup de conversa es destinen uns minuts per a l'acomiadament, seria el moment idoni per tal de que cada persona expressés amb mínim una paraula o frase la satisfacció que sent després de la trobada lingüística.

Aquestes paraules es recolliran en el diari d'Assemblea.

7.2.3. Suficiència

La suficiència indica en un projecte si les accions que es realitzen han estat o són suficients per tal d'assolir els objectius proposats.

Per tal de valorar la suficiència del projecte, es proposarà en Assemblea poder realitzar un seguiment d'avaluació que ens permeti com a xarxa i com a comunitat anar avaluant el procés que es realitza. Per tant, es recollirà en el diari d'Assemblees totes les propostes i opinions que en sorgeixin, de manera que trimestralment puguem avaluar en grup l'evolució personal i grupal en quan a les opinions mostrades al llarg del curs.

7.2.4. Assemblearisme

L'avaluació del projecte es concentra en la realització de la Unitat Didàctica 4: Assemblees. Aquesta unitat, comporta també l'assoliment d'uns objectius assemblearis que com a col·lectiu hem de recollir quinzenalment en el diari d'assemblees.

Els ítems a recollir serien:

La eficàcia de les Assemblees, és a dir, si en la realització de l'Assemblea s'assoleixen els objectius d'aquesta. El compliment de l'ordre del dia, el respecte en el torn de paraula o en l'exposició d'opinions.

La participació democràtica, que es basaria en la transparència a l'hora de recollir les informacions, i per últim valorar la construcció i el manteniment de les relacions personals que es creen; aquest últim ítem resulta més complicat de valorar en un primer moment, i des d'aquí incitem a que en el desenvolupament de les Assemblees, es començaran a crear neguits i inquietuds que guiïn al grup a assolir nous reptes i propostes. Serà aquí on es podrà valorar realment la construcció de vincles personals entre les persones.

7.3. Instruments d'avaluació i temporalització

Els instruments d'avaluació que necessitarem es basen en el Diari d'assemblees, on s'anirà redactant el que succeeix a les assemblees, així com el que es proposi.

El treball de la recollida d'informació es realitzarà a través de les diferents comissions realitzades en la primera assemblea (en el cas de que es decideixi realitzar així).

Es mostra com a exemple en l'Avaluació de procés i també en la redacció de la Unitat Didàctica 4, la possibilitat de realitzar l'avaluació a través del petit i el gran grup i la utilització de post-it per facilitar el procés d'avaluació a les persones que conformen el projecte i també per potenciar la presa de decisions i la llibertat d'opinió dels participants.

En cas de que aquest tipus de dinàmica no facilités l'anàlisi de l'avaluació, plantejaríem en gran grup el fet de poder realitzar algun qüestionari personal a cadascú, per tal de poder recollir de manera quantitativa les diferents opinions de les persones conformadores.

Avaluació inicial	<p>A través dels ítems del Diagnòstic:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Manca d'autonomia i apoderament - Baixa autoestima - Exclusió social - Manca de mobilització ciutadana - Aïllament social - Falta d'inserció social - Desvincularització - Manca de grup d'ajuda mútua - Falta de suport i visibilització governamental i internacional
Avaluació de procés	<p>En la realització de l'Assemblea. Dinàmica post-it; petit i gran grup.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>Eficàcia</u>: Objectius Generals i Específics. - <u>Efectivitat</u>: Opinió personal en la cloenda de cada sessió; recollit al Diari d'Assemblees. - <u>Suficiència</u>: Propostes que sorgeixin en l'Assemblea; recollit al Diari d'Assemblees. - <u>Assemblearisme</u>: Ítems assemblearis al final de cada Assemblea i recollit al Diari d'Assemblea.
Avaluació final	<p>Trimestralment a través de la dinàmica del post-it i la recollida d'informació a les anteriors avaluacions; recollit al Diari d'Assemblea.</p>

7.4. Avaluació final i d'impacte

A través del diari d'assemblees podrem anar avaluant de quina manera esdevé el projecte significatiu per a les persones con formadores d'aquest, per tant, trimestralment avaluarem les opinions que en aquest quedaran reflectides per tal de saber de quina manera es pot treballar per a millorar, quins aspectes cal emfatitzar, o quins s'haurien de suprimir.

Degut a les característiques del projecte, la temporalitat del projecte es regeix tan sols en la necessària per al desenvolupament de les primeres trobades. La Conca Terra d'Acollida es caracteritza per voler apoderar a les persones con formadores del projecte i que elles mateixes puguin anar creant-lo i adaptant-lo a les necessitats que aniran sorgint.

Aquest projecte es contempla com a un procés de creació d'un grup, per tant, entendrem com a avaluació final i d'impacte a l'avaluació que es realitzarà a cada final del trimestre.

Aquesta, haurà de fer visibles a les persones con formadores del projecte les diferents opinions i suggerències recollides en les anteriors assemblees.

Per tal de que sigui participativa i incloent, es mostrarà i llegirà en grup la recollida de les actes de les Assemblees realitzades; seguidament, es proporcionaran de nou els ítems a valorar; en aquest cas, seran els objectius generals i específics del projecte.

En Assemblea hauran de decidir si realitzar l'avaluació en petit grup i després en gran grup o directament en gran grup.

Es seguiria amb la dinàmica empleada que en la resta d'assemblees, sols que en aquesta, un cop recollida la informació, procurarem posar en grup les propostes de millora per al grup.

8. CONCLUSIONS

El desenvolupament d'aquest projecte es regeix pel naixement d'un projecte d'acció social comunitària; un projecte social i comunitari que mira i procura pel benestar de la comunitat i que pretén treballar per a la realització d'una acollida de qualitat a les persones nouvingudes i per a la seva integració a través del teixit associatiu de les persones veïnes del territori.

Aquest projecte, ha volgut posar la mirada en la construcció de xarxes entre persones refugiades i migrades i les persones veïnes de la Conca de Barberà, donat el creixement exponencial en un període breu de temps del col·lectiu de persones migrants al territori.

Aquest projecte, parteix des d'una mirada del Treball Comunitari per tal de poder abordar integralment les necessitats d'acollida i integració que mostren les persones nouvingudes, i per estimular a les persones del territori a fer un pas més enllà de la mirada governamental.

Actualment, la creixent arribada de persones migrades arreu del país ha fracturat a la societat i sembla que també al sistema, que es mostra incapaç de donar resposta a totes les demandes existents i que es limita a anar posant betes al que són, problemes comunitaris i que afecten al total de la població. Els Serveis Socials es mostren saturats, les organitzacions del tercer sector que treballen amb persones migrants també, i les xarxes socials i els medis de comunicació no s'aturen en quan a l'extensió de la por enfront a les persones que arriben a Espanya i a Catalunya en recerca d'una vida millor. L'extrema dreta creix en tot Europa, i amb ella, el racisme, la xenofòbia i la por al pobre, la por a la diferència. Una por que es pot transformar en cicles de violència i que perpetuaran l'exclusió social de les persones nouvingudes. És per tots aquests motius que es planteja des d'aquest Treball de final de Grau, el poder donar una resposta professional i alhora competent en termes comunitaris; amb la creació d'un projecte que emfatitzi la mirada en les persones i la comunitat, en comptes de l'adaptació de les persones nouvingudes a la nostra manera de fer. Es tracta doncs, de compartir la diferència i treballar en i amb ella, per tal de créixer i aprendre entre cultures, i també, per demostrar als Estats que altres formes de treballar són possibles si hi ha empenya i il·lusió, igual que coneixements, teoria i metodologia professionalitzadora.

El projecte La Conca Terra d'Acollida és un projecte que neix dins de l'Ateneu Popular l'Empelt, situat a la capital de la comarca la Conca de Barberà donat a que es mostra com a una entitat alternativa i social que pretén consolidar-se com a un espai alternatiu i cultural de trobada i reflexió crítica, multidisciplinar i intergeneracional, integrador i no exclouent, essent així una eina per a dinamitzar l'activitat cultural i social de la comarca de forma totalment autogestionada, participativa i oberta. Per tant, resulta idoni poder crear la Conca Terra d'Acollida des de una Entitat que procura fixar la mirada i el protagonisme en la comunitat i en les eines que aquesta té per evolucionar, créixer i avançar de manera solidària i cooperativa.

Aquest projecte es centra en el procés de creació d'una xarxa ciutadana solidària capaç de treballar per a uns objectius compartits de manera cooperativa, cogestionada, corresponsabilitzada i a través de noves línies d'acció que procuren per l'apoderament individual i comunitari de les persones.

En quan a la sostenibilitat d'aquest projecte es presenta sostenible i amb possibilitat de creixement, millora i sosteniment, ja que els reptes a treballar es mostren perfectament assumibles pel conjunt de la població amb la qual es vol treballar, i també, per la seguretat que ens pot proporcionar engegar un projecte social i comunitari des d'una entitat popular i cooperativa com n'és l'Ateneu l'Empelt.

El futur per tant de La Conca Terra d'Acollida es visualitza amb la conformació d'esdevenir en un projecte real d'acció comunitària que fins aleshores, no s'havia vist en el territori. S'espera la seva consolidació com a tal i l'acceptació i contagi per la resta de persones que viuen a la comarca.

Seguidament, com a comunitat, seria molt convenient el fet de que gràcies al treball en els Grups de Conversa i en les Assemblees obertes quinzenals, el grup que conforma el projecte sigui capaç de crear i gestionar espais autònoms de convivència i ajuda mútua al marge de les institucions i mitjançant pràctiques col·laboratives i organitzacions horitzontals, com a mostra de consolidació del projecte i també, de que les mateixes persones que el formen volen apoderar a la resta del veïnat, i, perquè no, de població en general.

A través també de les Assemblees, s'estima poder arribar a una presa de decisions col·lectiva i crítica que pugui arribar a establir hàbits socials, que possibiliti la creació de vincles i que aquests, siguin capaços de reconfigurar la consciència social per tal de poder començar a construir entre totes una nova cultura política i organitzativa que

respongui a les necessitats del grup, però que també, pugui respondre a altres necessitats percebudes en el territori.

Aquest conjunt d'assoliments i fites, es podrien assolir a través de la promoció i creació d'activitats lúdiques i educatives que possibilitin a les persones con formadores del projecte un espai de llibertat, i també, potenciant el reconeixement cultural, social i ideològic tan de les persones, com de la comunitat, i del territori on s'està establint el projecte.

D'aquesta manera, es crearien plataformes d'aprenentatge col·lectives que anirien més enllà de l'acollida lingüística, construint noves xarxes de convivència a través del reconeixement de les diferències.

Serà llavors, quan el futur d'aquest projecte es pugui veure més clar i precís, i quan les persones puguin adquirir llavors noves subjectivitats com a alternativa solidària, ja que a través dels recursos esmentats en el desenvolupament del treball, aquestes persones podrien fer més difusió i per tant, arribar a conscienciar o a difondre d'una manera més qualitativa i quantitativa; i d'aquesta forma la solidaritat trascendeixi les fronteres i els límits estatals.

Arrel d'aquestes noves subjectivitats, també es planteja una nova figura o paper de les Treballadores Socials en l'àmbit comunitari, ja que esdevindrà en responsable del canvi i del desenvolupament social, lluitant per a una justícia social i per a un garantiment dels Drets Fonamentals. Per tant, la figura de la Treballadora Social haurà de procurar pel benestar social de la comunitat a través de la garantia dels seus drets (en la mesura que li sigui possible) i un tracte igualitari sota un compromís ètic.

A partir d'aquí, seria interessant que La Conca Terra d'Acollida pugui anar més enllà i treballar en xarxa no sols dins del seu projecte, sinó amb d'altres que es situen arreu del territori. Des de la possibilitat de realitzar col·laboracions amb les pròpies persones que conformen l'Ateneu, a poder conèixer el conjunt d'entitats socials que procuren treballar a la Conca de Barberà, com el descobriment i aprenentatge a través d'altres entitats comunitàries que es troben a Catalunya i, que com La Conca Terra d'Acollida, pretén donar resposta a les preguntes que el sistema no contesta, que pretén acollir des de l'acceptació a la diferència i no a l'obligació de que les persones que arriben hagin de fer i practicar les costums que caracteritzen al conjunt del nostre país. Considero que seria molt positiu, el fet de poder adherir-nos a entitats com "Casa nostra és Casa Vostra", ja que és una entitat que està en constant aprenentatge i per tant en constant reivindicació també del paper que la societat té per tal de que els

Governos apliquin noves legislacions i normes que per fi s'ajustin a les demandes de les persones nouvingudes.

Finalment, cal reincidir en que La Conca Terra d'Acollida vol esdevenir com a un projecte d'acció social i comunitària pioner al territori, per donar resposta a la no acollida i a la no integració (almenys adequadament) que per part dels Estats i Governos es realitza en quan a les persones refugiades i migrades; però també, com a canal de reivindicació i lluita pacífica enfront al conjunt de desigualtats que vivim, que viuen, que patim i que es perpetuen en la nostra societat i que demanen d'una actuació i una resposta clara per part de la societat; i és que ens cal reafirmar que en situacions de crisis socials extenuades, ens cal, al conjunt de la societat i als professionals socials, recuperar els elements que són presents en la ubicació i en les comunitats però que es troben inactius.

Hem de valorar també, en el marc d'aquest projecte, aquells aspectes que es mostren com a febles o que poden dificultar-ne el seu ple desenvolupament. Tal i com s'ha pogut apreciar en el desenvolupament del projecte, especialment en el marc jurídic que contempla a les persones refugiades i migrades, en l'actualitat les normes i les polítiques migratòries es basen en la regulació i el control més que en la integració social com a factor elemental; possibilitant així l'efecte d'exclusió social de les persones refugiades i migrades, afavorint així la seva vulnerabilitat, invisibilitat i discriminació. Aquesta realitat ens convida a reflexionar sobre la necessitat d'aplicar la política migratòria des d'una altra perspectiva que possibiliti la concepció d'aquest col·lectiu com a subjecte de drets i partícip de la vida pública, sense ser associats a determinades situacions o condicions d'especial vulnerabilitat i exclusió pel fet de ser migrants.

Per tant, es requereix una reforma i re configuració de les actuals lleis i polítiques migratòries per tal de que permetin una atenció acollidora i integradora a les persones migrants, així com la regulació de la immigració, el reconeixement de tota persona migrant, i l'afavoriment de la igualtat d'oportunitats i protegir i millorar les condicions d'aquestes.

Aquest ítem ens condueix a un altre que arriba a conseqüència de la resposta dels Estats. La societat actual es caracteritza per una desigualtat social on el fenomen migratori és considerat com a aspecte negatiu, i recau en els professionals socials, en les entitats comunitàries i en la societat el paper de fomentar la bona convivència, el

respecte de la diversitat cultural i dels drets humans, la solidaritat i la integració social de les persones refugiades i migrades.

La conseqüència d'ambdós aspectes, ens condueix a la pèrdua d'identitat que pateixen les persones refugiades i migrades i que poden arribar a cronificar-se en cada una d'elles, impossibilitant noves formes d'actuació i perpetuant la seva pèrdua d'obligacions, drets civils, socials i polítics, que contribueixen a la no inserció en el món laboral i formatiu. Aquestes, les persones refugiades i migrades, necessiten de la participació efectiva tan social com política, per tal de possibilitar la visibilitat del col·lectiu constituint la base essencial per a la integració en la societat.

En quan a les dificultats trobades en l'elaboració del projecte, cal fer referència també a dos termes importants. L'un, el trobem en que hi ha molta informació i moltes teories i propostes que treballen amb el col·lectiu de persones refugiades i migrades, per tant, el tema a tractar és molt ampli i resulta inviable realitzar un abordament específic de cadascuna de les dimensions, àmbits, factors, aspectes. Per tant, ha resultat complicat poder seleccionar únicament els aspectes més rellevants i sintetitzar-los de la manera més breu i precisa possible; essent el resultat de l'anàlisi, investigació, reflexió, raonament crític i lectura de llibres, articles, investigacions i informes, comprnent des de diferents perspectives i informacions rellevants sobre el tema a treballar, el que suposa però, la posada en pràctica d'una sèrie de competències apreses al llarg del Grau de Treball Social.

El segon aspecte a tenir en compte i que pot esdevenir en punt feble en el marc del projecte, seria la caracterització del mateix en les teories que el fonamenten. Un projecte d'Acció Social Comunitari comporta una reestructura de l'agent professional en quan a les accions a desenvolupar i la seva visió en el camp de treball, com també comporta un canvi en la mirada assistencialista d'entitats i societat. Juntament amb aquest canvi, la proposta participativa i cooperativa que planteja el projecte pot representar també un repte, per al conjunt de la societat con formadora del projecte alhora de poder treballar-lo i estructurar-lo sense impositcions però assumint responsabilitats i compromisos col·lectius. Precisament el treball comunitari, que posa la mirada en la comunitat i que pretén que aquesta mateixa pugui abordar el conjunt de necessitats detectades i es possibiliti a ella mateixa un conjunt d'accions per a treballar-ho, comporta que la planificació teòrica no pugui ser del tot precisa, estructurada i exacta, ja que sempre dependrà de la comunitat i la xarxa en la que s'implementi, que serà la que decidirà el rumb, el temps i el mètode en el que aplica les teories.

Des del meu punt de vista, aquest projecte engloba un conjunt de potencialitats en ell que el caracteritza i el possibilita a esdevenir com a un projecte guia en un futur en el qual la societat haurà de començar a plantejar-se si es queda assegurada a mirar com el conjunt de problemes que la rodegen avança, o s'aixeca i entén que hi han altres maneres de realitzar les coses, i que, per tant, un futur més just per a totes és possible si treballem de la mà.

La visió cooperativa i comunitària del projecte possibiliten poder deixar enrere el benestarisme i l'assistencialisme, potenciant en les capacitats personals i col·lectives de la població, provocant així l'apoderament comunitari i individual.

D'aquesta manera, les persones deixen de ser usuàries o clients, i passen a ser les protagonistes del canvi social i les pròpies agents socials en el projecte, estimulant així la confiança i la reciprocitat entre veïnes.

Considero també, que resulta molt positiu el poder pensar en la creació de sistemes i comunitats sensibles, fortes i compromeses amb la protecció de les persones que la conformen i a través d'una cohesió que ajudi a millorar les xarxes i eviti així els processos excloents.

La Conca Terra d'Acollida és un projecte que posa èmfasis en la manera de treballar, i que procura per a la construcció d'un pensament que proporciona a la societat la capacitat d'actuar en el context.

Finalment, crec necessari destacar i amb orgull, que aquest projecte comporta un necessari canvi de mentalitat que permetria eliminar els estereotips i prejudicis presents en la societat, combatint la discriminació i el racisme amb la finalitat de poder arribar a una societat multicultural respectuosa, igualitària i justa. El respecte i el coneixement de diferents cultures suposa partir de la perspectiva de la pròpia persona, desenvolupant una intervenció que s'adapti a la comunitat i una participació activa de la mateixa; alhora que possibilita un enriquiment de la comunitat mitjançant l'aprenentatge, l'acceptació i l'estima a la diferència.

Per concloure, voldria assenyalar que la migració és un dret humà i que es constitueix com a un procés temporal en la vida d'una persona que no pot ni deu condicionar la seva situació de ciutadania en una societat.

Actualment, es concep la pròpia cultura com a una unitat i es convida a les persones novingudes a encaixar-se si o si en aquesta unitat. És un error com a societat i com a

Estat entendre que la diversitat cultural la representa les persones que vénen de fora, ja que des del meu punt de vista resulta evident que la diversitat cultural és un element constituït de qualsevol societat, trobant-nos com ens trobem en la famosa era de la globalització. A més, es pretén crear una cultura pública comuna però no genera els mecanismes reals per assolir-la, i aquest fet provoca mantenir la dominació cultural dels sectors privilegiats de la societat i la marginació dels immigrants.

Exposo de nou en la meua opinió, en incidir que la mirada del Treball Comunitari i per tant, la mirada d'aquest projecte, pretén ser optimista i generadora de futur i de noves línies de treball que possibilitin a les persones treballar per a una justícia social real. Crec fermament en les persones i en les seves capacitats d'evolució, aprenentatge solidari i millora, i per tant, també crec que és possible esdevenir en un projecte de qualitat que pretengui treballar a poc a poc i de forma escalonada, una nova metodologia que impulsi a la societat i a les persones a formular-se les qüestions, a plantejar-se les necessitats, i a establir unes accions de treball.

I és que, Catalunya no necessita un model intercultural, perquè la interculturalitat no pot ser un model de gestió, sinó una virtut individual de cadascú; la interculturalitat és la capacitat de cada persona per viure en una societat diversa.

No podem seguir forçant a les persones migrades a integrar-se a una lògica que només reconeix la cultura del país acollidor, i és per això, que cal seguir treballant per la convivència entre les persones als nostres pobles.

9. Índex d'acrònims

- **TIE:** Targeta d'Identitat de l'estranger.
- **MENA:** Menors Estrangers No Acompanyats.
- **DGAIA:** Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència.
- **CEAR:** Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat.
- **CCAR:** Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat.
- **UE:** Unió Europea.
- **CETI:** Centre d'Estada Temporal de Immigrants.
- **CIE:** Centre d'Internament d'Estrangers
- **OIM:** Organització Internacional per a les Migracions.
- **CIDOB:** Centre d'Assumptes Internacionals de Barcelona
- **SNS:** Sistema Nacional de Salut.
- **ACNUR:** L'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats.
- **EURODAC:** Dactiloscòpia Europea.
- **TSH:** Tracta amb Éssers Humans.
- **NIE:** Número de Identitat d'Estrangers.
- **UE:** Unió Europea.
- **IDESCAT:** Institut d'Estadística de Catalunya.

10. Bibliografia

- A, T. (1988). *"Què és el treball de comunitat"*. Barcelona: Pòrtic.
- ACNUR. (1951). *Convención sobre el Estatuto de los Refugiados*. Ginebra: United Nations High Commissioner for Refugees.
- ACNUR. (2008). *Directrices del ACNUR para la determinación del interés superior del niño*.
- ACNUR. (sense data). *CONVENCIÓN DE GINEBRA DE 1951, EL ESTATUTO DE LOS REFUGIADOS*. Recollit de <https://eacnur.org/es/convencion-de-ginebra-de-1951-el-estatuto-de-los-refugiados>
- Afouxendinis, A. (2006). Urban Social Movements in Southern European Cities. *Technical University of Crete*, 1-15.
- Alba, A. (11 / 03 / 2016). Siria: la guerra que comenzó con un grafiti . *elPeriódico*.
- Alinsky, S. (1976). *Manuel de l'animateur social. Una action directe non violente*. París: Editorial du Senil.
- Ander-Egg, E. (2003). *Metodología y práctica del desarrollo de la comunidad*. Buenos Aires: Lumen.
- Andrés, G. (20 / Gener / 2019). Un respir per a joves migrants. *El País*.
- Aristu, J. H. (2009). *Trabajo social comunitario en la sociedad individualizada*. Valencia: NAU llibres.
- assembleàries, D. (2017). *Dossier de formació*.
- Atenas, A. R. (Noviembre / 2016). *Teaming*. Recollit de Teaming: <https://www.teaming.net/asociacionrefugioatenas>
- Athens: Rosa de Foc, *international squat house in Exarchia*. (14 / juny / 2017). Recollit de <https://en.squat.net/2017/06/14/athens-rosa-de-foc-international-squat-house-in-exarchia/>
- Athina Arampatzi, W. J. (Gener / 2012). The Urban Roots of Anti-Neoliberal Social Movements: The Case of Athens, Greece. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 44(2591-2610).

- Atxotegui, J. (1999). *Los duelos de la migración: Una perspectiva patológica y psicosocial*. Barcelona: Bellaterra.
- Ballester, L. M. (2009). Treball comunitari: treball socioeducatiu en xarxa. *IN Revista Electrònica d'Investigació i Innovació Educativa*, 91-108.
- Barbero, J. i. (2005). Trabajo comunitario, organización y desarrollo social. A J. i. Barbero, *Trabajo comunitario, organización y desarrollo social*. Madrid: Alianza Editorial.
- Barbero, J., & Cortès, F. (2005). Trabajo comunitario, organización y desarrollo social. A J. Barbero, & F. Cortès, *Trabajo comunitario, organización y desarrollo social*. Madrid: Alianza Editorial.
- Barcelona, A. d. (2017). *Orientacions per a la definició d'una estratègia comunitària*. Barcelona: Iniciatives i dinàmiques comunitàries, S.L.
- Barudy, J. M. (2006). *Hijas e hijos de madres resilientes*. Barcelona: Gedisa.
- Beck, U. & -G. (2002). *Individualization: Institutionalized Individualism and its Social and Political Consequences*. Londres: Sage.
- Bourque, D. C. (2007). L'organisation communautaire au Québec. Mise en perspective des principales approches stratégiques d'intervention. Québec: Université du Québec.
- Bové M.A., D. J. (2016). Anàlisi econòmica de la Conca de Barberà: entre la definició d'una nova ruralitat i l'aprofitament d'una localització estratègica. *Podall*.
- Brachet, E. a. (2010). *ATLAS DE LAS MIGRACIONES: LAS RUTAS DE LA HUMANIDAD*. (L. Monde, Ed.) Fundación Mondiplo.
- Brenner, M. (2004). *New State Spaces: Urban Governance, and the Rescaling of the Statehood*.
- Calvo, V. G. (2005). El duelo migratorio. *Revista del Departamento de Trabajo Social, Facultad de Ciencias Humanas, Universidad de Colombia*.
- Camps Mirabel, N. (2005). El derecho internacional ante las migraciones.
- Canals, J. (1997). "Buscando el trabajo comunitario entre community y communitas". *Revista de Servicios Sociales y Política Social nº40*, 85-90.

- Canals, J. (1997). "Buscando el trabajo comunitario entre community y communitas". *Revista de Servicios Sociales y Política Social nº40*, 85-90.
- Canals, J. (1997). "Comunidad y redes sociales: de las metáforas a los conceptos operativos". *Revista de Servicios Sociales y Política Social nº23*, 7-18.
- Cáñovas, P. L. (2016). *El acuerdo entre la Unión Europea y Turquía y el concepto de tercer país seguro aplicado a Turquía*. Madrid: Instituto universitario de estudios sobre migraciones.
- Carmona, M. R. (2009). Guia operativa d'acció comunitària. *Ajuntament de Barcelona*.
- Carmona, M., & Rebollo, O. (2009). Guia operativa d'acció comunitària. *Acció Social i Ciutadania. Ajuntament de Barcelona*.
- Castellanos, R. (30 / Març / 2016). Assemblearisme o idealisme organitzatiu. *llibertat.cat*.
- Catalana, D. d. (2013). *Institut d'Estudis Catalans*. Recollit de DIEC 2: <http://mdlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=migrar&operEntrada=0>
- Catalunya, G. d. (sense data). *Institut d'Estadística de Catalunya*. Recollit de <https://www.idescat.cat/emex/?id=16#h44>
- Catalunya, P. d. (2012). *Constitució espanyola*. Barcelona: Parlament de Catalunya.
- CEAR. (2017). *Informe 2017: Les persones refugiades a Espanya i a Europa*.
- CEAR. (2017). *Resum Executiu; Informe 2017: Les persones refugiades a Espanya i Europa*.
- Chueca y Olmos F., C. y. (2009). *Las migraciones en el mundo. Desafíos y esperanzas*. Barcelona: Icaria.
- Civís, M., Longàs, E., Longàs, J., & Riera, J. (2007). Educación, territorio i desarrollo comunitario. Prácticas emergentes. *Revista de Intervención Socioeducativa*(36), 13-24.
- Cortés, F. (2009). *Orientacions teòriques i metodològiques per impulsar el treball comunitari des dels serveis socials*. Barcelona: Departament de Treball social i serveis socials. Universitat de Barcelona.
- Cortès, F. L. (2006). *La acción comunitaria desde el trabajo social*. Barcelona.

- Cortès, F., & Llobet, M. (2006). *La acción comunitaria desde el trabajo social*. Barcelona.
- Elecciones 2019*. (2019). Recollit de Gobierno de España:
<https://eleccioneslocaleseeuropeas19.es/va/web/elecciones2019/elecciones-al-parlamento-europeo-2019.html>
- Enciclopèdia.cat. (1968). *Enciclopèdia.cat*. Recollit de Enciclopèdia.cat:
<http://www.enciclopedia.cat/EC-GDLC-e00159096.xml>
- Estadística, I. N. (2017). *Cifras de Población a 1 de enero de 2017*. Notas de Prensa.
- Estado, A. E. (1996). *Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor*.
- Estado, A. E. (2000). *Ley orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social*. Madrid: BOE núm.10.
- Estado, B. O. (2009). *Llei 12/2009 reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària*. Madrid: BOE.
- EUR-Lex. (sense data). Recollit de <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=celex%3A41997A0819%2801%29>
- Europea, C. (2012). *Glosario 2.0 sobre Migración y Asilo*. Unión Europea: Red Europea de Migraciones - EMN.
- Europea, C. d. (2013). *Reglamento (UE) nº604/2013 del Parlamento Europeo y del Consejo*. Diario Oficial de la Unión Europea.
- Frago, M. B. (2018). *Intervenció comunitària i rol dels professionals als serveis socials a Barcelona (Catalunya) i Mont-Real (Québec): una anàlisi comparativa*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- Freire, P. (1983). *Pedagogía del oprimido*. Madrid: Siglo XXI.
- fronteras, C. (2017). *Tras la frontera*. Caminando fronteras.
- Galeano, E. (1989). *El libro de los abrazos*. Buenos Aires: Ediciones "La Cueva".
- Grinberg L., G. R. (1980). *Identidad y cambio*. Barcelona: Paidós Ibérica.

- Henderson, P., & Thomas, D. (1992). *Savoir-faire en développement social local*. France: Bayard Éditions.
- Interior, M. d. (2003). *Protocolo para prevenir, reprimir y sancionar la trata de personas, especialmente mujeres y niños, que complementa la Convención de las Naciones Unidas contra la Delincuencia Organizada Transnacional*. Dirección de Gobierno y Gestión Territorial.
- International, A. (2017). A Blueprint for Despair. Human Rights impact of the EU-Turkey deal.
- Johnson, d. w. (1999). *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Barcelona.
- Josep Manuel Barbero, F. C. (2005). *El Trabajo Comunitario, organización y desarrollo social*. Madrid: Alianza.
- Khora. (2015). *Khora community*. Recollit de <https://khora-athens.org/about.html>
- Laqueur, W., Aragall, X., Roman, E., & al, E. (Octubre / 2015). Refugiados otro proyecto que desafía a Europa. *Vanguardia dossier*, 3-98.
- Lázaro. (2007). Menores extranjeros no acompañados: La situación en España. *Red de Revistas Científicas de América Latina y el Caribe, España y Portugal*, 149-162.
- l'Estat, C. d. (2007). *Llei 54/2007 de 28 de desembre d'adopció internacional*. BOE.
- Lillo, N. R. (2004). *Manual para el Trabajo Social Comunitario*. Madrid: NARCEA S.A. Ediciones.
- Máiquez, M. (2015). *Recortes de Oriente Medio*. Recollit de Acuerdo Sykes-Picot (1916): <https://recortesdeorientemedio.com/the-sykes-picot-agreement-1916-2/>
- Marchioni, M. (2010). *Planificación social y organización de la comunidad: alternativas avanzadas a la crisis*. Madrid: Editorial Popular.
- Martín, M. (14 / Gener / 2019). Foment bloqueja l'"Open Arms' al port de Barcelona. *El país*.
- Maslow, A. H. (2013). *A Theory of Human Motivation*.
- Montagut, T., Zubero, I., Petrus, A., Orduna, G., & Roca, A. G. (2003). Voluntariado: la lógica de la ciudadanía. *Ra004*.

- Morata, T. (2014). Pedagogia Social Comunitària: un model d'intervenció socioeducativa integral. *Revista d'Intervenció Socioeducativa*(57), 13-32.
- Morata, T. (2014). Pedagogia Social Comunitària: un model d'intervenció socioeducativa integral. *Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 13-32.
- Nair, S. (2016). *Refugiados. Frente a la catástrofe humanitaria, una solución real*. Barcelona: Editorial Planeta.
- OIM. (2018). *Últimas estadísticas de llegadas y muertes 2018*. Recollit de IOM Spain: <https://spain.iom.int/es/ultimas-estadisticas-de-llegadas-y-muertes-2018>
- Plaza, C. (2016). *Squat!net*. Recollit de Squat!net: <https://en.squat.net/?s=city+plaza>
- Presidència, D. d. (2006). *Llei orgànica 6/2006*. Barcelona.
- Presidència, D. d. (2010). *Llei 14/2010 del 27 de maig dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència*. Barcelona: DOGC.
- RIBERAS, G. V. (2013). *ELABORACIÓ DE PROJECTES SOCIALS*. Claret.
- Romanos, B. (18 / setembre / 2016). Squats en Atenas. Más allá de los campos de refugiados. *El plural*.
- Ross, M. (1967). *Organización comunitaria*.
- Sabadí Brugués, M., & Marzo Cabero, N. (2007). Legislació i estrangeria a l'Estat espanyol (1985-2005) Anàlisi del procés de normalització de treballadors estrangers. *Papers* 86, 227-238.
- Sabater, J. (02 / 05 / 2018). *Tots som immigrants*. Recollit de <https://www.youtube.com/watch?v=TuOeek4MkSA>
- Said, E. (2001). *Cultura e Imperialismo*. Barcelona: Anagrama.
- Salazar, T. R. (2011). El amor en las ciencias sociales: cuatro visiones teóricas. *Culturales*.
- Sánchez Molina, R. (2005). *Mandar a traer: Antropología, migraciones y transnacionalismo. Salvadoreños en Wahington*. Madrid: Universitas, S.A.
- Sanjaume, M. (13 / Setembre / 2011). Què és una nació? *Ara.cat*.

- Sayed-Ahmad Beiruti, N. (2013). Procés migratori, diversitat sociocultural i impacte sobre salut mental. *Revista d'Intervenció educativa*51, 87-101.
- Seller, E. P. (2013). Metodología y ámbitos del Trabajo Social Comunitario para impulsar cambios sociales sostenibles y autónomos en el complejo relacional en España en el s.XXI. *Emancipação, Pata Grossa*, 143-158.
- SOSRefugiados. (sense data). *Victoria Social Center*. Recollit de <https://sosrefugiados.org/victoria-social-center/>
- Stefan Vanistendael, J. V. (sense data). Reflexiones en torno a la resiliencia. *Educación Social, núm. 43*, p93-103.
- Subirats, J. (Gener / 2004). Pobreza y exclusión social. Un análisis de la realidad española y europea. *Colección de estudios sociales*(16).
- Úcar, X. i. (2006). *Miradas y diálogos en torno a la acción comunitaria*. Barcelona: Graó.
- Unidas, N. (1987). *Convención contra la Tortura y otros Tratos o Penas Cruelles, Inhumanos o Degradantes*. ACNUDH.
- Unides, A. G. (1948). *Declaració Universal dels Drets Humans*.
- Unides, N. (1989). *Convenció sobre els drets dels infants*. Ginebra.
- Viúdez, J. (2 / Gener / 2019). Rècord de pasteres i de morts de migrants el 2018. *El País*.
- Zimmerman, M. (1995). Empowerment theory: Psychological, organizational and community level of analysis. A *Handbook of community psychology* (p. 43-63). J.R. Seidman.
- Zimmerman, M. (2000). Empowerment theory: Psychological, organizational and community levels of analysis. (J. R. Seidman, Ed.) *Handbook of community psychology*, 43-63.

